

Tartu Ülikool
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Viljandi Kultuuriakadeemia
Kultuurhariduse osakond
Kunstide ja tehnoloogia õpetaja õppekava

Margit Pinna-Valge

**LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPPE PÕHIMÕTETEL PÕHINEV II KOOLIASTME
KODUNDUSE ÕPPEMATERJAL RÕIVASTE HOOLDUSE TEEMA
ÕPETAMISEKS**

Magistritöö

Juhendaja: Irja Vaas, MA
KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Irja Vaas, MA

.....

(allkiri ja kuupäev)

Viljandi 2018

RESÜMEE

Lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetel põhinev II kooliastme kodunduse õppematerjal *Rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks

Magistritöö eesmärgiks oli koostada põhikooli teise kooliastme õpilastele kodundusealane õppematerjal *Rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks. Õppematerjal on mõeldud kakskeelse kooli õpilastele ja õppematerjali koostamisel on lähtutud lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetest. Uurimistöö käigus on koostatud õppematerjal ning läbi viidud õpilastega õppematerjali katsetamine ja tagasiside küsimine. Õpilastelt saadud tagasiside põhjal viidi õppematerjalidesse sisse parandused. Seejärel paluti õppematerjale katsetada viiel eksperdil. Ekspertidelt saadud tagasiside põhjal korrigeeriti veelkord õppematerjale. Ekspertidelt saadud hinnangu tulemustest selgus, et õppematerjal vastab lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetele ja sobib kasutamiseks põhikooli teise kooliastme kodunduse tundides

Märksõnad: lõimitud aine- ja keeleõpe, kodunduse õppematerjal, ekspertide hinnang

SUMMARY

Teaching material based on the principles of Content and Language Integrated Learning for teaching the topic Care of Clothes.

The aim of this research paper is to compose relevant teaching material on the subject of Home Economics for considering the topic Care of Clothes with students of the second school level. The teaching material is for bilingual students and is composed in accordance with the key principles of CLIL.

During the work on the research paper, the teaching material has been not only composed and present, but also probated with the target groups of students. Moreover, the feedback received from the learners helped to complement the material with necessary improvements. Furthermore, the material was presented for probation to five experts. Their comments and feedback were used to correct the material once again.

The overall assessment received from the experts revealed that the composed teaching material corresponds to the basic ideas of CLIL and is appropriate for using at basic schools with students of the second level.

Tags: CLIL, material on Home Economics, overall assessmen

SISUKORD

RESÜMEE	2
SUMMARY	2
SISUKORD	4
SISSEJUHATUS	6
VEENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDE ÜLEMINEK EESTIKEELSELE ÕPPELE	8
LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPE.....	9
ÕPPEMATERJALIDE KOOSTAMINE	13
Õppematerjalide koostamise põhimõtted	13
Vajadus eestikeelse õppematerjali järele	14
Õppematerjali <i>Rõivaste hooldus</i> koostamise alused.....	15
Koostatud õppematerjalid.....	16
UURIMUSE EESMÄRGID JA UURIMISKÜSIMUSED	20
METOODIKA.....	22
Valim	22
Mõõtevahendid	24
Uuringu proteduur	25
TULEMUSED.....	26
Õpilaste tagasiside ankeetide analüüs.....	26
Ekspertide tagasiside analüüs	29
ARUTELU	38
Tänu sõnad	41
Kasutatud kirjandus.....	42
LISAD	45
Lisa 1. Lapsevanemate teavitust	45
Lisa 2. Õpilase ankeet.....	46
Lisa 3. Ekspertide intervjuu kava	50
Lisa 4. Fotod	52
Lisa 5. Töölehed	54
Lisa 5.1 Tööleht TÄHESTIK	54
Lisa 5.2 Tööleht RÕIVASTE HOOLDUSMÄRGID	55

Lisa 5.3 Tööleht HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL 1	57
Lisa 5.4 Tööleht HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL 2	58
Lisa 5.4 Tööleht PESUAINED	59
Lisa 5.5 Tööleht PESU PESEMINE JA KUIVATAMINE	60
Lisa 5.6 Tööleht MINU PERE PESUMASIN	61
Lisa 5.7 Tööleht TRIIKIMINE 1	62
Lisa 5.8 Tööleht TRIIKIMINE 2	64
Lisa 5.9 Tööleht TÄHERUUT	66
Lisa 5.10 Tööleht RÕIVASTE HOOLDUSE TINGMÄRGID - vastused	67
Lisa 5.11 Tööleht PESUAINED - vastused	69
Lisa 5.12 Tööleht PESU PESEMINE JA KUIVATAMINE - vastused	70
Lisa 5.13 Tööleht TRIIKIMINE - vastused	71
Lisa 5.14 Tööleht TÄHERUUT - vastused	73
Lisa 6. Memoriin	74
Lisa 7. Kaardid	77
Lihthitsents	120

SISSEJUHATUS

Tänapäeval elame me maailmas, kus üha suuremat rõhku pannakse võõrkeelte oskustele. Juba aastaid ei piisa ainult emakeele oskusest. Ka ühe võõrkeele valdamisest ei piisa enam. Keeled avavad meile maailma. Mitmekeelsus annab meile võimaluse avada silmad teiste kultuuride ja rahvuste suhtes ja avab meile ukSED maailma tööturul. Üha enam otsitakse tänapäeva maailmas keeleõpeks uuemaid suundi ja võimalusi. Juba väga varajases eas suunatakse lapsi võõrkeelte juurde.

Emakeele ja kahe võõrkeele ladus valdamine peaks olema normiks tänapäeva koolilõpetajal Euroopas, avaldab oma arvamust Euroopa Komisjon. (European Communities 2004) Eesti põhikooli riiklikus õppekavas on öeldud, et 9. klassi lõpetaja valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste. (Põhikooli riiklik õppekava 2011) Gümnaasiumi lõpetaja peab olema jõudnud oma keeleoskusega veelgi kaugemale ja peab valdama iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahte võõrkeelt. Peab arvestadama olukordi ja mõistma suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust. Peab oskama ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada, lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust. Oskab koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili, väärtustab õigekeelsust, kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. (Gümnaasiumi riiklik õppekava 2011)

Kuna inimeste vajadus osata võõrkeeli aina suureneb on hakatud otsima keeleõppeks efektiivsemaid ja kaasaegsemaid meetodeid. Üheks selliseks innovaatiliseks õppemeetodiks, millele on aina rohkem hakatud tähelepanu pöörama, on lõimitud aine- ja keeleõpe ehk lühidalt LAK-õpe. LAK-õpe on viimasel paarikümnel aastal levinud euroopa haridusmaastikul laialdaselt. LAK-õpe annab õpilastele võimaluse korraga võrdselt omandada nii keelt kui ainealaseid teadmisi.

LAK-õpe on tõstetud esile võimalusena, kuidas muuta võõrkeelte õpetamine efektiivsemaks ning Euroopa Komisjon on 2003. aastal lisanud LAK-õppe oma keeleõppe ning keelelise mitmekesisuse strateegiasse. Tunnustades seda kui innovaatilist meetodit, mis tagab keeleõppe kõrge kvaliteedi. (European Communities 2004)

Eestis kasutavad LAK-õpe meetodiga õpetamist peamiselt venekeelsed koolid, kes näevad probleemi selles, et ainult mõne nädalatunniga eesti keelt õpetades ei suuda nad tagada

vajalikku keeletaset põhikooli lõpuks. Selleks, et tagada parem eesti keele oskus on hakatud ka teisi õppeaineid õpetama eesti keeles.

Tuginedes erinevatele Eestis läbiviidud uringutele võib väita, et eestikeelsele õppele üleminek pole toimunud valutult. Üleminekul eestikeelsele aineõppele on õpetajatel suureks murekohaks sobivate õppematerjalide puudumine.

Sellest tulenes käesoleva töö eesmärk, koostada venekeelse põhikooli II kooliastme kodunduse õppematerjal *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks.

VEENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDE ÜLEMINEK EESTIKEELSELE ÕPPELE

Eesti iseseisvus taastati 1991. aastal. Koos iseseisvuse väljakuulutamisega kuulutati ka Eesti Vabariigi territooriumil riigikeeleks eesti keel. Iseseisvuse alguses suurendati õppekavas vene õppekeelega koolides eesti keele tundide arvu. Eesmärgiks oli Eestis elavate vene noorte keeleoskuse parandamine. Sooviti, et vene noored suudaksid paremini konkureerida tööturul või jätkata õpinguid Eesti kõrgkoolides. Kuid kahjuks selline ettevõtmine ei andnud soovitud tulemusi. (Mehisto, Marsh jt 2010) Riik hakkas otsima võimalusi paremaks riigikeele õpetamiseks. Samal ajal suurenes paljude vene perede soov aidata oma lapsi, et nad tuleksid hästi toime nii eesti kui vene keeleruumis kaotamata seejuures oma kultuurilist identiteeti. (Mehisto et al. 2010). Keelekümbluse põhimõtteid hakati Eestis tutvustama juba eelmise sajandi üheksakümnendate aastate alguses. Arutelu keelekümbluse vajalikkusest tõusis päevakorda üheksakümnendate keskpaigas. 1998. aastal ulatas Kanada saatkond Eestile abikäe ja moodustati 11-liikmeline algatusrühm, kes hakkas arutama keelekümblusmeetodi kasutuselevõttu Eestis. Selle tulemusena käivitati ühisprojekt *Keelekümblus kui integratsiooni võti*. Projektis osales Eesti, Soome ja Kanada. (Vare 1999) Ja juba 2000. aastal alustati Eestis keelekümblusprogrammiga. Alguses oli neli kooli, kes julgesid proovida uut lähenemist keeleõppes. (Innove 2018) 2017. aasta lõpuks on Innove andmetel Eestis 37 põhikooli ja gümnaasiumit kes õpetavad keelekümbluse metoodika alusel. 2017. aasta lõpuks on Eestis üle 10 000 õpilase kes õpivad keelekümblusmetoodika järgi. 1997. aastal võeti vastu osalisele eestikeelsele õppele ülemineku kava. Selle kava kohaselt tuli venekeelsetele gümnaasiumitele nõue alustada aastal 2007 üleminekut eestikeelsele õppele. Alustati ainega *eesti kirjandus* ja igal aastal lisandus üks aine. (Raik, Kostjukevits, Rootamm-Valter 2013) Alates 2011. aastast õpivad kõik 10. klassi astuvad eesti keelt teise keelena kõnelevad õpilased 60% ulatuses gümnaasiumi aineid eesti keeles. Selleks, et õppida gümnaasiumis eesti keeles oleks vaja, et õpilaste keeletase oleks tasemel B2. Kuid praeguste nõuete järgi peab põhikooli lõpetaja sooritama keeleoskustaseme eksami tasemele B1. (Metslang, Kitsing, Krall 2014) Kuid ka B1 taseme nõue on paljudele õpilastele ületamatu. Venekeelsed põhikoolid tunnevad, et ainult eesti keele tundides keele õppimisega ei jõua osad õpilased nõutud tasemeni. Et parandada oma õpilaste eesti keele taset on paljud venekeelsed koolid Eestis alustanud eestikeelsete ainete õpetamisega vabatahtlikult. Eestikeelsetes ainetundides lõimitakse aine ja keel. Sellist meetodit nimetatakse lõimitud aine- ja keeleõppeks, ehk LAK-õppeks.

LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPE

LAK-õppe päritolu

Eelmise sajandi kuuekümnendatel aastatel hakati Kanadas õpetama inglise kodukeelega lastele koolis osasid õppeaineid prantsuse keeles, et tagada õpilastele ladus prantsuse keele oskus. Seda aega võibki pidada tänapäevase LAK-õppe sünniks. (Mehisto et al. 2010)

1994. aastal võeti Euroopas kasutusele termin CLIL (content and language integrated learning), prantsusekeelsetes maades on kasutusel termin EMILE (l'enseignement d'une matière intégré à une langue étrangère). Kanada ja Ameerika Ühendriigid kasutavad terminit CBI (content-based instruction). Kuni 2007. aastani oli ka Eestis kasutusel termin CLIL.

Alates 2007. aasta suvest kasutatakse terminit LAK-õpe ehk pikemalt öeldes *lõimitud aine- ja keeleõpe*. Eestis kasutatakse lõimitud aine- ja keeleõpet katusemõistena mitmetele erinevatele mitmekeelsetele õppimis- ja õppetamisviisidele. (Mehisto et al. 2010)

LAK-õppe Eestis

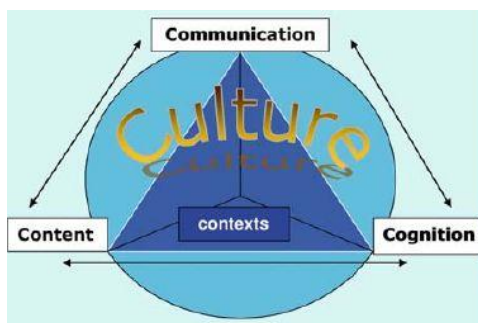
Eestis leidub mitmeid pikkaajalise võõrkeele süvaõppega koole. Nende koolide seas on nii eesti kui ka vene õppekeelega koole. 1960. aastatel alustas Tallinna 7. Keskkool (praegune Inglise Kolledž) ja Tallinna 21. Keskkool võõrkeelse aineõppega. Ainete õpetamist alustati inglise keeles. Eeskujuks selleks võeti Nõukogude Liidust, kus Moskvast ja Leningradist olid võõrkeele süvaõppega koolid juba loodud. Pisut hiljem alustasid sarnase süvaõppega koolid ka Tartus, Rakveres ja Paides. 1997. aastal avati Tallinnas ja Tartus kahe gümnaasiumi juures saksakeelsed osakonnad. 1990. aastate alguses alustati venekeelsetes koolides eestikeelse aineõpetusega. Esimesteks teerajajateks olid Aseri Keskkool ja Tartu Annelinna Gümnaasium. 1999. aastal avas Tallinna Humanitaargümnaasium eesti keele süvaõppega klassid, kus õpetati eesti kooli programmi ja õpikute järgi. Sel sajandil on lisandunud üle Eesti mitmeid selliseid venekeelseid koole, kes pakuvad eestikeelset aineõpet. 1990. aastate keskpaigast levib Eestis keelekümbel. (Mehisto et al. 2010)

Tänapäeval õpetavad paljud venekeelsed koolid Eestis keelekümbelusemetoodika alusel. Kasutusel on nii varane keelekümbelus kui hiline keelekümbelus. Lisaks õpetatakse tava veneõppekeelega klassides üksikuid aineid eesti keeles LAK-õppe metoodika alusel.

Keelekümbeluse toreda perega on liitunud ka paljud venekeelsed lasteaiad.

Lõimitud aine- ja keeleõppe olemus

LAK-õpe tähendab sihtkeeke ja aine üheaegset õppimist selleks soodsas keskkonnas. LAK-õppes tähtsustatakse aine, keele ja õpioskuste samaaegset eesmärgistatud omandamist. (Mehisto et al. 2010) Kuid samas ei ole igasugune võõrkeeles õppimine veel lõimitud aine- ja keeleõpe. Maailmas on kasutusel erinevaid LAK-õppe mudeleid, mis sõltuvad riigi sotsiaalsetest ja kultuurilistest aspektidest, kuid ka sellest milline on ühiskonna suhe LAK-õppes kasutatava sihtkeelega. (Coyle 2008) Coyle (1999) on välja töötanud LAK-õppe nelja printsiibi mudeli (4C Framework), mida peetakse ka lõimitud aine- ja keeleõppe üheks alustalaks. 4C mudelis on ühendatud LAK-õppe neli keskset elementi (vt Joonis 1): **aineteadmised** (content), **suhtlemine** (communication), **tunnetus** (cognition) ja **kultuur** (culture).

Joonis 1. Do Coyle'i nelja C mudel (Coyle 2008)

Aineteadmised ja oskused peavad olema seotud reaalse maailmaga ja kasutatavad ka väljaspool klassiruumi. Õpilasel peab olema võimalus rakendada uusi aineadmiseid tegevustes, sest nii kujunevad teadmistega seotud oskused. Aineadmised lõimitakse erinevate õppeainete vahel ning õppeainetesse lõimitakse omakorda kultuuriteadmiseid. **Suhtlemises** kasutab õpilane aktiivselt keelt nii klassiruumis, kui väljaspool seda. Suhtlemine ei ole ainult grammatikareeglite kasutamine praktikas, vaid suhelda aitab ka laudade paigutus klassiruumis ja õppematerjalid seintel ning stendidel. **Tunnetuse** (mõtlemise) puhul sõnastatakse soovitud aine-, keele- ja õpioskused koos õpilastega. Õpilane toetub õppides juba olemas olevatele teadmistele, oskustele ja hoiakutele ning seob selle uute teadmiste ja oskustega. Õpilane analüüsib oma tulemusi iseseisvalt ja koos kaaslastega ja sellest tulenevalt saab ta sõnastada uued õpitulemused. **Kultuur** (kuulumine) ainetunnis tähendab seda, et õpilane kuulub klassikogukonda. Ta julgeb ja oskab tegutseda rühmas ning ta arvestab teiste ja enda huvidega. Tunnis on õpilane ja õpetaja partnerid. Ning õpilane oskab vastavalt vajadusele määratleda oma rolli. (Mehisto et al. 2010)

Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika ja põhihooned

Kuigi LAK-õpe toob õpetamisesse uue vaatenurga ja mõningaid muutuseid, sobitub see ikkagi riikliku õppekava raamidesse. LAK-õppe ei nõua tavapärase koolipraktika ümbermuutmist vaid modifitseerimist. (Mehisto et al. 2010)

LAK-õppe õpetamise ja õppimise tõukejõuks on mõtlemine ehk mida aktiivsem on õpilase mõtlemine, seda rohkem ta õpib. Õpetaja kõrgemaks eesmärgiks on suunata õpilasi mõtlema. Uute teadmiste ja oskuste omandamiseks ei piisa nende vastuvõtmisest, vaid need tuleb siduda juba õpilases olemasolevate teadmistega. (Mehisto et al. 2010)

Mehisto (2010) toob välja LAK-õppe põhihooned, mida peab õpetaja järgima soodsa õppekeskkonna kujundamisel, tundide ettevalmistamisel, omaenda ja õpilaste tegevuse hindamisel ning tagasisidestamisel:

1. **Mitmekordne fookus:** keeleõpet toetatakse aineõppetundides; ainesisu omandamist toetatakse keeletundides; aineid lõimitakse; ulatuslikult kasutatakse aineüleseid läbivaid teemasid; reflekteeritakse õppimist.
2. **Turvaline ja rikastav õpikeskkond:** kasutatakse väljakujunenud tegevusi ja keelemudeleid; ainesisu ja keel tehakse nähtavaks ja kehaliselt kogetavaks; keelevigu ei parandata; vaid sõnastatakse õpetaja poolt õigel viisil ümber; kasutatakse õpikeskusi ja muid aktiivsust virgutavaid meetodeid; kasutatakse autentset õppevara ja keelekeskkonda; areneb õpilase loomulik keeleteadlikkus.
3. **Autentsus ja allikalähedus:** õpilane kasutab võimalust rääkida, kirjutada ja reflekteerida oma rääkimist ja kirjutamist; õpilane saab arvestada enda huvidega; õppimine seostatakse õpilaste igapäevaelu kogemustega; luuakse kontakte teiste sihtkeeles kõnelejatega; kasutatakse meediast ja muudest allikatest pärit päevakohast materjali.
4. **Aktiivne õppimine:** õpilased räägivad tunnis rohkem, kui õpetaja; õpilased sõnastavad eesmärgid ja ülesandeid enda aine-, keele- ja õpioskuste arenguks, õpilased kirjeldavad oma õpiväljundeid ja sellele viivaid asjaolusid; luuakse tingimused tunnis edendada koostööd paariti, kolmikutes, nelikutes, jne.; õpilased ja õpetajad jõuavad arutelu ja ülesannete kaudu keele ja aine tähenduseni; õpetaja on võimaluste looja ja kolme protsessi (õpiprotsess, isikliku arengu protsess ja koostööni viiva omavaheliste suhete arenguprotsess) juhtija klassis.

5. **Tugistruktuur:** tuginetakse õpilase varasematele kogemustele, teadmistele, oskustele, hoiakutele, huvidele ja uskumustele; teave pakendatakse kasutajasõbralikel viisidel; arvestatakse õpilaste õpistiilidega tunni kavandamisel ja läbiviimisel; edendatakse loovat mõtlemist ja kriitilist mõtlemist ning hoitakse neid lahus; õpilasel võimaldatakse kogeda väljakutseid ja abistatakse nendega emotsionaalses plaanis toimetulemist.
6. **Koostöö:** ainetunnid, keeletunnid ja teemad planeeritakse õpetajate omavaahelises koostöös; lapsevanemaid kaasatakse õpilasi toetama nii kodukeele ja kultuuri omandamisel, kui ka sihtkeele kasutamiseks tingimuste loomisel; protsessi haaratakse kohalik kogukond, ametkonnad ja tööandjad ja teised huvigrupid.

ÕPPEMATERJALIDE KOOSTAMINE

Õppematerjalide koostamise põhimõtted

Tänapäeval on raamatukogudes ja internetis saadaval väga palju häid õppematerjale, kuid väga paljud õpetajad soovivad neid ikkagi enda tundidesse ise koostada. (Howard & Major 2004) Ise materjale tehes saab õpetaja keskenduda teemale, mis sobib tema tundi ja on kohandatud tema klassiruumi vajadustele. Kui enamik õpikuid on koostatud nii, et need sobiksid kõigile, siis ise materjale luues saab need teha konkreetsetele õpilastele, arvestades nende individuaalseid vajadusi. (Howard & Major 2004) Enne kui alustada õppematerjalide koostamist, tuleb mõelda millised need õpilased on kellele materjalid luuakse. Milline on nende vanus, kui võimekad nad on, milline on nende varasem keeleõppe kogemus ja vähe tähtis ei ole ka õpilaste kultuuriline taust. (Little, Devitt & Singleton 1994) Samas peavad koostatud õppematerjalid vastama riiklikus õppekavas seatud eesmärkidele, ning õpetaja püstitatud tunnieesmärkidele. (Tomlinson 2011) Positiivne õpitulemus saadakse siis, kui õppematerjalid haaravad õpilaste tähelepanu ja tekitavad uudishimu. Mida mitmekesisem on õppematerjalides kasutatud harjutuste ja teemade valik, seda suurem on nende positiivne mõju. (Tomlinson 2011) Tomlinsoni (2011) väitel saavutavad töölehed suuremat mõju, kui need on kaasaegsed ja kõnetavad õpilast, ning on sisult ja välimuselt kaasahaaravad.

Kõigele eelnevale tuleb lisaks arvesse võtta Keelekümbluskeskuse soovitusi lõimitud aine- ja keeleõppe töölehtede koostamiseks. Keelekümbluskeskus defineerib oma kodulehel **töölehte** järgmiselt: „Tööleht on *õpilasele* mõeldud ja A4 formaadis esitatud õpiülesanne, mis sisaldab konkreetse ülesande käigu ja lahendusvormi kirjeldust. Soovitavalt ka lahenduse või lahenduseni jõudmise protsessi analüüsi kriteeriume, soovitusi või juhiseid. Tööleht on lahenduslik ja sisuline tervik, mille lahendamine võib kesta 5, 10 või 15 minutit, harvem 45 minutit või paaristund (90 minutit). Õpiülesanne võib olla üles ehitatud ka mitmepäevaseks – mitut tundi ning kodust tööd läbivad lühiajalised allülesanded. Allülesannete kestus sel puhul tavaliselt 5–10 minutit, kokkuvõtte ja analüüs pikemad.“

Töölehtede eesmärgiks on: siduda erinevaid aineid; tutvustada õpilastele eestikeelset sõnavara, spetsiifilisi keelendeid ja esitlusmalle; harjuda kasutama ja väärtustama eesti keelt kui vahendit teabe kogumiseks, suhtlemiseks ja eneseväljendamiseks; aktiveerida õppimist. (Keelekümbluskeskus, s.a)

Head lõimitud aine- ja keeleõppe töölehed tunneb ära järgmiste tunnuste järgi: töölehel on arvestatud aine õppe-eesmärke; toetatakse sihipäraselt õpilaste keelelist arengut; toetatakse

õpilaste õpioskuste arengut; aineteemad annavad võimaluse arendada kõiki keelelisi osaoskuseid; kasutatakse erinevate meelte rakendusi; kasutatavad meetodid ja võtted on vaheldusriikad; tekstid on õpilastele jõukohased ja keeleliselt mitmekesised; õppeülesanded on huvitava sisuga; õppeülesannete lahenduskäigud või tulemused on elulähedased. (Keelekümbluskeskus, s.a)

Vajadus eestikeelse õppematerjali järele

Magistritöö eelnevates peatükkides on välja toodud, et venekeelselt õppelt üleminek eestikeelsele õppele pole läinud valutult. Uuringu „*Kakskeelne õpe vene õppekeelelega koolis*“ (2013) lõpparuanne toob välja, et õpetajate ja õpilaste suurimaks probleemiks on sobiva õppematerjali puudumine. Sama uuring toob välja ka teise probleemi, mis on seotud õppekavaga. Põhikooli riiklik õppekava on nii eesti kui ka vene õppekeelelega koolile ühine. **Kuid õppekavas ei tehta õppijatele nõuetes mööndusi ega arvestata sellega, et teises keeles õppides kulub lõimitud aine- ja keeleõppeks enam aega.**

Käesoleval ajal on vene õppekeelelega II kooliastme kodunduse tundides osaliselt kasutusel A. Pink'i koostatud õpik „*Kodundus. 4.-6. klassile.*“ ja J. Tamm'e koostatud töölehtede kogumik „*Ülesandeid ja mängu kodunduse tundi.*“. Mõlemad eeltoodud materjalid on välja andnud Saara Kirjastus. Tegemist on eestikeelsele koolile mõeldud materjalidega ja ei sobi alati emakeelest erineva õppekeelelega tundide läbiviimiseks. Seda väidet toetab ka uuringu „*Kakskeelne õpe vene õppekeelelega koolis*“ (2013) lõpparuanne, kus on välja toodud, et **eestikeelse kooli õppematerjalid on sageli liiga keerukad ja ainekesksed ning ei sobi sellistena teisekeelse õppe läbiviimiseks.**

Ainukeseks õppematerjaliks, mis on mõeldud keelekümblusele ja LAK-õppe metoodikaga kodunduse tundide läbiviimiseks on Keelekümbluskeskuse koordineerimisel koostatud töölehtede kogumik III kooliastmele. Töölehtede kogumik on mõeldud 1997. aastal Koolibri kirjastuse poolt väljaantud „*Kodundus V- VI klassile*“ õpiku juurde. Osaliselt saab seda õppematerjali kasutada ka tänasel päeval. Töölehed on internetis kättesaadavad keelekümbluskeskuse kodulehel.

Eestikeelsete õppematerjalide puudus sunnib õpetajaid ise oma tundide tarbeks õppematerjale koostama. Pidev õppematerjalide koostamine on aga viinud selleni, et ligi pooled

eestikeelseid aineid õpetavad õpetajad kurdavad liialt suure töökoormuse üle. See omakorda aga võib viia tulemuseni, et tunnitegevused on läbimõtle mata ja teises keeles õppimine on õpilastele muutunud veelgi keerulisemaks. (uuring „Kakskeelne õpe vene õppekeelega koolis“, 2013)

Vajadus eestikeelse õppematerjali järele saab kinnitust ka käesoleva uurimistöö raames ekspertidega läbi viidud intervjuude vastustest.

Õppematerjali Rõivaste hooldus koostamise alused

Töölehtede koostamisel lähtuti põhikooli riiklikust õppekavast (2011), mille seitsmes lisa Tehnoloogia (2011) toob välja järgmised kodunduse õpitulemused ja õpisisu II kooliastmele seoses *Rõivaste hoolduse* teemaga.

Õpitulemused

Õpilane: 1) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; 2) **planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi**; 3) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Õppesisu

Puhastus- ja korrastustööd. Töövahendid. **Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine.** Jalatsite hooldamine.

Rõivaste hoolduse teema peaks algama tekstiili hooldusmärkide tundmaõppimisest. Rõivatootjad on kohustatud lisama oma toodangule hooldusmärkidega sildid, sest õige hooldus tagab rõivaeseme pikaajalisema kasutuse. Kuigi enamus hooldusmärgid on rahvusvahelised ja enamasti tuntud, siis leidub küllaldaselt selliseid märke, mis on kasutuses vaid teatud piirkondades või kindlatel firmadel. Erinevate hooldusmärkide tundmaõppimisele aitab kindlasti kaasa nende klassifikatsioon ja alajaotustega tutvumine. (Vänt 2007)

Samatähtis kui on rõivahooldus tingmärkide tundmine on ka pesuainete valimine ja nende tundmine. Meie tänapäeva kaubanduses on meetritega riieid, mis on täis pesuhooldusaineid. Koolist peaks õpilane saama oskuse kuidas teha see õige ja temale vajalik valik.

Tähelepanuta ei tohi jääda ka pakendite märgistus, mis näitab keskkonnasõbralikust ja sobivust allergikutele. See informatsioon on tähtis tarbijale, kes soovib oma tarbimisharjumustega jätta väiksemat jalajälge keskkonnale. Samas aitab see leida paljude toodete hulgast selle, kus on vähem lisaaineid ja värvaineid. (Vänt 2007)

Väga tähtis on tänapäeva kodunduse tundides tutvumine kodumasinatega. Kuidas neid õigesti kasutada ja hooldada, et nad püsiksid kauem puhtana ja töökorras olevatena. (Vänt 2007)

Lisaks õppekavast tulenevatele nõuetele peab õppematerjal vastama ka lõimitud aine- ja keeleõpe põhimõtetele. Õppematerjalidel on lõimitud aine- ja keeleõppes väga oluline koht. Hea õppematerjal peab õpilast motiveerima keelt õppima ja kasutama. (Metslang et al. 2014) Õppematerjal peab arendama võrdselt keeleoskust, aineteadmiseid ja õpioskuseid. (Mehisto et al. 2012) LAK-õppe materjalid peavad olema autentset ning väljakutsuvad. Samas peavad need olema seotud õpilase igapäevase eluga. (Mayer 2010) LAK-õppe materjalid peavad olema erinevat tüüpi, sest nii arendavad need õpilase visuaalset mõistmist. (Mayer 2010) Seda toetab ka nähtav ja teemat toetav õppematerjal seintel ehk *rääkivad seinad*. (Mehisto et al. 2012)

Koostatud õppematerjalid

Lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetele põhineva II kooliastme kodunduse õppematerjali *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks koostas töö autor töölehtede komplekti, milles sisaldub kaheksa töölehte, kahele töölehele on koostatud teine variant. Lisaks on tagasisidest saadud info põhjal koostatud Memoriini mäng ja kaartide komplekt, mis kuulub hooldusmärkide töölehe juurde.

Õppematerjali koostamisel seati õppematerjalile järgmised eesmärgid:

1. *Rõivaste hoolduse* teema õpitulemused peavad olema vastavuses riikliku õppekava sama teema õpitulemustega.
2. Lõimida töölehtedes teema õpetamisel aine ja keel.
3. Toetada sihipäraselt õpilaste keelelist arengut ja õpioskuste arengut
4. Tutvustada õpilastele *rõivaste hoolduse* teemaga uut sõnavara.
5. Harjutada ja kinnistada uut sõnavara.
6. Siduda koolis õpitu reaalse eluga.

Viis töölehte koosnevad kahest osast: õpilase töölehest ja vastuste lehest ning kolmel töölehel puudub vastuste leht, sest ei ole etteaimatav kuidas õpilased töölehte täidavad. Töölehtede koostamise aluseks võeti *rõivaste hoolduse* järgmised alateemad: rõivaste hooldusmärgid, pesuained, pesu pesemine ja kuivatamine, pesumasin ja triikimine. Lisaks on koostatud kaks töölehte mis aitavad õpetajal teemat alustada ja lõpetada.

Töölehtedega töötamisel ei ole töö autor andnud juhiseid, kuidas peaks töölehti tunnis kasutama. Igale õpetajale on jäetud võimalus ise otsustada kuidas ta töölehti oma *Rõivaste hoolduse* teemasse lõimib.

Tööleht TÄHESTIK

Töölehte *Tähestik* (vt Lisa 5.1) saab kasutada teema õpetamisel kahel korral: teema alguses tähelepanu köitmisel ja varem omandatud teadmiste aktiveerimisel ning teema lõpetamisel uute teadmiste ja sõnavara kinnistamisel. *Tähestiku* meetodit kasutatakse lõimitud aine- ja keeleõppe tundides sagedasti. See meetod võimaldab õpilasel ise hinnata oma arengut. Töölehel tuleb iga tähe juurde kirjutada selle tähega algav sõna, mis on seotud õpitava teemaga. Teema alguses kirjutab õpilane sõnad mida ta juba teab antud teema kohta. Teema lõpus täidetakse tööleht uuesti ja seekord teise värviga. Kahe värviga täites on õpilasele näha kui palju suurenesid tema teadmised ja sõnavara antud teema õppimisel.

Tööleht RÕIVASTE HOOLDUSMÄRGID

Töölehe *Rõivaste hooldusmärgid* (vt Lisa 5.2) eesmärgiks on tutvustada õpilastele erinevaid hooldusmärke, mida leidub meie rõivastel. Hooldusmärkide tundmine tagab rõiva õige hoolduse ja kestmise. Töölehte on võimalik täita mitmel moel: koos õpetajaga või otsida iseseisvalt märkide tähendusi kasutades õpiku või interneti abi. Valiku kuidas töölehte tunnis kasutada teeb õpetaja. Lisaks on võimalus töölehele märkida vähemtuntud hooldusmärke, mida võib aegajalt rõivastelt leida. Töölehe juurde on koostatud *hooldusmärkide kaardid* (vt Lisa 7).

Hooldusmärkide kaardid.

Ühele hooldusmärkide kaartide lehele on paigutatud kaardi esimene ja tagumine pool. Esimesel poolel on hooldusmärk ja tagumisel poolel on hooldusmärgi selgitus. Kaardid tuleb väljalõigata ja omavahel kokku liimida. Soovitusena võib kaardid ära lamineerida, siis kestavad need kauem. Kaardid on suurus 12 x 12 cm. Hooldusmärkide kaartidele on tehtud

erinevat värvi raam. Sellel ei ole muud tähendust kui see, et saab kiirest teemade kaupa kaardid ära sorteerida. Kaardid on värvuste järgi jagatud järgmiselt – pesemise kaardid on musta raamiga, kuivatamise kaardid on rohelise raamiga, triikimise kaardid on sinise raamiga, keemilise puhastuse kaardid on punase raamiga ja pleegitamise kaardid on kollase raamiga.

Tööleht HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL

Töölehe *Hooldusmärgid minu rõivastel* (vt Lisa 5.3) eesmärgiks on probleemülesande iseseisev lahendamine. Õpilane peab oma rõivastelt leidma sildid hooldusmärkidega, seejärel hooldusmärgid töölehele joonistama ja lõpuks uurima ja kirjutama kuidas toimub antud rõiva hooldus. Peale töölehe täitmist tutvustab õpilane klassile, kuidas ta oma rõivast hooldab. Klassile tutvustamisel kinnistab õpilane oma uut sõnavara, mis hõlmab hooldusmärkide tähendusi. Probleemülesannete lahendamine arendab õpilase mõtlemist ning pakub õpilasele avastamisrõõmu ja eduelamust. Tööleht on koostatud kahes variandis. Töölehe teine variant on mõeldud varuvariandina juhuks, kui õpilase rõivaesemelt on hooldusmärkidega sildid eemaldatud.

Tööleht PESUAINED

Tööleht *Pesuained* (vt Lisa 5.4) esimese ülesande eesmärgiks on õpitud mõistete ja nende tähenduste kinnistamine. Mõistete seletuse meetod aktiveerib õppetegevust. Töölehe esimene osa täidetakse peale teoreetilise osa läbimist. Töölehe teises osas tuleb leida kahele pakenditel leiduvale märgile tähendus. Võimalusel võib kasutada otsinguks interneti abi, mis arendab õpilaste digipädevust. Märkide üle arutlemine koos pinginaabri või klassikaaslastega arendab õpilase suhtluspädevust ja arutlusoskust ning aitab kinnistada uut sõnavara.

Tööleht PESU PESEMINA JA KUIVATAMINE

Tööleht *Pesu pesemine ja kuivatamine* (vt Lisa 5.5) koosneb lünktekstist. Tekstis on üheksa lauset, mille lünkadesse tuleb kirjutada sõna, mille tähed on segamini aetud. Lünkteksti meetod on keeleõpes laialdaselt kasutusel. Lünktekst aitab mõtestada ja seostada õpitavat. Samas toimub ka sõnavara ja uute teadmiste kinnistamine. Lünktekst sobib hästi ka enesekontrollivahendiks. Lünktekstis moodustunud lauseid peab õpilane põhjendama. Põhjendamine kinnistab teadmiseid ja sõnavara ning arendab suhtluspädevust ja julgustab kasutama keelt.

Tööleht MINU PERE PESUMASIN

Töölehe *Minu pere pesumasin* (vt Lisa 5.6) eesmärgiks on läbi viia individuaalne miniuurimus. Miniuurimus on üks aktiivõpe meetoditest. Erinevad uurimistööd on lõimitud aine- ja keeleõpe lahutamatu osa. Tööleht on mõeldud täitmiseks kodus, kus õpilane uurib lähemalt oma pere pesumasinat ja kirjutab selle kohta tutvustuse. Tööleht arendab õpilase oskust ennast teises keeles kirjalikult väljendada, kinnistab uut sõnavara ja arendab esinemisoskust.

Tööleht TRIIKIMINE

Töölehe *Triikimine* (vt Lisa 5.7) eesmärgiks on õpitud mõistete ja nende tähenduste kinnitamine. Tähenduste ja mõistete kinnitamiseks on kasutatud lünkteksti. Tööleht aitab kinnistada sõnavara. Peale lünkade täitmist saab tekstist triikimise ohutusjuhend, mis osutub vajalikuks ka õmblemise tundides. Töölehel tuleb lahendada ka üks ajalooga seotud ülesanne. Vanu tööriistu tutvustades saab õpilane arendada suhtlemisoskust ja esinemisoskust. Töölehele on koostatud ka teine variant, kus õpilane saab tutvustada oma kodust triikrauda.

Tööleht TÄHERUUT

Töölehe *Täheruut* (vt Lisa 5.9) eesmärgiks on terve rõivaste *hoolduse* sõnavara kordamine kinnistamine.

Memoriin.

Memoriini (vt Lisa 6) mäng valmis tänu õpilastelt saadud tagasisidele, kuidas teha tundi huvitavamaks. Memoriini mäng on jagatud kolmeks teemaks – hooldusmärgid, pesuvahendid ja kodutehnika. Kõiki kolme teemat saab mängida kas eraldi või ühendada üheks suuremaks mänguks. Memoriini võib õpilastele anda mängimiseks teema lõpul. Võib anda ka kiirematele õpilastele mängimiseks tunni lõpul, et aeglasemad õpilased saaksid rahulikult oma tööd lõpetada. Memoriin on mäng mis annab õpilastele võimaluse mõelda, meelde jätta, aru saada, seoseid luua, arutleda ning jutustada. (Aher, Kala 1996)

UURIMUSE EESMÄRGID JA UURIMISKÜSIMUSED

Lõimitud aine- ja keeleõpe on Eestis vene õppekeelega koolides viimase paarikümne aastaga jõudsalt levinud. Et hinnata LAK-õppe sobivust meie haridusmaastikul on Eestis tehtud erinevaid uuringuid alates 2001. aastast. 10 uuringut on valminud Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel. Eesti ülikoolides on valminud üle 50 teadustöö, seal hulgas on kaitstud neli doktoritööd. (Innove 2018) Teadustöödega on uuritud LAK-õppega seotud erinevaid valdkondi: õpilaste koolivalmidust, keelekümblusmetoodika sobivust, eesti keeles õpivate lõpetajate eksamitulemusi, õpilaste ja vanemate rahulolu võõrkeelse aineõppega, õpetajate rõõme ja muresid seoses võõrkeelse aineõppega, jne. (Innove 2018) Erinevate uuringute tulemustena on välja selgitatud ka vajadus eestikeelse õppematerjali järele. Uuringu tulemustega saab tutvuda antud magistritöö peatükis *Vajadus eestikeelse õppematerjali järele*. Vaatamata sellele ei ole riik eriti panustanud sobivate eestikeelsete õppematerjalide valmimisse. Ülikoolide lõputöödena on küll koostatud LAK-õppe õppematerjale, kuid need on mõeldud eestikeelsele koolile. Nendes lõputöödes on lõimitud inglise keel mõne teise õppeainega. Lõputöid, mille raames oleks koostatud õppematerjale venekeelsele koolile eestikeelseks aineõppeks, käesoleva töö autor Tartu Ülikooli andmebaasidest ei leidnud. Seega on käesolev lõputöö **Lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetel põhinev II kooliastme kodunduse õppematerjal Rõivaste hoolduse teema õpetamiseks** uudne ja vajalik.

Sellest tulenevalt on käesoleva lõputöö eesmärgiks koostada kodunduse tunni õppematerjal rõivaste hoolduse teema õpetamiseks.

Eesmärgist lähtuvalt püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. *Kuidas hindavad uuritavad rõivaste hoolduse teemaks koostatud töölehti?*

- a. Eesmärkide ja õpitulemuste saavutamine. Õppimist ja õpetamist kavandades tuleks lähtuda õpetatava teema puhul riiklikus õppekavas välja toodud eesmärkidest ja õpitulemustest.
- b. Sisuline ja keeleline arusaadavus. Töölehtedel olev tekst ja selle sisu peaksid olema korrektselt toimetatud ja õpilasele keeleliselt arusaadavad. (Läänemets 2000)
- c. Sõnavara sobivus ja arendamine. Sõnavara arendamine ainetunnis on väga oluline, sest sõnade tundmine tagab mõistete ja loetu mõistmist.

Oskussõnavara õpetamisel tuleks uusi sõnu kasutada võimalikult palju ja erinevates kontekstides. (Kikas, Toomela 2015)

- d. Ea- ja jõukohasus sihtrühmale. Töölehed peaksid olema natuke üle õpilaste tasemest, et tekkiks motivatsioon pingutada (Tomlinson 2011)
- e. Kujunduse sobivus. Töölehtede üldine kujundus peaks õppimisele kaasa aitama – kirjastiil ei tohiks olla keeruline ja raskesti loetav; reavahed peaksid olema sobiva suurusega, et oleks võimalik õpilasel juurede kirjutada; kirja suurus ei tohiks olla liiga väike. Illustratsioonid peaksid äratama huvi, aktiveerima eelnevaid teadmisi, stimuleerima mõtlemist. (Mikk 1995; Läänemets 2000)
- f. Kasutusmugavus. Töölehed peaksid olema avalikkusele kättesaadavad pdf-formaadis, et taasesitades säiliks algne vorm. Töölehtedega peaks kaasas olema vastuste lehed. (Kingsepp, Kärtner 2010)
- g. Side reaalse eluga. Põhikooli riiklik õppekava ütleb, et kodundusõppes omandatakse teadmisi ja oskusi igapäevaeluga toimetulekuks.

2. *Millisel moel ja määral oleks tarvis koostatud töölehtede komplekti parandada ja täiendada toetudes õpilaste ja ekspertide hinnangutele?*

Uuring „Kakskeelne õpe vene õppekeelega koolis“ (2013) toob välja, et uue õppematerjali loomisel tuleb õppematerjali katseda ja analüüsida ning ekspertidelt ja õpilastelt saadud tagasisidest tulenevalt täiendada või ümber teha. Katsetamine ja muudatuste ning täienduste sisseviimine enne õppematerjalide avalikkustamist tagab nende sobivuse nii õpilastele kui õpetajatele.

3. *Milline on vajadus eestikeelsete õppematerjalide järele venekeelse kooli kodunduse tunnis ekspertide hinnangul?*

METOODIKA

Magistritöö eesmärgiks oli kodunduse õppematerjali *Rõivaste hooldus* teema töölehtede koostamine ja praktiline katsetamine nii õpilaste, kui ka ekspertide poolt. Seejärel õpilaste ja ekspertide tagasisidest saadud paranduste sisseviimine töölehtedesse. Uurimusse kaasati kaks rühma – õpilased ja eksperdid. Töölehtede analüüsimiseks saadi informatsioon vaatluse, anketeerimise ja intervjuude abil. Ka uurimispäeviku sissekandeid arvestati analüüsimisel.

Valim

Uurimuse läbiviimiseks moodustati kaks valimit – õpilased ja eksperdid.

Õpilased. Õpilaste valim moodustati ühe Ida-Virumaa venekeelse põhikooli 5. klassist – hilise keelekümbluse klass, kus kasutatakse õpetamisel LAK-õppe metoodikat. Tegemist on mugavusvalimiga, sest töö autor töötab samas koolis käsitöö ja kodunduse õpetajana ja õpilased on tema enda õpilased. Valimisse sattusid need õpilased, kes õpivad käsitöö ja kodunduse õpperühmas. Õpilased katsetasid ja andsid tagasidet algselt koostatud töölehtedele. Töölehtede järgi õpiti kuuel järjestikusel tunnil, ehk kolmel koolinädalal (iga nädal 2 x 45 minutit). Sellest tuleneb ka õpilaste erinev arv, kes katsetasid töölehti. Töölehti katsetanud õpilaste arv on välja toodud Tabelis 1.

Tabel 1. *Töölehti katsetanud õpilaste arv.*

Tööleht	Töölehe katsetamise aeg	Õpilaste arv
„Tähestik“	esimene nädal	17
	kolmas nädal	16
„Rõivaste hoolduse tingmärgid“	esimene nädal	17
„Hooldusmärgid minu rõivastel“	esimene nädal	17
„Pesuained“	teine nädal	14
„Pesumasina osad“	teine nädal	14
„Pesu pesemine ja kuivatamine“	kolmas nädal	16
„Triikimine“	kolmas nädal	16

Eksperdid. Eksperdikis kvalifitseerus vene kooli õpetaja kelle koolis õpetati käsitööd ja kodundust eesti keeles ja õpetaja eesti keele tase pidi olema kas emakeel või C1 tase ning õpetaja pidi õpetama käsitööd ja kodundust II kooliastmes. Keeletaseme nõue tuleneb Eesti Vabariigi keeleseadusest, kus on öeldud, et eesti keeles õpetatavate ainete õpetajad peavad valdama keelt tasemel C1. (Ametniku, töötaja ning ...) Eksperthinnangut nõustus andma viis Ida-Virumaa venekeelse kooli õpetajat. Ekspertide andmed on välja toodud Tabelis 2.

Tabel 2. *Ekspertide andmed*

Ekspert	Praegune amet	Haridus	Eesti keele tase	Tööstaaž õpetajana	Kooliaste milles õpetatakse käsitööd ja kodundust
E1	Matemaatika, füüsika, käsitöö ja kodunduse õpetaja	Moskva Pedagoogiline Ülikool (1984) Üldtehnilised distsipliinid ja joonestamine	C1	34	II ja III
E2	Algklasside õpetaja, käsitöö ja kodunduse õpetaja	Pihkva Pedagoogiline Instituut (1989) Algklasside õpetaja	C1	29	II
E3	Käsitöö ja kodunduse õpetaja	Tallinna Pedagoogiline Ülikool (2001) Käsitöö ja kodunduse õpetaja	emakeel	22	II ja III
E4	Eesti keele õpetaja, käsitöö ja kodunduse õpetaja	Tartu Ülikool, Narva Kolledž (2002) Eesti keel võõrkeelena	emakeel	16	II ja III
E5	Käsitöö ja kodunduse õpetaja	Tartu Riiklik Ülikool (1981) Majandus 160t. Pedagoogika kursus	emakeel	11	II

Märkus. E tähistab eksperti

Kõik valitud eksperdid vastasid kõigile seatud kriteeriumitele ja neil kõigil on tööstaaži rohkem kui kümme aastat. Koolis töötavad pedagoogid võib jagada viide erinevasse kategooriasse. Esimeses kategoorias on algajad, teises kategoorias on algajad edasijõudnud,

kolmandas kategoorias on pädevad, neljandas kategoorias on asjatundjad ja viiendas kategoorias on eksperdid. Neljanda taseme saavutavad pedagoogid enamasti juba peale viiendat tööaastat. (Berliner 1988)

Mõõtevahendid

Antud uurimistöös kasutati kahte mõõtevahendit – õpilase tagasiside ankeeti ja ekspertide intervjuu kava.

Õpilaste ankeet. Õpilastelt tagasiside saamiseks koostati tagasiside ankeet (vt Lisa 2), mida täideti peale teemaplokki *Rõivaste hooldus* läbimist. Ankeedid olid anonüümsed. Ankeedis anti igale töölehele eraldi hinnang. Hinnangu saamiseks kasutati Likerti skaalat. Likerti skaalat peetakse üheks usaldusväärsemaks hoiakute mõõtmise meetodiks. Enamasti on Likerti skaala 5-palliline, kus 5 tähendab väitega nõustumist ja 1 tähendab väitega mittenõustumist. (Osula 2008) Likerti skaalaga uuriti õpilaste hinnangut töölehtede sisulisele poolele nagu tööjuhiste arusaadavust, jõukohasust, huvipakkuvust, töölehe täitmiseks kulunud aega ja teema vajalikkust tulevases elus. Ankeedis kasutati ka lahtist küsimust, kus õpilased said vabalt avaldada oma arvamust muudatuste vajalikkuse kohta töölehel.

Ekspertide intervjuu kava. Ekspertidelt tagasiside saamiseks koostati tagasisidestava intervjuu küsimustik (vt Lisa 3). Küsimustiku koostamisel oli eeskujuks Tammearu (2013) bakalaureusetöök koostatud eksperthinnangu ankeet, Sarapuu (2015) lõputöö küsimustik ja Kukk'e (2016) bakalaureusetöö ekspertide intervjuu kava.

Poolstruktureeritud intervjuu koosneb 36 küsimusest, ning selle võib jagada tinglikult kuueks osaks:

I osa moodustavad küsimused 1 - 5, kus küsiti ekspertide taustaandmeid nagu praegune amet, haridus, eesti keele tase, tööstaaž õpetajana ja seda millises kooliastmes õpetab õpetaja käsitööd ja kodundust.

II osa moodustavad küsimused 6 – 8, kus uuriti ekspertide õpilaste taustaandmeid nagu klass, uuringus osalenud õpilaste arv ja töölehtede katsetamiseks kulunud aega

III osa moodustavad küsimused 9 – 21, kus uuriti töölehtede sisulist poolt, näiteks keelelist sobivust, sõnavara sobivust, tööjuhiste arusaadavust, eakohasust ja eksperdi arvamust töölehe muudatuste vajalikkuse kohta. Küsimusi 9 - 21 küsiti intervjuu ajal iga töölehe kohta eraldi.

IV osa moodustavad küsimused 22 – 27, kus uuriti töölehtede loogilist järjestust, esteetilisust, õpilaste motiveeritust ja interneti vajalikkust tänapäeva töölehtede juures.

V osa moodustasid küsimused 28 – 31, kus uuriti töölehtede kasutamisel esile kerkinud takistusi ja probleeme, ning arvamust edaspidise kasutamise kohta ja milliseid õppematerjale sooviksid eksperdid veel rõivaste hoolduse teema õpetamiseks.

VI osa moodustasid küsimused 32 – 36, kus uuriti milliste õppematerjalidega töötavad vene koolide käsitöö ja kodunduse õpetajad, kes annavad oma ainet eesti keeles. Kui palju nad koostavad ise oma õppematerjale ja kas üldse on vaja eesti keelseid õppematerjale.

Uuringu proteduur

Käesoleva töö eesmärk oli LAK-õppe põhimõtetel kodunduse õppematerjal *Rõivaste hooldus* teema töölehtede koostamine ja praktiline katsetamine nii õpilaste, kui ka ekspertide poolt ja saadud tagasiside põhjal muudatuste sisseviimine. Käesoleva uurimistöö formaadiks valiti tegevusuuring, kuna tegemist on kvalitatiivse praktilise uurimusega. Tegevusuuringut toetab ka Läänemets (2000), kes väidab, et õppematerjali on kõige parem hinnata läbi kooliekspertimendi, mille käigus saab katsetada ja analüüsida loodud õppematerjale. Praktikud kasutavad tegevusuuringut eesmärgiga parandada teatud tegevuse kvaliteeti. (Löffström 2011)

Töölehtede koostamist alustati 2017. aasta septembris. Samal ajal otsiti ja peeti läbirääkimisi ekspertidega. Sama aasta novembris ja detsembris katsetati koostatud töölehti õpilastega. Enne töölehtede katsetamist teavitati kooli juhtkonda ja küsiti luba nii õpilastelt kui ka lastevanematelt (vt Lisa 1). Peale töölehtede katsetamist viidi õpilastega läbi anonüümne ankeeterimine. Ankeetidest saadud tulemuste analüüs toimus algul käsitsi (vt Lisa 5, Foto 3) ja seejärel Exeli programmiga (vt Lisa 5, Foto 4). Ankeetide analüüsi tulemusel viidi töölehtedesse sisse muudatused. Ekspertide poolt katsetati parandustega töölehti 2018. aasta veebruaris ja märtsis. Töölehtede katsetamine võttis igal eksperdil aega kolm nädalat. Peale seda, 2018. aasta märtsis viidi ekspertidega läbi poolstruktureeritud individuaalintervjuu. Intervjuu küsimused anti ekspertidele koos töölehtedega enne katsetamise algust.

Individuaalintervjuu andis võimaluse arutatavaid teemasid käsitleda omas tempos ja privaatselt. (Leppik, Harro-Loit, jt 2014) Poolstruktureeritud intervjuu andis võimaluse lisaks etteantud küsimustele esitada täpsustavaid lisaküsimusi ja muuta etteantud küsimuste järjekorda. (Viires 2013) Läbiviidud intervjuud transkripteeriti. Seejärel analüüsiti intervjuudest saadud tagasisidet. Ning ekspertide soovitusi arvestades viidi töölehtedesse sisse parandused. Töö usaldusväärsust suurendab kahe meetodi kasutamine: õpilaste anketeerimine ja ekspertidega intrvjuude läbiviimine. (Löfström 2011) Peale õpilaste ankeetide ja ekspertide intervjuude analüüsi hävitati ankeedid ja intervjuude salvestised esteetilistel kaalutlustel.

TULEMUSED

Käesolevas peatükis antakse ülevaade magistritöö raames läbiviidud uurimistöö tulemustest. Peatükk on jagatud kaheks osaks. Esimese osas tutvustatakse õpilaste tagasiside ankeetide analüüsi tulemusi ja näidatakse millised muudatused viidi sisse töölehtedesse. Peatüki teises osas tutvustatakse ekspertide intervjuude analüüsi tulemusi ning näidatakse milliseid muudatusi tehti veel töölehtedes.

Õpilaste tagasiside ankeetide analüüs

Rõivaste hoolduse teema läbimiseks kulus kolm nädalat ehk kuus 45 minutilist tundi. Peale seda viidi õpilastega läbi anketeerimine. Iga töölehele anti eraldi hinnang. Õpilased andsid hinnangu ainult nendele töölehtedele, mida nad täitnud oli. Kuna igal nädalal oli koolis erinev arv õpilasi, siis on sellest lähtuvalt ka töölehti hinnanud õpilaste arv erinev.

Õpilaste hinnangud töölehele Tähestik.

Töölehte *Tähestik* katsetas teema alguses 17 õpilast ja teema lõpus 16 õpilast. Oma hinnangu töölehele andis 16 õpilast. Ülesande juhis oli kõikidele vastanud õpilastele arusaadav. Ülesannet pidas jõukohaseks 94% õpilastest ja pigem jõukohaseks 6% õpilastest. Töölehe ülesannet pidas huvipakkuvaks 88% õpilastest ja pigem huvipakkuvaks 12% õpilastest. Õpetaja poolt etteantud ajaga jõudsid ülesande valmis kõik õpilased. Ülesande vajalikkusega tulevases elus nõustus 59% õpilastest, pigem läheb vaja arvas 35% õpilastest ja 6% ei suutnud otsustada ülesande vajalikkuse üle tulevases elus.

Töölehel *Tähestik* ei soovinud õpilased mingeid muudatusi teha.

Õpilaste hinnangud töölehele Rõivaste hooldusmärgid

Töölehte *Rõivaste hooldusmärgid* katsetas 17 õpilast. Töölehel oleva ülesande juhust pidasid arusaadavaks kõik õpilased. Ülesannet pidas jõukohaseks 82% õpilastest ja pigem jõukohaseks 18% õpilastest. Töölehe ülesanne oli huvipakkuv kõikidele õpilastele. Õpetaja poolt etteantud ajaga jõudsid ülesande valmis kõik õpilased. Kõik õpilased olid nõus ka väitega, et töölehel käsitletavat läheb neil elus vaja.

Analüüsides õpilaste soovitusi *Rõivaste hooldusmärkide* töölehele viidi sisse järgmised muudatused:

1. Samatähenduslikud hooldusmärgid paigutati ühele reale
2. Töölehe juhendis anti võimalus kasutada hooldusmärkide otsingul interneti abi
3. Lisati juurde kolmanda töölehe *Hooldusmärgid minu rõivastel* täitmisel leitud uued hooldusmärgid
4. Eelmisest punktist tulenevalt lisati töölehele küsimus – Milliseid hooldusmärke sa veel tead?

Lisaks nendele muudatustele tuli õpilaste poolt ka soovitus printida hooldusmärgid paberile. Selle soovitusel tingis asjaolu, et töölehe katsetamise tunnis kadus hetkeks klassis ära elekter ja peale seda ei ühildunud enam õpetaja arvuti projektoriga. Projektoriga lasti seinale töölehel olevaid hooldusmärke. Tundi tuli jätkata tahvlile hooldusmärkide joonistamisega. Sellest tulenevalt tehti Rõivaste hooldusmärkide töölehe juurde *kaartide komplekt hooldusmärkidega* (vt Lisa 7)

Õpilaste hinnangud töölehele Hooldusmärgid minu rõivastel

Töölehte *Hooldusmärgid minu rõivastel* katsetas 17 õpilast. Töölehel oleva ülesande juhendit pidasid kõik õpilased arusaadavaks. Jõukohaseks pidas töölehte 88% õpilastest ja 12% väitis, et tööleht on pigem jõukohane. Ülesande tegemiseks antud aeg oli kõikide õpilaste jaoks piisav. Ja kõik õpilased nõustusid väitega, et töölehel käsitletavat läheb neil elus vaja.

Õpilased töölehele muudatusi ei soovitanud. Kuid 12% õpilastest, kellele tööleht oli pigem jõukohane, kirjutasid muudatuste tegemise reale, et neil polnud rõivastel sees hooldusmärkide silte. Sellest tulenevalt töölehte ennast ei muudetud, kuid töölehele tehti lisaks teine variant,

kus on peal fotod siltidest ja see tööleht on mõeldud neile õpilastele, kellel enda rõivastel silte ei ole.

Õpilaste hinnangud töölehele Pesuained

Töölehte *Pesuained* katsetas 14 õpilast. Töölehel olevaid juhendeid pidasid kõik õpilased arusaadavaks. Ülesannet jõukohaseks pidas 72% õpilastest ja pigem jõukohaseks pidas 21% õpilastest, 7% ei suutnud otsustada jõukohasuse üle. Õpetaja poolt etteantud ajaga jõudis ülesande valmis 71% õpilastest ja pigem jõudis valmis 29% õpilastest. Kuid kõik õpilased väitsid, et töölehel käsitletavat läheb neil elus vaja.

Õpilased töölehele muudatusi ei pakkunud.

Õpilaste hinnangud töölehele Pesumasina osad

Töölehte *Pesumasina osad* katsetas 14 õpilast. Töölehe juhist pidasid arusaadavaks kõik õpilased. Jõukohaseks pidas töölehte 64% õpilastest ja pigem jõukohaseks pidas 22% õpilastest, 14% õpilastest pidas töölehe jõukohasust keskmiseks. Huvipakkuvaks pidas töölehte 64% õpilastest ja pigem huvipakkuvaks 22% õpilastest ja 14% õpilastest ei pakkunud tööleht huvi. Õpetaja antud aega töölehe täitmiseks pidas piisavaks 86% õpilastest ja pigem piisavaks 14% õpilastest. Sellega, et töölehel käsitletavat läheb neil elus vaja oli nõus 50% õpilastest ja pigem nõus 36% õpilastest, 14% õpilastest jäi kahtlevale seisukohale.

Muudatusena oli õpilaste poolt välja toodud, et oma kodust pesumasinat oleks palju põnevam ja vajalikum uurida. Ning ka töölehe täitmisel ei näidanud õpilased üles erilist indu, siis otsustas töö autor selle töölehe ära jätta ja koostada uus töölehe, kus õpilastele antakse võimalus teha miniuurimus oma koduse pesumasina kohta.

Õpilaste hinnangud töölehele Pesu pesemine ja kuivatamine

Töölehte *Pesu pesemine ja kuivatamine* katsetas 16 õpilast. Töölehe juhist pidasid arusaadavaks kõik õpilased. Jõukohaseks pidas töölehte 88% õpilastest ja pigem jõukohaseks 6% õpilastest ning 6% õpilastest jäi kahtlevale seisukohale. 94% õpilastest pidas töölehte huvipakkuvaks ja 6% pigem huvipakkuvaks. Töölehe täitmiseks antud aega pidas 75% õpilastest piisavaks ja 13% õpilastest pigem piisavaks, 6% õpilastest jäi töölehe täitmisel ettantud ajast väheseks ja pigem jäi aega puudul 6% õpilastest. Sellega, et töölehel käsitletavat läheb elus vaja oli nõus kõik õpilased.

Muudatustena soovitasid õpilased teha tööleht lühemaks.

Tundide põnevamaks tegemiseks soovitasid õpilased järgmist: mängud, ristsõnad, õppefilmid, kahoot, projektid ja uurimused, plakatite tegemine, pesumaja külastus, interneti kasutamine ja rühmatööd.

Õpilaste poolt väljapakud variante kaaludes pidas töö autor teostatavaks ristsõna ja mängu koostamist. Ristsõnaks koostati *täheruut* ja mänguks kolmeosaline *Memoriin*.

Ekspertide tagasiside analüüs

Ekspertidele oli antud katsetamiseks kaheksa töölehte. Kõik eksperdid leidsid aega ja võimaluse katsetada oma õpilastega läbi kõik etteantud töölehed. Tulemuste analüüsimisel võeti arvesse kõigi viie eksperdi tagasiside. Tulemuste osas antakse igale töölehele eraldi hinnang ja tuuakse välja milliseid muudatusi eksperdid soovitasid ja millised muudatused töölehtedesse sisse viidi.

Ekspersedid said ise ise valida millistes teise kooliastme klassides nad töölehti katsetavad. Ka ajalist piirangut ei olnud seatud töölehtede läbimiseks. Tabelis 3 on välja toodud millistes klassides katsetati töölehti, mitu koolitundi kulus töölehtede katsetamiseks ja mitu õpilast osales töölehtede katsetamisel. Õpilaste arvuna andsis eksperdid kodunduse rühmas olevate õpilaste arvu, kuid tegelikkuses oli õpilaste arv mõnevõrra väiksem, sest töölehti katsetati mitmel tunnil ja oli koolist puudujaid.

Tabel 3.

	Klass, kus katsetati töölehti	Õpilaste arv, kes osalesid töölehtede katsetamisel	Tundide arv, mis kulus töölehtede katsetamiseks
E1	5	9	5
E2	4	12	5
E3	5	11	5
E4	6	15	4
E5	5	10	6

Tööleht Tähestik

Töölehte pidasid kõik viis eksperti väga heaks teema sissejuhatuseks ja teema lõpetamiseks *rõivaste hoolduse* teema õpetamisel. Õpikut töölehe täitmisel kasutada ei saa. Töölehte lasid kõik eksperdid täita õpilastel iseseisvalt nii teema alguses, kui ka lõpus. Keeleliselt peavad eksperdid töölehte sihtrühmale sobivaks. Samuti peeti ka sõnavara sihtrühmale sobivaks. E4 märkis, et tööleht näitab individuaalselt ära õpilase varasemalt omandatud teemakohase sõnavara suurust. Kõik eksperdid leidsid, et tööleht täitmine teema alguses ja lõpus näitab igale õpilasele palju on tema sõnavara arenenud. E2 ja E3 leidsid, et antud töölehega saavad õpilased ise hinnata oma sõnavara arengut teema läbimisel. Töölehe juhendit peeti õpilastele arusaadavaks. Samuti peeti töölehe ülesannet sihtrühmale sobilikuks. Kõik eksperdid leidsid, et ülesanne on õpilastele tuttav, sest *Tähestiku* meetodit kasutatakse lõimitud aine- ja keeleõppes tihti. Töölehe kujundust peeti ekspertide poolt sobilikuks. Samuti olid eksperdid üksmeelel, et mängulised ülesanded meeldivad õpilastele väga. E5 lisas, et õpilased ei pea tihti selliseid ülesandeid õppimiseks. Vastuste lehte antud töölehele ei olnud. Eksperdid töölehele muudatusi ei soovitanud.

Tööleht Rõivaste hooldusmärgid

Kõigi viie eksperdi arvates sobib tööleht *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks. Töölehte saab ekspertide arvates vähesel määral kasutada koos õpikuga, sest õpikus on osad hooldusmärgid olemas. E1, E2 ja E4 lasid õpilastel töölehe algul täita iseseisvalt ja siis kontrolliti klassiga ja leiti puuduvad hooldusmärkide tähendused. E3 ja E5 täitsid töölehti koos õpilastega. Kõik eksperdid pidasid väga vajalikuks töölehele kaasa antud hooldusmärkide kaarte. E5 väitel kiirendasid hooldusmärkide kaardid klassis tööd, vajamineva kaardi sai kiiresti tahvlile kinnitada (vt Lisa 5, Foto 1) ja ei pidanud arvutist õiget märki otsima. Keeleliselt pidasid eksperdid töölehte sihtrühmale sobivaks. Töölehel kasutatud sõnavara pidasid kõik viis eksperti sobivaks, samuti leiti, et töölehega on võimalik arendada ja kinnistada tunnis õpitud uut sõnavara. E2 ja E4 leidsid, et uue sõnavara hulk on suur, kuid samas vajalik. Töölehe juhendit pidasid eksperdid õpilastele arusaadavaks ja ülesannet sihtrühmale sobivaks. Töölehe kujundust peeti samuti heaks. Töölehega meeldis ekspertide väitel õpilastele väga töötada. E2 ütles, et kui töölehe juhendis on lubatud kasutada internetti, siis on see õpilaste arvates maailma parim tööleht. E3 lisas, et kuigi oli võimalus kasutada internetti, ei leidnud õpilased ikkagi kõikidele hooldusmärkidele tähendusi. E1 märkis töölehe plussiks, et töölehele on jäetud võimalus kirjutada märke juurde. Töölehel läbitud materjale pidasid kõik eksperdid

reaalses elus vajaminevaks. Vastuste lehte peeti ekspertide poolt korrektseks ja vajalikuks. E5 ütles, et väänamise keelamise märki nägi ta esimest korda ja tal endal läks vastuste lehte vaja. Töölehele muudatusi ei soovitatud.

Tööleht Hooldusmärgid minu rõivastel

Ekspertide arvates sobib tööleht *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks. Õpik toetab vähesel määral töölehe täitmist. Õpikus on olemas osad hooldusmärgid koos tähendustega. Kõik eksperdid lasid õpilastel täita töölehte iseseisvalt ja hiljem vaadati koos klassiga, kas hooldusmärkide tähendused on saanud õiged. E1 ja E4 kasutasid töölehe kontrollimisel ka kaasa antud hooldusmärkide kaarte. Hooldusmärkide kaartidega lasti õpilastel laduda tahvlile rõivastel leiduv hooldusmärkide rida, märgid on head suured ja kõikidele jälgitavad. E2 arvates oli väga hea, et töölehel on olemas teine variant nendele õpilastele kellel ei ole rõivastel sees hooldusmärke. Tänu teisele variandile ei pidanud hakkama keset tundi otsima, et kust me saame hooldusmärkidega silte. E5 leidis veel, et esimene ja teine tööleht on omavahel hästi seotud. Antud töölehe täitmisel leitud uued hooldusmärgid saab lisada esimesele töölehele, kuhu on selleks sobiv koht jäetud. Tööleht on ekspertide arvates keeleliselt sobiv sihtrühmale. Samuti pidasid eksperdid töölehe sõnavara sobivaks teise kooliasteme õpilastele. Antud tööleht aitab kinnistada eelmisel töölehega õpitud sõnavara. Töölehe juhendit pidasid kõik eksperdid õpilastele arusaadavaks. Töölehe ülesannet peeti samuti sihtrühmale sobilikuks. Ekspertide väitel täitsid õpilased töölehel olevat ülesannet väga hea meelega. E4 lisas, et õpilastele meeldivad ülesanded mida nad saavad seostada ise endaga. Kõik eksperdid olid nõus sellega, et töölehe ülesanne on seotud reaalses elus vajaminevaga. Vastuste lehte antud töölehele ei olnud. Töölehele eksperdid muudatusi ei soovitanud.

Tööleht Pesuained

Antud töölehte pidasid eksperdid sobivaks *rõivaste hoolduse* teema õpetamisel. Õpikust ei ole antud töölehe täitmisel abi. Kõik eksperdid pidasid *Pesuainete* teemat sisuliselt kõige raskemaks etteantud töölehtede teemade hulgast. Kolm eksperti viiest õpetasid teemat loengu vormis ja töölehe esimest ülesannet täideti teadmiste kinnistamiseks ja kontrollimiseks. E4 lasi aga töölehe täita iseseisvalt interneti abiga ja kontrolliti vastuseid koos klassiga. Ekspertid pidasid töölehte sihtrühmale keeleliselt sobivaks. Neli eksperti pidas sõnavara sihtrühmale sobivaks. E1 väitel on korraga palju uusi sõnu, mida igapäevases keeles ei leidu. Samas ilma nende sõnadeta ei saa antud teemat läbida. See tööleht on õpetajale väljakutseks,

kuidas õpilased sõnad selgeks saaksid. Samas leidsid eksperdid ühiselt, et see tööleht annab võrreldes kõikide teiste töölehtedega päris suure hulga uusi sõnu ja nende pidev mõtestatud kasutamine arendab teemaga seotud sõnavara. Töölehe juhised oli kõikide ekspertide poolt kiidetud küll heaks, kuid E1 ja E4 arvates tekitavad ühendusjooned palju segadust, eriti kui läheb midagi valesti ja vaja on kustutada. E1 soovitas esimesele sõnade tulpale lisada lahter järjekorra numbritega ja teisele tähenduste tulpale tühi lahter numbrite kirjutamiseks. Töölehe ülesandeid pidasid eksperdid sihtrühmale eakohasteks. Samuti peeti töölehe kujundust sobilikuks. Õpilased olid ekspertide väitel töölehte hea meelega täitnud. Vastuste lehega olid eksperdid rahul ja pidasid vajalikuks, kuid E4 arvates nõuab ühendusjoonte jälgimine suuremat tähelepanu. E1 ja E4 soovitasid ühendusjoontest loobuda. Võttes arvesse ekspertide soovitusi, viidi töölehele sisse järgmised muudatused:

1. Loobuda esimeses ülesandes joonega paaride leidmisest ja lisada esimese tulba järele tulp järjekorra numbritega ja tähenduste tulba ette tühi tulp õige vastuse numbri jaoks
2. Muuta esimeses ülesandes juhendit. Töölehel oli ülesande juhendis kirjas – *Ühenda joonega omavahel sobivad paarid*. Ekspertide soovitusel tehti ülesandele uus juhend – *Nummerda omavahel sobivad lahtrid ühesuguste numbritega*.

Tööleht Pesu pesemine ja kuivatamine

Ekspertid pidasid töölehte sobivaks rõivaste hoolduse teema õpetamisel. Õpikus on antud töölehe täitmiseks väga vähe materjali. E2 ja E3 tutvustasid õpilastele teemat ja seejärel täitsid õpilased iseseisvalt töölehe, täidetud töölehti kontrolliti koos klassiga. E1 ja E5 täitsid töölehti koos klassiga vestluse käigus. E4 väitel lasi ta seekord täita töölehte ilma teooria õpetamiseta proovides *tagurpidi klassiruumi* meetodit. *Eelmisel tunnil jätsin õpilastele koduseks ülesandeks jälgida, uurida ja küsida pesu pesemise ja kuivatamise kohta pereliikmetelt, andsin ka mõned interneti leheküljed kus saab infot antud teema kohta.* Töölehtede vastuseid ja põhjendusi kontrolliti koos klassiga ja vastavalt vajadusele täiendati teemat teooriaga. Töölehte pidasid eksperdid keeleliselt sobivaks antud sihtrühmale. Ka sõnavara ja selle arendamist peeti sihtrühmale sobivaks. E2 lisas, et kuigi sõnad olid läbitud, siis tähtedest sõnade kokkupanemine võttis aega aga samas innustas õpilasi töölehte täitma. Töölehe juhised pidasid kõik eksperdid natuke segaseks. Töölehe ülesannet pidasid eksperdid eakohaseks ja mänguliseks, kuid väga pikaks, mis vähendab õpilaste motivatsiooni. Kujunduse seisukohast soovitasid E1 ja E4 teha lüngad pikemaks, et lünka mahuks ära

igasuguses suuruses käekiri. Töölehe vastuste lehte pidasid eksperdid korrektseks ja vajalikuks. Kolmest eelnevast väitest tulenevalt viidi töölehele sisse järgmised muudatused:

1. Muuta töölehe juhendit. Töölehel oli ülesande juhendis lause – *Paiguta sulgudes olevad tähed õigesse järjekorda ning kirjuta **need** lüinkadesse*. Ekspertide soovitusel viidi juhendisse sisse parandus - *Paiguta sulgudes olevad tähed õigesse järjekorda ning kirjuta **saadud sõnad** lüinkadesse*.
2. Töölehte lühendati, 15 lausest ja põhjendusest jäeti järele 8 lauset ja põhjendust. Selle tulemusena mahtus tööleht ühele lehele.
3. Töölehe lünkasid suurendati, et mahuks ära ka laiem käekiri.

Tööleht Minu pere pesumasin

Kõik viis eksperdi pidasid töölehte *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks sobivaks. Seda töölehte koos õpikuga kasutada ei saa. Ekspertidest ainult E4 lasi õpilastel töölehe ära täita töölehe paberile. Ülejäänud neli eksperdi andsid õpilastele vabad käed oma pere pesumasina tutvustamiseks. Õpilased tegid oma tutvustusi plakatitena, kautati erinevaid esitlusprogramme, üks õpilane oli teinud oma esitluse videona. Ekspertide sõnul olid õpilased lähenenud väga loominguliselt oma miniuurimusse. Kõikidele õpilastele anti ekspertide poolt järgmises tunnis võimalus oma tööd teistele tutvustada. Keeleliselt pidasid eksperdid töölehte sobivaks. Sõnavara õpetamiseks ja arendamiseks peeti antud ülesannet samuti sobivaks. E2 ja E4 arvates saavad õpilased sellistest miniuurimustest oluliselt suurema sõnavara, kui lihtsalt tunnis erialast terminoloogiat kasutada. Miniuurimused arendavad kõikide ekspertide arvates õpilaste esinemisuskust ja julgust. Töölehe juhist oli arusaadav ja ülesanne õpilastele eakohane. Kujunduse sai õpilane antud töölehe puhul ise valida. Ekspertide arvates meeldis antud ülesanne õpilastele väga. Ekspertide arvates läheb antud ülesannet õpilastel ka reaalses elus vaja. E3 leidis, et koolis ei ole võimalik kõiki pesumasinaid õpetaja poolt tutvustada ja õpetaja ei jõuagi tehnika arengul silma peal hoida ning sellised ülesanded kus õpilased saavad üksteist ise õpetada on koolis väga vajalikud. Vastuste lehte antud töölehel ei olnud ja seega ei saanud eksperdid seda ka hinnata. Muudatusi töölehele ei soovitatud.

Tööleht Triikimine

Töölehte pidasid *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks sobivaks kõik viis eksperdi. Õpikust antud töölehe täitmisel abi ei ole. E2 ja E3 rääkisid teooria õpilastele ise ära ja lasid siis õpilastel töölehe kaks esimest ülesannet iseseisvalt teha ja seejärel kontrolliti kõik koos.

Seevastu ülejäänud kolm eksperti täitsid töölehti õpilastega vestluse käigus. Keeleliselt ei pidanud ükski ekspert töölehte raskeks kuid sõnavara arendamiseks sobivaks, sõnavara peeti jõukohaseks. E1 ja E4 arvates oli väga hea, et töölehe kahes esimeses ülesandes kordusid õpitavad sõnad. E1, E2 ja E4 sõnul saab sama töölehte kasutada kordamiseks ka õmblemise tundides. Töölehel olevate juhistega said õpilased ekspertide arvates ilma probleemideta hakkama ja ülesanded olid eakohased. E3 sõnul on õpilastel teises kooliastmes enamasti triikimise kogemus olemas ja koolis me ainult kinnistame teadmiseid ja kordame ohutut töötamist. Kõikidele ekspertide õpilastele töölehe täitmine meeldis. E5 väitel meeldivad õpilastele sellised *ära arvamise* ülesanded. E3 lisas, et põnevaks osutus töölehe kolmas ülesanne vanade tööriistadega ja kuna klassis on õpetajal olemas need vanad tööriistad, siis oli neid hea koos uurida – katsuda sõetriikraua raskust ja proovida kuidas on vaalilaua ja kurikaga triikimine võimalik. Ka ülejäänud eksperdid pidasid vajalikuks lõimingut ajalooa. Samuti leidsid kõik eksperdid, et töölehel läbitav materjal on õpilastele reaalses elus vajalik. Vastuste lehte pidasid eksperdid korrektseks ja vajalikuks. E1, E2, E4 ja E5 töölehele muudatusi ei soovitanud. E3 arvates võiks esimeses ülesandes triikraua pildi asemele lasta õpilastel pildistada oma kodust triikrauda ja siis uurida seda. Kodudes on praegu igasuguseid erinevaid triikraudu ja siis saaks neid koos klassis uurida. Töö autor võttis ettepaneku arvesse ja töölehele tehti juurde teine variant, kus esimeses ülesandes saab õpilane pildistada oma kodust triikrauda, kleepida pilt töölehele ja uurida seda ning kirjutada tema triikraual olevad osad. Kahe variandi puhul saavad õpetajad valida kumb tööleht nende klassis paremini toimib.

Tööleht Täheruut

Kõik viis eksperti pidasid antud töölehte sobivaks *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks. E2 väitel oli see tööleht positiivne ja mänguline lõpp teemale. Töölehe täitmisel ei olnud vajalik kasutada õpikut. E1, E2 ja E4 ei lubanud töölehe täitmisel kasutada mingeid abimaterjale. E5 õpilastest said töölehte kasutada ainult kiiremad õpilased, et aeglasemad saaksid rahulikult oma tööd lõpetada. E3-el tegid töölehte kõik õpilased, kes ei jõudnud tunnis valmis jäi töölehet koduseks tööks. Tööleht on keeleliselt sobiv ja kasutatud sõnavara ei peetud ekspertide poolt raskeks. Antud töölehte pidasid eksperdid heaks kordamismaterjaliks. Töölehe juhiseid pidasid eksperdid õpilastele arusaadavaks. E3-le meeldis, et juhendis oli välja toodud kuidas sõnad asetsevad, see hoidis kokku aega. Samuti peeti töölehte õpilastele eakohaseks. E2-le meeldib kasutada ristsõnu töös, õpilased peavad seda mänguks, aga tegelikult on see varjatud õppimine. Töölehe vastuste lehte pidasid kõik eksperdid

korrektseks ja vajalikuks. E5 väitel proovis ta töölehe enne õpilastele andmist ise läbi, et aru saada palju võiks aega töölehe täitmiseks kuluda. Sisulisi muudatusi töölehele ei soovitanud ükski ekspert. E2 ja E4 arvates oleksid võinud tähed olla suuremad. Antud soovitusel muudatuseks viis töö autor sisse ja suurendas tähtede ruudustikku.

Ekspertidele oli antud kaheksa töölehte, lisaks oli kahele töölehele koostatud ka teine variant. Etteantud töölehtede järjestust pidasid kõik eksperdid loogiliseks. Töölehtede esteetilise välimuse kohta ei teinud ükski ekspert märkuseid. E4 leidis töölehtede plussiks, et töölehed on must-valged ja ei nõua värvilise printeri olemasolu. Vastuste lehti pidasid eksperdid vajalikuks. E4 lisas, et kuigi teema on tuttav ja vastused teada, siis raskematel päevadel kui sõnad juhtuvad sassis olema on vastuste lehest hea tugi. E2 arvates andis vastuste lehed kätte suuna millest peab õpilastega tunnis rääkima, et nad teaksid pärast töölehte täita. Samuti leidsid kõik eksperdid, et töölehed motiveerivad õpilasi õppima. E1 ja E2 leidsid, et töölehed on piisavalt mängulised ja see meeldib õpilastele. E4 tõdes, et ülesanded, mis on seotud kuidagi õpilase endaga tekitavad soovi neid ülesandeid lahendada. E3 lisas, et kuigi enamus õpilastest tahavad õppida, siis leidub ikka mõni keda ei motiveeri tundides mitte millegagi kahjuks. Etteantud töölehtede täitmisel lubas mõni töölehe juhend kasutada interneti, siis E3 väitel tal kahjuks see võimalus klassis puudus ja õpilased jäid sellest võimalusest ilma. Ülejäänud ekspertide väitel oli õpilastel võimalus kasutada interneti abi. Neljal eksperdil oli klassis vähemalt üks interneti ühendusega arvuti mida õpilased tohivad kasutada. E4 lisas, et neil on koolis võimalus kasutada mobiilset arvutiklassi, ehk kõikidele õpilastele tõi infojuht töölehtede katsetamise tundideks sülearvutid. Sülearvuteid kasutasid õpilased huviga, sest tavaliselt selline võimalus neil kodunduse tundides puudub. E5 väitel lasi ta õpilastel kasutada tunnis telefone, mida ta tavaliselt teha ei luba. Ja ekspert oli positiivselt üllatunud, et õpilased kasutasid telefone sihipäraselt ja mitte mängides. Kõik viis eksperti leidsid, et tänapäeva klassiruumides peaks olema võimalus kasutada internetti ja interneti kasutamine peaks olema üks õppetöö osa, ka töölehtedel võiks olla ülesanded mis arendavad õpilase digipädevust.

Töölehtede sobitamine eelnevalt ekspertide poolt väljatöötatud *Rõivaste hoolduse* teemasse ei olnud ühegi eksperdi sõnul probleemne. E1 leidis, et oli hea, et töölehed jõudsid temani paar nädalat varem ja ta jõudis rahulikult nendega tutvuda ja oma eelnevaid materjale natuke kohandada. Aga üldiselt oli kõik tuttav mida ta tavaliselt isegi oma õpilastega läbib. E2 väitel pidi ta tegema mõningad muudatused oma tavalises teema läbimise plaanis. See võttis küll mõned õhtud aega aga on siiski positiivse mõjuga, sest ta ekspert sai tänu sellele endale uuema ja kaasaegsema lähenemise *rõivaste hoolduse* teemaks. E3 leidis, et tal ei olnud

mingeid takistusi ja probleeme töölehti katsetada, sest enamasti läbibki ta teemat samas järjekorras, lihtsalt nüüd on mitmekesisemad töölehed. E4 leidis samuti, et uuendusi ta oma tavalises teemaplaanis tegema ei pidanud. Lihtsalt tuli enne teema alustamist õpilastega läbi vaadata töölehel kasutatava sõnavara, et see sobiks kokku eksperdi poolt õpetatava terminoloogia ja sõnavaraga. E5 sõnul ta töölehtede katsetamisega oma vastava teema tundides märkimsväärseid muudatusi ei teinud. Ekspertide väidetest järeldub, et töö raames koostatud õppematerjali on võimalik ilma suuremate takistusteta sulandada oma eelnevatesse töö- ja tunniplaanidesse.

Etteantud tunnikavadest ei tundnud ükski viiest eksperdist puudust. Pigem ei soovitud võõra kava järgi tööd teha. E1 ei olnud nõus sellega, et keegi võõras talle õpilasi tundmata tunni ära planeeriks. E2 leidis, et töölehed olid juba sellises järjekorras koostatud, et need olid juba ise tunnikava eest. E3 sõnul olid töölehed loogiliselt üles ehitatud ja ta ise läbib teemat samas järjekorras. Tunnikavadest ei osanud ta puudust tunda. E4 ütles, et võõras tunnikava oleks pigem seganud ja oleks võibolla tulnud näppuga rida ajada. Ilma kavata oli hea vastavalt vajadusele edasi liikuda või korraks kordamiseks tagasi pöörduda. Ka E5 leidis, et ettekirjutatud tund oleks teda liiga raamidesse surunud. Ekspertide vastustest järeldades võib öelda, et õpetajad ei soovi antud õppematerjalide puhul tunnikavasid ja soovivad ise vastavalt õpilastele ja võimalustele oma tunni ülesehitada.

Rõivaste hoolduse teema töölehti kavatsevad kõik viis eksperti edaspidi kindlasti kasutada oma kodunduse tundides. E1 ja E4 sõnul kavatsevad nad neid töölehti kasutada kindlasti ka rühmade vahetuse tundides, sest see on teema mida peavad läbima kõik õpilased vaatamata nende soole. Kõigi viie eksperdi väitel meeldis õpilastele etteantud töölehtedega tööd teha.

Lisaks õpikule ja töölehtedele pakkusid eksperdid rea ideid õppematerjalideks, mis võiksid olla neil olemas *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks – film pesumaja tööst; vahendid rõivastel olevate plekkide eemaldamise õpetamiseks; pildid teemal kuidas pesti rõivaid läbi aegade; interaktiivsed töölehed ja ristsõnad ning kinnistamismaterjalid; erialane sõnaraamat, hooldusmärkide kinnistamiseks paaride leidmise põhimõttel kaardimäng; erinevate pesuvahendite pakendite kollektsioon.

Õpikud ja muud õppematerjalid mida eksperdid oma *Rõivaste hoolduse* teematundides kasutavad on kõigil viiel samad. Õpikutest on kasutusel „vana“ 1997. aastal Koolibri kirjastuse poolt välja antud „Kodundus V-VI klassile“, millele on ka venekeelne vaste ja „uus“ Saara kirjastuse poolt 2008. aastal välja antud „Kodundus IV-VI klass“. Lisaks eelpool

toodud õpikutele on kasutusel veel J. Tamm'e (2008) koostatud kogumik „Ülesandeid ja mängu kodunduse tundideks“. Samuti leidub igal eksperdil klassis paar Tartu Ülikooli kirjastuse poolt välja antud eesti-vene-eesti sõnastiku „Käsitöö, kodunduse, töö- ja tehnoloogiaõpetuse mõisted 7.-9. Klassile“. Vanemat õpikut peetakse ekspertide poolt aegunuks, *kuid midagi võib sealt võtta*, kuid keeleliselt on see väga raske õpik vene emakeelega õpilastele. Saara kirjastuse õpikut peetakse sobivamaks eestikeelsesse ainetundi. Kuid enne kui minna selle õpikuga tundi, peab E1 väitel õpetaja kriitilise pilguga vaatama mida saab otse õpikust võtta ja mida tuleb keeleliselt lihtsustada. E3 avaldas arvamust, et kui Saara kirjastuse õpikul oleks taga ainealase terminoloogiaga sõnaraamat, teekse see juba õpiku tunduvalt sobivamaks. E2 ja E5 kinnitasid sarnaselt, et kuigi õpikud on koolis olemas, kasutavad nad õpikuid tunnis vähe. Tundide tarbeks koostavad kõik eksperdid töölehti. E1, E2 ja E4 kasutavad igas kodunduse tunnis töölehti ja E3 ja E5 kasutavad peaaegu igas kodunduse tunnis töölehti. Enamus töölehti on ekspertidel enda koostatud. E1 lisas, et internetis leiduvad eestikeelsed töölehed on enamus mõeldud eesti koolile ja otseselt sobivad väga vähesed töölehed. E3 ütles, et on leidnud internetist päris häid vene ja inglise keelseid töölehti, kuid nende tõlkimine võtab päris palju aega. Kõik eksperdid tõdesid, et internetis leiduvatest töölehtedest saadakse ideid oma töölehtede koostamiseks. E2 ja E5 väitel kasutavad nad mõningaid töölehti Saara kirjastuse kogumikust „Ülesandeid ja mängu kodunduse tundi“. Osad selle kogumiku töölehed on kasutatavad lõimitud aine- ja keeleõppe tundides ilma kohandamata. Ja ideede saamiseks on see kogumik väga hea. Kuid töölehtede koostamine on kõikide ekspertide arvates väga ajamahukas. E4 väitel on ta aastaid teinud kodunduse tundide tarbeks oma õpilastele töölehti ja enamus teemade õpetamiseks on töölehtede põhjad olemas ning tänu sellele ei ole viimastel aastatel väga palju aega kulunud. *Kuid kui alustasin eestikeelse aineõppega, siis elasingi ainult töölehtede nimel, töölehtede koostamine oligi minu elu.*

Töölehtedele lisaks sai iga ekspert veel kaasa *hooldusmärkidega kaartide komplekti* ja *Memoriini* mängu. Kaartide komplekti pidasid kõik viis eksperti väga vajalikuks, sest nendega saab lisaks töölehele välja mõelda erinevaid ülesandeid. E2, E4 ja E5 leidsid veel lisaks, et lamineeritud kaarte saab kasutada *rääkivate seintena* (vt Foto 2). *Memoriini* mängu jõudsid katsetada ainult kolm eksperti. Mängu pidasid nad ühiselt vajalikuks lisa õppematerjaliks, mida saab anda kiirematele õpilastele (vt Lisa 5, Foto 5). Mängu jagamine kolmeks osaks annab võimaluse kasutada seda erinevate alateemade juures.

ARUTELU

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli koostada venekeelse põhikooli teisele kooliastmele eestikeelne õppematerjal *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks, katsetada koostatud töölehti koolis ning teha töölehtedesse parandused vastavalt õpilaste ja ekspertide tagasisidele.

Koostatud töölehti katsetasid ühe Ida-Virumaa vene õppekeele kooli hiliskeelekümbelse 5. klassi õpilased. Ning ekspertidena katsetasid töölehti viie Ida-Virumaa venekeelse kooli õpetajat, kes annavad käsitöö ja kodunduse ainet eesti keeles.

Esiteks uuriti, kuidas hindavad õpilased ja eksperdid töölehti. Ekspertidelt ja õpilastelt koguti uuringukäigus hinnanguid järgmiste kategooriate kohta: eesmärkide ja õpitulemuste saavutamine; sisuline ja keeleline arusaadavus; sõnavara sobivus ja arendamine; ea- ja jõukohasus; kujunduse sobivus; kasutusmugavus; side reaalse eluga.

Rõivaste hoolduse teema töölehtede koostamise üheks aluseks võeti praegu kehtiv põhikooli riiklik õppekava. Põhikooli riiklik õppekava (2011) näeb ette, et rõivaste hoolduse teema õpitulemusena õpilane *planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi*. Sellest tulenevalt koostati töölehed järgmistele alateemadele: rõivaste hooldusmärgid, pesuained, pesu pesemine ja kuivatamine, pesumasin ja triikimine. Peale töölehtede katsetamist väitsid eksperdid, et koostatud töölehed on sobilikud rõivaste hoolduse teema õpetamiseks. Ning töölehtede abil on võimalik saavutada õppekavas nõutud õpitulemusi.

Õppematerjalides olev sisu peab olema õpilastele nii sisult kui ka keeleliselt arusaadav. Tuleb vältida pikki ja kohmakaid lauseid, vähetuntud sõnade kasutamine pole soovitatav. Tööleht peab olema loogiliselt ülesehitatud (Kingsepp, Kärtner 2010) Ekspertid pidasid töölehti sisult ja keeleliselt õpilastele sobivaks.

Lõimitud aine- ja keeleõppes on sihtkeele sõnavara arendamine ainetunnis väga tähtsa kohal. Rohkem pööratakse tähelepanu sõna hääldusele, tähendusele ja kasutusvõimalustele ning grammatikale ja ortograafiale jääb väiksem osakaal. Sõnade tundmine tagab mõistete ja loetu mõistmist ning ainetunnis vajamineva oskussõnavara õpetamisel tuleks uusi sõnu kasutada võimalikult palju ja erinevates kontekstides. (Kikas, Toomela 2015) Sõnavara arendamist nõuab meilt ka põhikooli riiklik õppekava (2011). Koostatud töölehti pidasid eksperdid sõnavara sobivuselt ja arendamise seisukohalt väga heaks.

Ekspertide intervjuudest selgus, et töölehed olid sihtrühmale eakohased. Seda väidet toetab ka õpilaste hinnang töölehtedele. Õpilased pidasid töölehti enestele jõukohaseks. Töölehed ei tohi olla õpilaste tasemest allpool, ehk liiga kerged, vaid pigem natuke üle õpilaste taseme, mis nõuaks jõukohast pingutust (Tomlinson 2011). Samas ei tohi töölehed olla õpilaste tasemest väga palju üle, sest raskesti täidetavad töölehed ja mitte hakkama saamise tunne võib viia õpimotivatsiooni alla. (Tomlinson 2011)

Ka töölehtede kujundus peab olema selline, mis kutsuks õpilast õppima. Töölehe tekstid peavad olema lihtsas ja kergesti loetavas kirjastiilis ning õpilasele sobiva suurusega (Läänemets 2000), reavahed ja lüngad peavad olema piisavalt suured, et ka suurema käekirjaga õpilane mahutaks sinna ära oma kirjutatud sõnad. Töölehte illustreeriv materjal peab olema samuti teemaga seonduv ja õpilast abistav. (Mikk 1995) Koostatud töölehtede kujundus sai ekspertidelt positiivse hinnangu.

Töölehtede kasutusmugavust hindasid eksperdid heaks. Ekspertide intervjuudest selgus, et töölehti ei olnud raske sulandada nende poolt eelnevalt väljatöötatud rõivaste hoolduse teemasse. Kasutusmugavusega arvestades olid töölehed antud ekspertidele pdf-failina, mida soovivad ka Kingsepp ja Kärtner (2010), et vältida töölehtedel oleva materjali kohalt nihkumist. Kuid lisaks sellele leidsid eksperdid, et oleks hea, kui oleks olemas ka word-fail, mida siis vastavalt vajadusele saaks muuta. Selle väitega nõustub ka antud töö autor, sest töölehtede muutmine vastavalt vajadusele annab õpetajale võimaluse paindlikumalt oma tunde ülesehitada. Ka töölehtedega kaasasolevaid vastuste lehti pidasid eksperdid vajalikeks ja tööd kergendavateks.

Rõivaste hoolduse teema õpetamiseks koostatud töölehtede erinevaid alateemasid pidasid nii õpilased kui ka eksperdid reaalses elus kindlasti vajaminevaks. Lõimitud aine- ja keeleõppe õppematerjalide sidumist igapäevase eluga soovib ka Mayer (2010). Põhikooli riiklik õppekava (2011) ütleb samuti, et kodundusõppes omandatakse teadmisi ja oskusi igapäevaeluga toimetulekuks.

Teiseks uuriti, millisel moel ja määral oleks tarvis koostatud töölehtede komplekti parandada ja täiendada toetudes õpilaste ja ekspertide hinnangutele. Enne, kui anda õppematerjal õpetajatele kasutamiseks, tuleb see mitmeid kordi läbi vaadata ja võimalusel ka katsetada ning teha vastavalt vajadustele parendusi. (Kingsepp, Kärtner, 2010) Käesolevas töös viidi töölehtedesse sisse mitmeid muudatusi. Õpilased soovitasid muuta *Rõivaste hooldusmärkide* töölehte, kus soovitati koondada samatähenduslikud märgid. Õpilaste soovitusel tekkis

töölehele juurde lisa õppematerjal *Hooldusmärkide kaardid*, mille eksperdid omakorda väga hästi vastu võtsid ja väga vajalikuks pidasid. Kaarte saab kasutada teema õpetamisel ja ka *rääkivate seintena*. *Rääkivad seinad* on lõimitud aine- ja keeleõppe oluline osa. Õpilastega töölehti katsetades ilmnis ka probleem, et rõivastelt on tihti hooldusmärkide sildid välja lõigatud. Selle tulemusena tehti töölehele *Hooldusmärgid minu rõivastel* teine variant, neile õpilastele, kes ei saa kasutada oma rõivastel olevaid silte. Tööleht *Pesumasina osad* otsustas töö autor peale õpilastelt saadud tagasisidet ja tunnist nähtud emotsioone üldse ära jätta. Selle asemele tehti väikese miniuurimuse tööleht *Minu pere pesumasin*. Töölehte *Pesu pesemine ja kuivatamine* soovitasid õpilased teha lühemaks. Sama soovitus andsid töölehele ka eksperdid, mille järel tööleht ka lühemaks tehti. Õpilaste soovitustes, kuidas teha teema õpetamist veel huvitavamaks, võeti töösse koostada *ristsõna* ja teha *Memoriini* mäng. Eksperdid soovitasid muudatusi töölehtedesse vähem. Muuta paluti mõne töölehe kujundust, et lapsed saaksid oma suure käekirjaga mugavamini kirjutada.

Kolmandaks uuriti, milline on vajadus eestikeelsete õppematerjalide järele venekeelse kooli kodunduse tunnis. Ekspertide intervjuudest selgus, et vajadus õppematerjalide järele on väga suur. Seda väidet kinnitab lisaks ka Eestis 2013. aastal läbiviidud uuring „*Kakskeelne õpe vene õppekeelega koolis*“. Nii eksperdid, kui ka uuringu tulemused toovad välja, et spetsiaalselt eestikeelseks aineõppeks õppematerjale ei ole. On küll eesti koolidele mõeldud õpikud, kuid kahjuks need hästi ei sobi. Enamus õppematerjalidest koostavad õpetajad ise. See on aga õpetajatele väga suur lisakoormus. Antud lõputöö raames koostatud õppematerjalid võeti ekspertide poolt suure tänutundega vastu.

Uurimistöö tugevuseks võib pidada kahekordset tagasisidet, mis tähendab, et arvesse võeti nii õpilaste arvamusi kui ekspertide hinnanguid.

Piiranguks antud uurimistöö puhul võib pidada seda, et ekspertide õpilased osalesid küll töölehtede katsetamisel, kuid neilt ei küsitud hiljem hinnangut töölehtede kohta. Kaasates uuringusse võõraid õpilasi, oleks uurimisküsimused saanud põhjalikumad vastused.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et käesoleva magistritöö jaoks koostatud õppematerjal *Rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks sai ekspertidelt positiivse tagasiside ja õppematerjali võib pidada igati õnnestunuks. Uurimistöö tulemuste põhjal võib väita, et koostatud õppematerjal sobib kasutamiseks vene õppekeelega kooli eestikeelses kodunduse tunnis.

Ekspertide väitel kasutavad nad koostatud töölehti ja sinna juurde koostatud mängu ja kaartide komplekti edaspidigi oma kodunduse tundides. Sellest lähtuvalt võib väita, et töölehtede komplekt on vajalik ja pakub uudset õppematerjali.

Ekspertide väidetele ja erinevatele Eestis läbiviidud uuringutele tuginedes võib edaspidisteks üliõplaste uurimstööde teemadeks soovitada erinevate õppematerjalide loomist eestikeelseks aineõppeks.

Kuid ainuüksi positiivse tagasiside saanud töölehtede täitmine ei vii õpilasi soovitud õpitulemusteni, vaid õpitulemuste saavutamiseks on väga suur roll õpetajal ja sellel, kuidas õpetaja oma tunni ülesehitab ja neid töölehti kasutab.

Lõpetuseks võib öelda, et kuigi käesoleva lõputöö jaoks koostati töölehtede komplekt, ei ole töölehed kunagi päriselt valmis. Töölehed on nagu elusorganism, mis on pidevas muutumises. Pideva muutumise tingib individuaalne lähenemine õpilastele.

Tänuõnad

Soovin tänada kõiki, kes aitasid mul antud magistritööd teha. Eriliselt soovin tänada oma õpilasi, kelle abil sain katsetada algseid töölehti ja kellelt sain häid mõtteid ja ideid töölehtede edasiste arenduste kohta. Samuti tahan ma tänada viit eksperti, kes tulid mulle vastu ja leidsid aega, et mahutada töölehtede katsetamine oma tööplaanidesse. Samuti aitäh ekspertidele intervjuude käigus antud konstruktiivsele tagasisidele, mis aitas kaasa käesoleva magistritöö valmimisele.

Kasutatud kirjandus

- Aher, S., Kala, u., 1996. Aktiivõppe käsiraamat. Tallinn: Riigi Kooliamet
- Berliner, D. C. 1988. Implications of studies on expertise in pedagogy for teacher education and evaluation. New directions for teacher assessment.
- Coyle, D. 2008. Content and Language Integrated Learning Motivating Learners and Teachers. <http://blocs.xtec.cat/clilpractiques1/files/2008/11/slrcoyle.pdf> (14.02.18)
- Howard, J., & Major, J. 2004. Guidelines for designing effective English language teaching materials. The TESOLANZ Journal, 12, 50-58.
- Kikkas, E., Toomela, A. (Toim). 2015. Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine. Tallinn: Eesti Ülikoolide Kirjastus OÜ.
- Kingisepp, L. & Kärtner, P. 2010. Õppematerjalide loomine.
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., Strömpl, J. 2014. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Little, D., Devitt, S., & Singleton, D. 1994. Learning foreign languages from authentic texts: Theory and practice. Dublin, Ireland: Authentik.
- Läänemets, U. 2000. Õppevara: küsimusi ja kostmisi. Tallinn: Avita.
- Löfström, E. 2011. Tegevusuuringu käsiraamat. Tallinn: Archimedes
- Meyer, O. 2010. Towards quality-CLIL: successful planning and teaching strategies. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3311569.pdf> (22.11.17)
- Metslang, H., Kitsnik, M., Krall, I.,(Toim). 2014. Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodikast vene õppekeelega koolis. Tallinn: Tallinna Ülikool
- Mehisto, P., Frigols M. J., Marsh, D. Võlli, K., Asser, H., Sepp, E. (Toim). 2010. Lõimitud aine- ja keeleõpe. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda
- Mikk, J., 1995. Mida hinnata õppekirjanduses? – Haridus nr 2, lk 27–32.
- Raik, K., Kostjuevitš, I., Rootamm-Valter, J 2013. Subject area teachers professional competence development needs during the transition to teaching in a second language.

Sarapuu, E. 2015. Lõimitud aine- ja keeleõppe printsiipidel põhinev õppematerjal rahvustoitute õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis: bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Tammearu, T. 2013. Töölehtede komplekt läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks inglise keele õpiku "I Love English 4" lisamaterjaliks: bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Tomlinson, B. 2010. Principles of Effective Materials Development. In N. Harwood (Ed.), English Language Teaching Materials: Theory And Practice. Cambridge:

Cambridge University Press

Tomlinson, B. (Ed.). 2011. Materials Development in Language Teaching. Cambridge:

Cambridge University Press.

Vare, S. (Toim). 1999. Keelekümblus kui integratsiooni võti. Materjalide kogumik. Tallinn: Haridusministeerium

Vänt, T. (Toim). 2007. Töö- ja kodundusõpetus koolis. Artiklite kogumik. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Viires, K. 2013. Külastatud aadressil <http://intervjuu.weebly.com/index.html> (14.10.17)

Ainevaldkond „Tehnoloogia“ 2011. Riigi Teataja. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1290/8201/4020/1m%20lisa7.pdf#>. (14.09.17)

European Communities. 2004. Promoting language learning and linguistic diversity: An action plan 2004-06. Külastatud aadressil http://www.saaic.sk/eu-label/doc/2004-06_en.pdf (14.02.18)

Gümnaasiumi riiklik õppekava, 2011. Riigi Teataja.

Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021> (10.09.17)

Põhikooli riiklik õppekava, 2011. Riigi Teataja.

Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020> (10.09.17)

Keelekümbluskeskus. Külastatud aadressil <http://kke.innove.ee/> (2.09.17)

Õppevara ja metoodikad. Innove koduleht. Külastatud aadressil www.innove.ee (3.01.2018)

Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded. Riigi Teataja. Külastatud aadressil www.riigiteataja.ee/akt/114022018010 (12.03.2018)
<http://www.ekk.edu.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=116800/Oppematerjalide+loomine+mai+2010.ppt>. (28.08.17)

Töölehtede koostamisel kasutatud allikad

Leemets, H. 1999. Eesti-vene vene-eesti väike rahvalooline seletussõnaraamat. Tallinn: Koolibri

Pink, A. 2003. Õmblemine: IV-IX klass. Türi: Saara Kirjastus

Pink, A. 2008. Kodundus: 4.- 6. klass. Türi: Saara Kirjastus

Tamm, J. 2008. Mänge ja ülesandeid kodunduse tundi. Türi: Saara Kirjastus

Eesti Keele Instituut 2009. Eesti keele seletav sõnaraamat. 3, L-O. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm (12.09.17)

<http://www.envir.ee/et/levinumad-okomargised-eestis> (12.09.17)

<http://elvapesumaja.ee/ajaveeb/kasulikud-nouanded/roivasildid> (3.09.17)

<http://www2.hariduskeskus.ee/opiobjektid/tekstiilid/?Avaleht> (3.09.17)

<http://www.svanen.se/StartPage.aspx> (3.09.17)

<http://www.virumaapuhastus.ee> (3.09.17)

Töölehtede koostamisel kasutatud fotod

www.bauhof.ee (8.09.17)

www.euronics.ee (8.09.17)

<http://lendlis.ee> (8.09.17)

www.1a.ee (8.09.17)

LISAD

Lisa 1. Lapsevanemate teavitus

Lugupeetud lapsevanem!

Olen Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilane Margit Pinna-Valge. Olen koostanud oma magistritöö raames töölehed, ning nüüd soovin läbi viia tegevusuuringut, et selgitada välja kas ja kuidas täidavad minu loodud töölehed oma eesmärgi. Töölehed on mõeldud vene õppekeelega kooli II kooliastme kodunduse tundide läbiviimiseks.

Tegevusuuringu raames soovin katsetada töölehti Teie lapse klassis ning koguda ankeedi abil tagasisidet töölehtede kohta. Ankeedid on anonüümsed ja andmeid kasutatakse ning avaldatakse vaid lõputöös.

Kui Teil tekkivad seoses töölehtede või ankeetide täitmisega küsimusi, siis palun võtta ühendust e-mailil: margitpinna@gmail.com

Aitäh!

Margit Pinna-Valge

Lisa 2. Õpilase ankeet

Lugupeetud õpilane!

Oled läbinud *Rõivaste hoolduse* teema. Töötasid kuus tundi minu koostatud töölehtede järgi. Nüüd soovin teada saada Sinu arvamust töölehtede kohta. Sinu arvamus on mulle väga tähtis, sest nii saan teha teha töölehtedesse vajalikke parandusi ja muuta töölehti veel paremaks. Sinu vastuseid kasutan ma oma magistritöös ja need on anonüümsed.

Igat töölehte palun sul hinnata eraldi 5-pallisel skaalal, kus 5 tähendab nõustumist ja 1 mittenõustumist.

Ette tänades!

Margit Pinna-Valge

Tööleht **TÄHESTIK**

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhised oli mulle arusaadavad						Ma ei saanud ülesande juhisedest aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht **RÕIVASTE HOOLDUSMÄRGID**

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhised oli mulle arusaadavad						Ma ei saanud ülesande juhisedest aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega

Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja
--	--	--	--	--	--	--

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht **HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL**

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhised oli mulle arusaadavad						Ma ei saanud ülesande juhised aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht **PESUAINED**

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhised oli mulle arusaadavad						Ma ei saanud ülesande juhised aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht PESU PESEMININE JA KUIVATAMINE

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhis oli mulle arusaadav						Ma ei saanud ülesande juhise aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht PESUMASIN

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhis oli mulle arusaadav						Ma ei saanud ülesande juhise aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Tööleht TRIIKIMINE

	5	4	3	2	1	
Ülesande juhis oli mulle arusaadav						Ma ei saanud ülesande juhise aru
Ülesanne oli mulle jõukohane						Ülesanne ei olnud mulle jõukohane
Ülesanne oli mulle huvipakkuv						Ülesanne ei pakkunud mulle huvi
Ülesande tegemiseks oli piisavalt aega						Mul ei jätkunud ülesande tegemiseks aega
Ülesandes käsitletavat läheb mul elus vaja						Ülesandes käsitletavat ei lähe mul elus vaja

Mida muudaksid töölehel? Miks?

.....

.....

.....

Millised ülesanded võiks veel olla, et teha tunde põnevamaks?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 3. Ekspertide intervjuu kava

1. Mis on Teie praegune amet (mis ainet /aineid õpetate)?
2. Milline on Teie haridus (millise kooli ja mis eriala olete lõpetanud)?
3. Kaua Te olete õpetaja töötanud?
4. Millises kooliastmes Te annate käsitööd ja kodundust?
5. Milline on Teie eesti keele tase?
6. Millises klassis katsetasite töölehti?
7. Mitu koolitundi kulus Teil töölehtede katsetamiseks?
8. Mitu õpilast osales töölehtede katsetamisel?

Küsimustele 9 – 21 palun vastata iga töölehe kohta eraldi.

9. Kuidas hindate töölehe sobivust rõivaste hoolduse teemaga?
10. Kas antud töölehte saab kasutada koos õpikuga (Kodundus 4.-6.klass, 2008, Saara kirjastus)?
11. Kuidas kasutasite töölehte?
12. Kuidas hindate töölehe keelelist sobivust sihtrühmale?
13. Kuidas hindate töölehel kasutatud sõnavara sobivust sihtrühmale?
14. Kas töölehe abil on võimalik arendada rõivaste hoolduse teemaga seotud sõnavara?
15. Kas töölehe juhised olid õpilastele arusaadavad?
16. Kas töölehele valitud ülesanne/ülesanded olid sihtrühmale eakohased?
17. Kas töölehe kujundus oli sihtrühmale sobilik?
18. Kas töölehel läbitud teemat/ülesandeid läheb õpilastel reaalses elus vaja?
19. Kas õpilastele meeldis töölehega tegeleda?
20. Kuidas hindate vastuste lehe korrektsust (kui oli vastuste leht)?
21. Mida Te muudaksite töölehe juures? Miks?
22. Kuidas hindate töölehtede järjestuse oli loogilisust?
23. Kuidas hindate töölehtede esteetilist välimust?
24. Kas vastustelehed olid vajalikud?
25. Kas töölehed motiveerisid õpilast õppima?
26. Kas töölehtede täitmisel oli õpilastel võimalus kasutada interneti abi?

27. Kas ja kui palju peaks tänapäeva töölehtedel olema ülesandeid, mis vajavad interneti kasutamist?
28. Kas töölehtede sobitamine Teie poolt eelnevalt välja töötatud sama teema tundidesse tõi esile mingeid takistusi või probleeme?
29. Kas töölehtedega oleks pidanud kaasas olema ka tunnikava?
30. Kas Te kasutaksite rõivaste hoolduse teema töölehti ka edaspidi oma kodunduse tundides?
31. Milliseid õppematerjale oleks veel vaja lisaks õpikule ja töölehtedele kodunduse tunnis *rõivaste hoolduse* teema õpetamiseks?
32. Kas ja milliseid õpikuid kasutate kodunduse tundides? Kas need õpikud sobivad eestikeelseks aineõppeks?
33. Kas õpikute juurde peaksid kuuluma ka töölehtede kogumikkud, mis on mõeldud eestikeelseks aineõppeks? Kui jah, siis millisel kujul?
34. Kui palju kasutate kodunduse tundides töölehti?
35. Kas Te teete töölehed ise või kasutate kellegi teise koostatud töölehti?
36. Palju Teil kulub aega töölehtede koostamiseks?

Lisa 4. Fotod

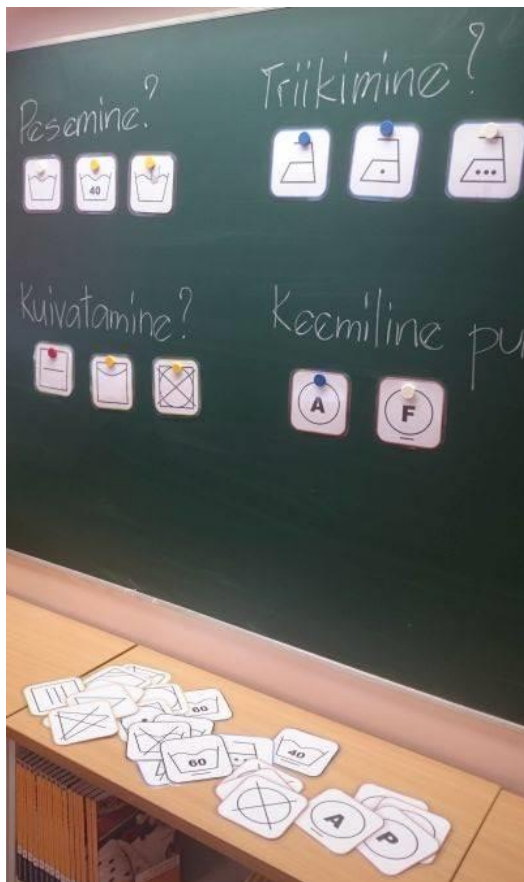

Foto 1. Kaartide kasutamine töölehti täites

Foto 2. Kaartidest on saanud rääkivate seinte materjal

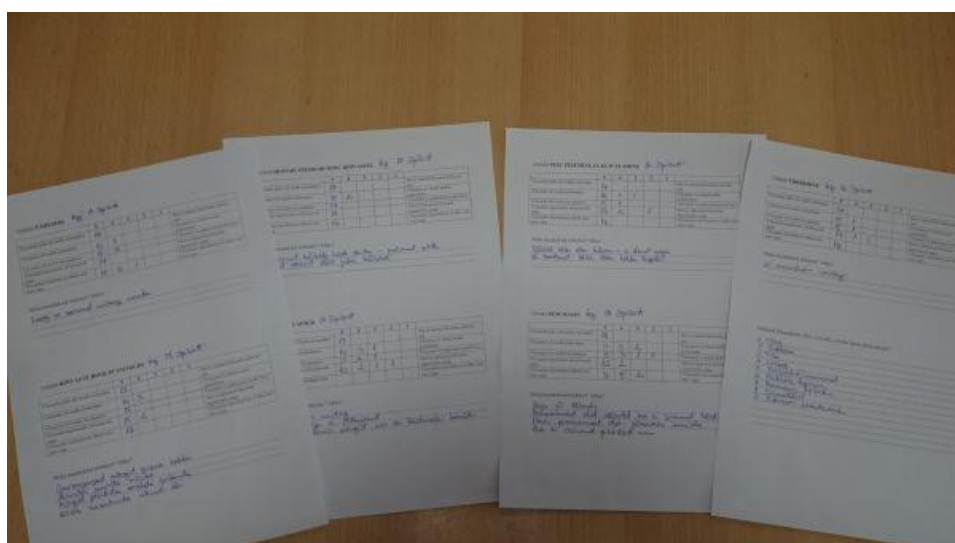

Foto 3. Õpilaste ankeetide käsitsi analüüs

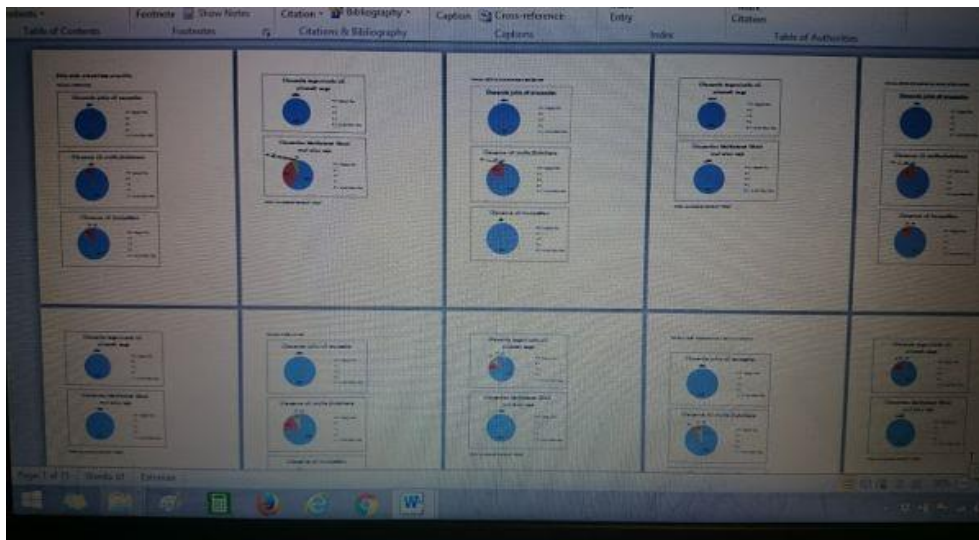

Foto 4. Õpilaste ankeetide analüüs Exelis

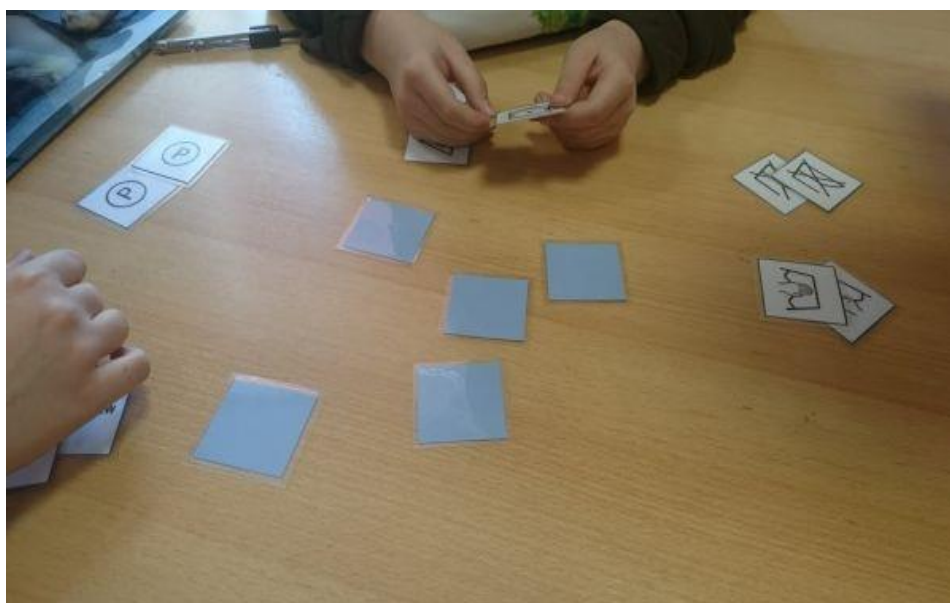

Foto 5. Õpilased memoriini mängimas

Lisa 5. Töölehed

Lisa 5.1 Tööleht TÄHESTIK

Kirjuta tähestiku ruutudesse kõik sõnad mis sul seostuvad RÕIVASTE HOOLDUSEGA (pesu pesemine, kuivatamine, loputamine, keemiline puhastus, triikimine, erinevad vahendid, masinad, jne.)

A	B	C	D
E	F	G	H
I	J	K	L
M	N	O	P
R	S	T	U
V	Õ	Ä	Ö
Ü	X	Y	

Lisa 5.2 Tööleht RÕIVASTE HOOLDUSMÄRGID

Kirjuta tingmärkidele tähendused. Abi saad „Kodundus 4.-6. klass“ õpikust (lk.94-96), võimalusel võid kasutada ka interneti.

PESEMINE

.....

.....

.....

.....

KUIVATAMINE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TRIIKIMINE

.....

.....

.....

.....

KEEMILINE PUHASTUS

.....

.....

.....

.....

PLEEGITAMINE

.....

.....

.....

Milliseid hooldusmärke veel tead või oled kohanud?

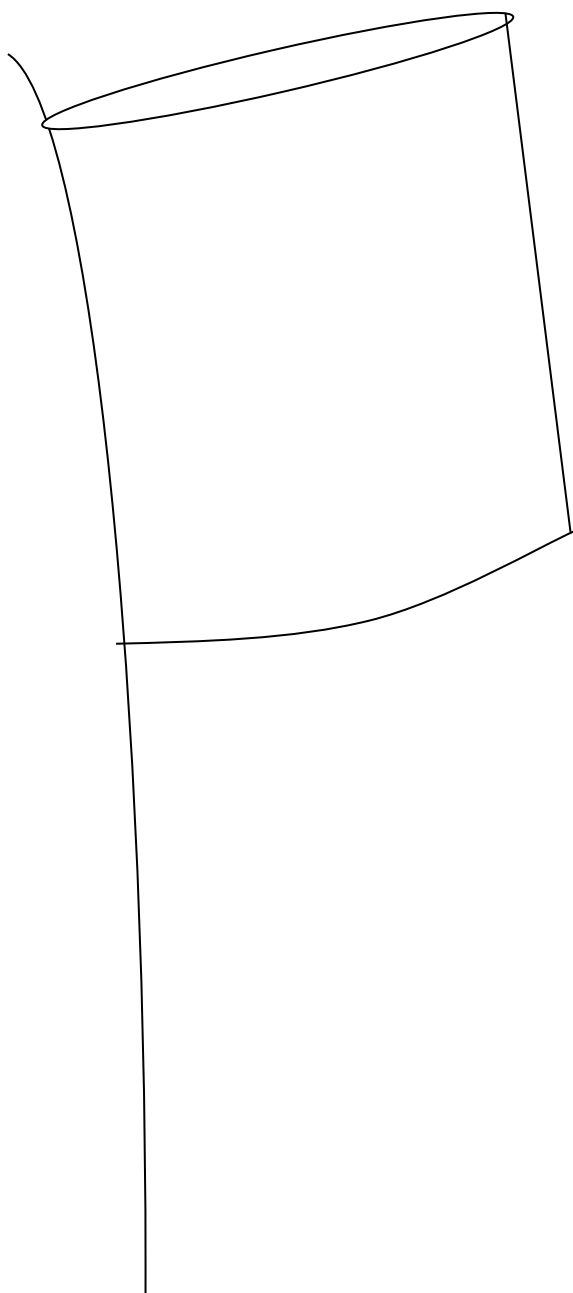
Lisa 5.3 Tööleht HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL 1

Leia oma riietelt üks silt hooldusmärkidega.

Joonista need märgid paberil olevale sildile.

Kirjuta kuidas sa hooldaksid oma rõivast.

Tutvusta oma rõivahooldust klassikaaslastele.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.4 Tööleht HOOLDUSMÄRGID MINU RÕIVASTEL 2

Uuri rõivaste silte ja kirjuta, kuidas hooldaksid rõivast. Tutvusta oma rõivahooldust klassikaaslastele.

.....

.....

.....

.....

.....

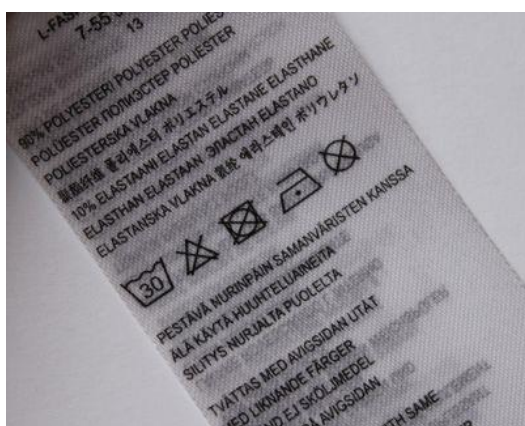
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.4 Tööleht PESUAINED

1. Nummerda omavahel sobivad lahtrid ühesuguste numbritega

Täispesupulber	1
Käsi pesuks mõeldud pulber	2
Automaatpesumasinate kasutatavad pesupulber	3
Värvilisele pesule mõeldud pulber	4
Villase ja siidi pesupulber	5
Pesutabletid	6
Vedel pesuaine	7
Loputusaine	8
Lõhnaeemaldaja	9
Valgendusaine	10
Kloorvalgendus	11
Tärgeldusaine	12
Veepehmenusaine	13

	Kasutatakse siis, kui pesu on muutunud halliks
	Värvilise ja kirju pesu pesemiseks, võib kanda plekile
	Tohib kasutada ainult linasest ja puuvillasest esemete puhul
	Sisaldab pleegitavaid aineid, sobib valge pesu pesemiseks
	Eemaldab pesult staatilise elektri, teeb pesu pehmeks ning kohevaks
	Ei sisalda pleegitusaineid, kuid sisaldab värve kirkastavaid aineid
	Eemaldab pesult halva lõhna
	Kaitseb masinat lubjasette eest
	Aitab anda tekstiilile sobivat vormi ja muuta tekstiili kõvemaks
	Vahutab pestes ja võib kasutada ka poolautomaatsetes pesumasinate
	Ei vahuta ja pakendile on märgitud A või AUTOMAT
	Kokkupressitud pesupulber
	Ei sisalda pleegitusaineid ja abrassiivseid aineid

2. Mida tähendavad need märgid? Arutle pinginaabriga miks märgistatakse osad tooted allpool toodud märkidega ning miks meil on vaja selliste märkidega tooteid.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.5 Tööleht PESU PESEMINA JA KUIVATAMINE

Paiguta sulgudes olevad tähed õigesse järjekorda ning kirjuta need lünkadesse. Lisa ka igale lausele selgitus.

Pesu tuleb võimalikult (SIKITIER) peale määrdumist pesta.

Miks?

Pesu pesemisel tuleb jälgida (ROOKLDHÄSUM)
ja valida sobiv (NEESPAUI).

Miks?

Enne pesemist tuleb pesu (ADOETSIREN)
värvi ja materjali järgi.

Miks?

Sorteerimisel tuleb tühjendada (SKATUD) ja sulgeda
..... (KDUUL).

Miks?

..... (KITKADES) esemed tuleb parandada enne pesu.

Miks?

Pesu tuleb loputada kuni (SUESULVOIPT) on puhas.

Miks?

Kui on võimalus, siis kuivatatakse pesu (ÖRLNIÖ).

Miks?

Alusel kuivatatakse (ANIIVEVD) esemeid.

Miks?

Paljud inimesed viivad oma riided (AJPAJUSME).

Miks?

Lisa 5.6 Tööleht MINU PERE PESUMASIN

Uri kodus oma pere pesumasinat. Võid appi paluda kellegi oma pereliikmetest. Kirjuta väike tutvustus oma pesumasina kohta. Võid juurde joonistada või kleepida pildi pesumasinast.

Abistavad küsimused - Milline on pesumasina pesuklass? Kas on eestlaetav või pealtlaetav? Millised programmid on pesumasinal? Mitu kilo pesu saab pesta?

Järgmisel tunnil tutvusta oma pesumasinat klassikaaslastele.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.7 Tööleht TRIIKIMINE 1

1. Loe läbi allolevad sõnad, tegemist on triikraua osadega. Seejärel paiguta need sõnad pildil õigele kohale.

Tald, aurunupp, temperatuuri regulaator, juhe, ava vee sissekallamiseks, veepihusti nupp.

2. Pane sõnad sobivatesse lünkadesse.

Ettevaatlik, temperatuuri, kangale, kõrbelõhna, triikimist, tõmmata, pistikupesa, veega, käsi, juhtme, triikraud

Triikimisel tuleb olla, et sa ei kõrvetaks oma Kui sa eemaldatakse seinast, siis tuleb ühe käega toetada ja teise käega tuleb pistikust. Juhtmest tõmmata ei tohi! täida veega enne kui paned pistiku seina. Kui sul on vaja triikimise ajal uuesti triikraud täita, siis tõmba pistik ennem seinast. Enne kui alustad, tuleb kontrollida kas regulaator on sinu sobivas asendis. Kui tunned või näed katkest juhelt, tuleb sellest teatada täiskasvanule.

3. Kirjuta mida on kujutatud fotol? Mida sellega teha saab ja kuidas seda kasutatakse

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.8 Tööleht TRIIKIMINE 2

1. Kleebi siia pilt oma triikrauast. Kirjuta triikrauale juurde tema osad. Kui sinu triikraual on selliseid osi, mida siin nimekirjas ei ole, siis püüa koos õpetaja ja klassikaaslastega ära arvata mis osad need on ja milleks neid vaja läheb.

Tald, aurunupp, temperatuuri regulaator, juhe, ava vee sissekallamiseks, veepihusti nupp.

2. Pane sõnad sobivatesse lünkadesse.

Ettevaatlik, temperatuuri, kangale, kõrbelõhna, triikimist, tõmmata, pistikupesa, veega, käsi, juhtme, triikraud

Triikimisel tuleb olla, et sa ei kõrvetaks oma Kui sa eemaldad..... seinast, siis tuleb ühe käega toetada ja teise käega tuleb pistikust. Juhtmest tõmmata ei tohi! täida veega enne kui paned pistiku seina. Kui sul on vaja triikimise ajal uuesti triikraud täita, siis tõmba pistik ennem seinast. Enne kui alustad....., tuleb kontrollida kas regulaator on sinu sobivas asendis. Kui tunned või näed katkist juhet, tuleb sellest teatada täiskasvanule.

3. Kirjuta mida on kujutatud fotol? Mida sellega teha saab ja kuidas seda kasutatakse

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lisa 5.9 Tööleht TÄHERUUT

Leia täheruudust 20 sõna, mis on seotud rõivaste hooldusega ja kirjuta need välja.

Sõnad asuvad vasakult paremale ja ülevalt alla.

P	E	S	U	M	A	S	I	N	H	M	A	S	I	N	P	E	S	U	K
G	H	E	F	K	P	Ö	R	V	T	A	U	E	E	T	K	Ä	G	L	E
P	A	T	K	L	O	O	R	V	A	L	G	E	N	D	U	S	I	K	E
E	W	R	A	D	T	L	K	M	P	V	C	T	U	H	L	Ä	K	A	M
S	A	T	E	T	R	I	I	K	R	A	U	D	U	O	H	Õ	U	S	I
U	D	R	H	A	K	B	E	M	O	E	T	Y	M	O	N	Ü	I	U	L
P	V	I	M	L	T	E	A	R	U	I	A	K	D	L	E	A	V	L	I
U	E	I	A	O	V	A	M	V	A	L	G	E	N	D	A	J	A	O	N
L	E	K	T	P	E	Ö	N	L	O	L	F	N	S	U	T	M	T	P	E
B	K	I	A	U	E	R	Õ	I	V	A	D	B	U	S	R	K	A	U	P
E	L	M	D	T	P	M	L	A	I	R	T	A	D	M	A	K	M	T	U
R	J	I	K	U	E	U	U	Ü	M	K	Ä	C	M	Ä	O	L	I	A	H
M	C	N	S	S	H	D	E	V	E	S	I	U	A	R	E	Ö	N	M	A
S	E	E	P	V	M	R	J	B	S	H	K	I	T	K	K	L	E	I	S
R	Ä	U	F	A	E	T	Ä	R	G	E	L	D	A	M	I	N	E	N	T
A	S	L	Õ	H	N	A	E	E	M	A	L	D	A	J	A	Ü	M	E	U
B	I	K	M	E	D	I	K	E	N	A	Y	L	N	R	U	T	A	R	S
N	A	T	Ä	N	A	A	P	L	E	E	G	I	T	U	S	A	I	N	E
O	L	Y	B	D	J	M	A	T	S	M	O	Ä	F	Ö	E	D	Ä	B	G
U	M	A	L	H	A	T	K	Ä	S	I	P	E	S	U	I	T	K	L	A

1. 11.
2. 12.
3. 13.
4. 14.
5. 15.
6. 16.
7. 17.
8. 18.
9. 19.
10. 20.

Lisa 5.10 Tööleht RÕIVASTE HOOLDUSE TINGMÄRGID - vastused

Kirjuta tingmärkidele tähendused. Abi saad „Kodundus 4.-6. klass“ õpikust (lk.94-96), võimalusel võid kasutada ka interneti.

PESEMINE

..... Pesta märgitud temperatuuril

..... Pesta ettevaatlikult märgitud temperatuuril

..... Ainult käsipesu

..... Veepesu keelatud

KUIVATAMINE

..... Masinkuivatus

..... Masinkuivatus normaalsel temperatuuril

..... Masinkuivatus madalal temperatuuril

..... Masinkuivatus keelatud

..... Väänamine keelatud

..... Kuivatada laotatult

..... Võib kuivatada nööri

..... Kuivatada riidepuul

..... Kuivatada varjus

TRIIKIMINE

..... Triikimise kõrgem lubatud temperatuur on 110°C

..... Triikimise kõrgem lubatud temperatuur on 150°C

..... Triikimise kõrgem lubatud temperatuur on 210°C

..... Triikimine keelatud

KEEMILINE PUHASTUS

..... Täht näitab millist ainet puhastamisel kasutada

..... Õrn puhastus. Täht näitab millist ainet puhastamisel kasutada

..... Keemiline puhastus keelatud

..... Rõivaaset võib töödelda märgpuhastuse tehnikaga

PLEEGITAMINE

..... Pleegitamine (valgendamine) lubatud

..... Pleegitamine (valgendamine) keelatud

..... Klooriga pleegitamine lubatud

Milliseid märke veel tead või oled kohanud?

Lisa 5.11 Tööleht PESUAINED - vastused

1. Nummerda omavahel sobivad lahtrid ühesuguste numbritega

Täispesupulber	1
Käsi pesuks mõeldud pulber	2
Automaatpesumasinate kasutatavad pesupulber	3
Värvilisele pesule mõeldud pulber	4
Villase ja siidi pesupulber	5
Pesutabletid	6
Vedel pesuaine	7
Loputusaine	8
Lõhnaeemaldaja	9
Valgendusaine	10
Kloorvalgendus	11
Tärgeldusaine	12
Veepehmendusaine	13

10	Kasutatakse siis, kui pesu on muutunud halliks
7	Värvilise ja kirju pesu pesemiseks, võib kanda plekile
11	Tohib kasutada ainult linasest ja puvillasest esemete puhul
1	Sisaldab pleegitavaid aineid, sobib valge pesu pesemiseks
8	Eemaldab pesult staatilise elektri, teeb pesu pehmeks ning kohevaks
4	Ei sisalda pleegitusaineid, kuid sisaldab värve kirkastavaid aineid
9	Eemaldab pesult halva lõhna
13	Kaitseb masinat lubjasette eest
12	Aitab anda tekstiilile sobivat vormi ja muuta tekstiili kõvemaks
2	Vahutab pestes ja võib kasutada ka poolautomaatsetes pesumasinate
3	Ei vahuta ja pakendile on märgitud A või AUTOMAT
6	Kokkupressitud pesupulber
5	Ei sisalda pleegitusaineid ja abrassiivseid aineid

2. Mida tähendavad need märgid?

..... Keskkonna sõbralik toode

..... Põhjamaade ökomärgis

.....

..... Keskkonna sõbralik toode

..... Euroopa Liidu ökomärgis

.....

Lisa 5.12 Tööleht PESU PESEMINA JA KUIVATAMINE - vastused

Paiguta sulgudes olevad sõnad õigesse järjekorda ning kirjuta need lünkadesse. Lisa ka igale lausele selgitus.

Pesu tuleb võimalikult kiiresti (SIKITIER) peale määrdumist pesta.

Miks? Sest plekid on värsked ja neid on kergem eemaldada

Pesu pesemisel tuleb jälgida hooldusmärke (ROOKLDHÄSUM) ja valida sobiv pesuaine (NEESPAUI).

Miks? Hooldusmärgid ütlevad kuidas rõivast hooldada. Õige pesuaine annab parema tulemuse

Enne pesemist tuleb pesu sorteerida (ADOETSIREN) värvi ja materjali järgi.

Miks?

Sorteerimisel tuleb tühistada taskud (SKATUD) ja sulgeda lukud (KDUUL).

Miks? Sest taskutesse jäänud esemed ja lahtised lukud võivad kahjustada eset

..... Katkised (KITKADES) esemed tuleb parandada enne pesu.

Miks? Sest katkine koht võib minna pesus suuremaks

Pesu tuleb loputada kuni loputusvesi (SUESULVOIPT) on puhas.

Miks? Sest siis saame olla kindlad, et loputusvahendi jääke ei jäänud esemesse.....

Kui on võimalus, siis kuivatatakse pesu nõõril (ÖRLNIÖ).

Miks? Sest siis kuivab pesu sirgeks ja saab juurde värsket lõhna

Alusel kuivatatakse venivaid (ANIIVEVD) esemeid.

Miks? Sest siis ei veni ese välja ja ei kaota oma välimust

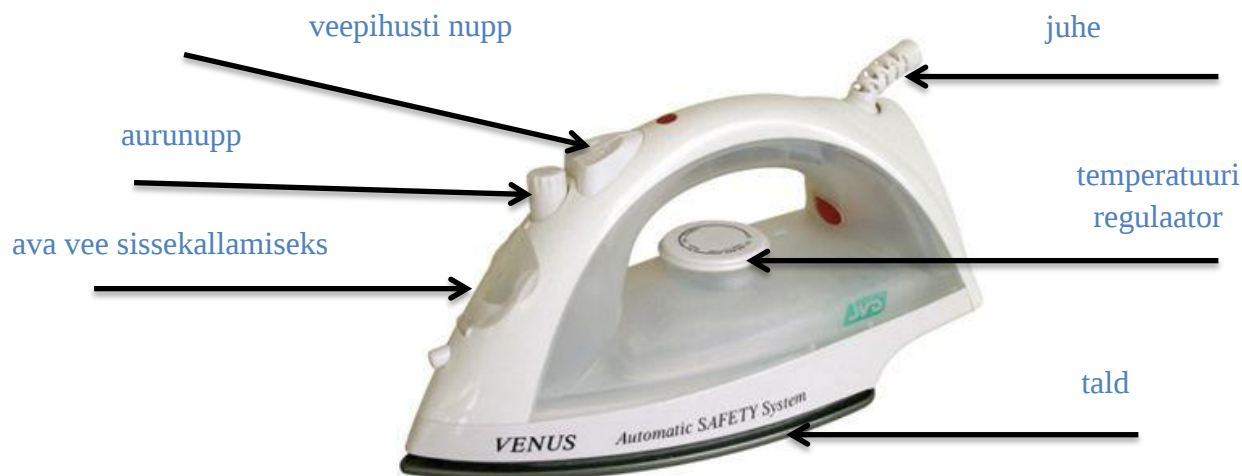
Paljud inimesed viivad oma riided pesumajja (AJPAJUSME).

Miks? Sest mõnede rõivaste pesuks puuduvad kodus vajalikud tingimused

Lisa 5.13 Tööleht TRIIKIMINE - vastused

1. Loe läbi allolevad sõnad, tegemist on triikraua osadega. Seejärel paiguta need sõnad pildil õigele kohale.

Tald, aurunupp, temperatuuri regulaator, juhe, ava vee sissekallamiseks, veepihusti nupp.

2. Pane sõnad sobivatesse lünkadesse.

Ettevaatlik, temperatuuri, kangale, kõrbelõhna, triikimist, tõmmata, pistikupesa, veega, käsi, juhtme, triikraud

Triikimisel tuleb olla ettevaatlik, et sa ei kõrvetaks oma käsi Kui sa eemaldad pistiku seinast, siis tuleb ühe käega toetada pistikupesa ja teise käega tuleb tõmmata pistikust. Juhtmest tõmmata ei tohi! Triikraud täida veega enne kui paned pistiku seina. Kui sul on vaja triikimise ajal uuesti triikraud veega täita, siis tõmba pistik ennem seinast. Enne kui alustad triikimist, tuleb kontrollida kas temperatuuri regulaator on sinu kangale sobivas asendis. Kui tunned kõrbelõhna või näed katkist juhett, tuleb sellest teatada täiskasvanule.

3. Kirjuta mida on kujutatud fotol? Mida sellega teha saab ja kuidas seda kasutatakse

Söetriikraud.

Triikraua sisse pandi hõõguvad söed. Peale seda tuli oodata kuni triikraud kuumaks läks. Ja alles siis sai triikima hakata.

Vaalikaigas – ümmargune puukaigas

Vaalikurikas – soonilise pinnaga lapik kurikas

Vaalikaika ümber keerati vaalitav pesu. Vaalikurigaga rulliti vaalikaika ümber keeratud pesu. Ka seda tegevust võib nimetada triikimiseks.

Lisa 5.14 Tööleht TÄHERUUT - vastused

Leia täheruudust 20 sõna, mis on seotud rõivaste hooldusega ja kirjuta need välja.

Sõnad asuvad vasakult paremale ja ülevalt alla.

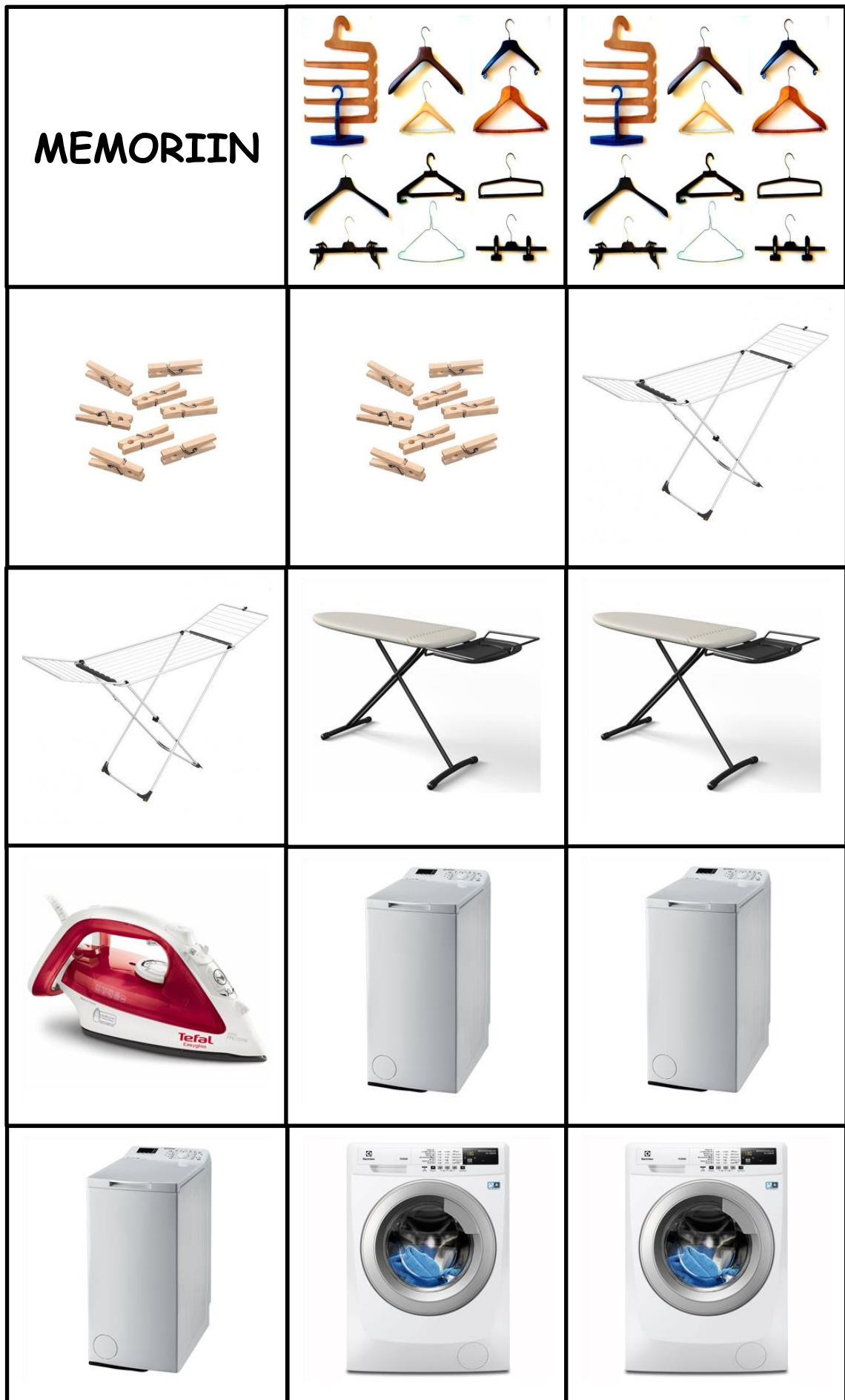
P	E	S	U	M	A	S	I	N		M	A	S	I	N	P	E	S	U	K
																			E
P			K	L	O	O	R	V	A	L	G	E	N	D	U	S			E
E														H			K		M
S		T		T	R	I	I	K	R	A	U	D		O			U		I
U		R												O			I		L
P		I		L										L			V	L	I
U		I		O	V			V	A	L	G	E	N	D	A	J	A	O	N
L		K		P	E									U			T	P	E
B		I		U	E	R	Õ	I	V	A	D			S			A	U	P
E		M		T	P									M			M	T	U
R		I		U	E									Ä			I	A	H
		N		S	H			V	E	S	I			R			N	M	A
S	E	E	P	V	M									K			E	I	S
				A	E	T	Ä	R	G	E	L	D	A	M	I	N	E	N	T
		L	Õ	H	N	A	E	E	M	A	L	D	A	J	A			E	U
				E	D														S
				N	A		P	L	E	E	G	I	T	U	S	A	I	N	E
				D	J														
				A		K	Ä	S	I	P	E	S	U						

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.

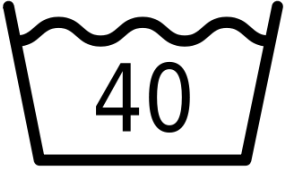
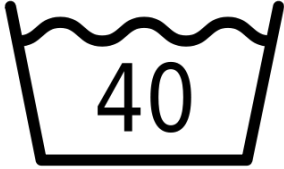
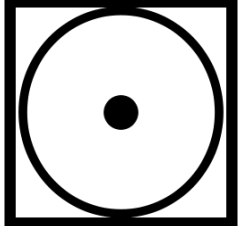
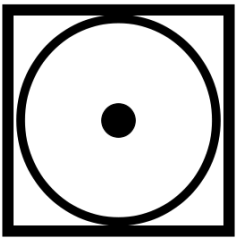
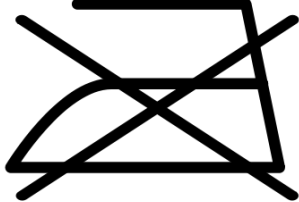
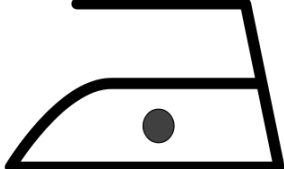
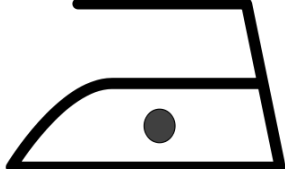
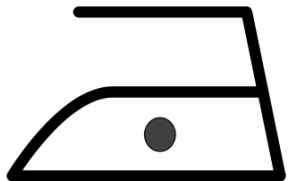
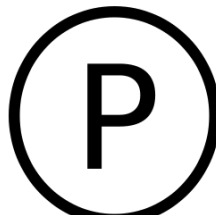
Lisa 6. Memoriin

MEMORIIN		
		
		
		
		

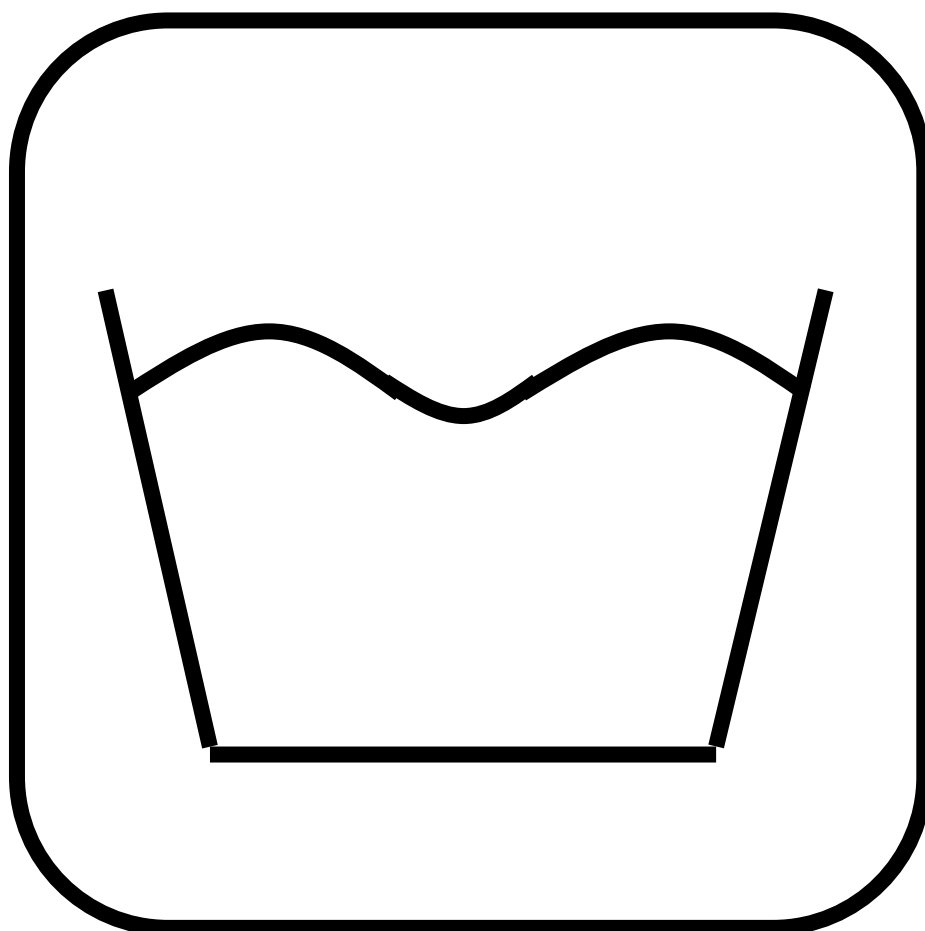
Lisa 6. Memoriin

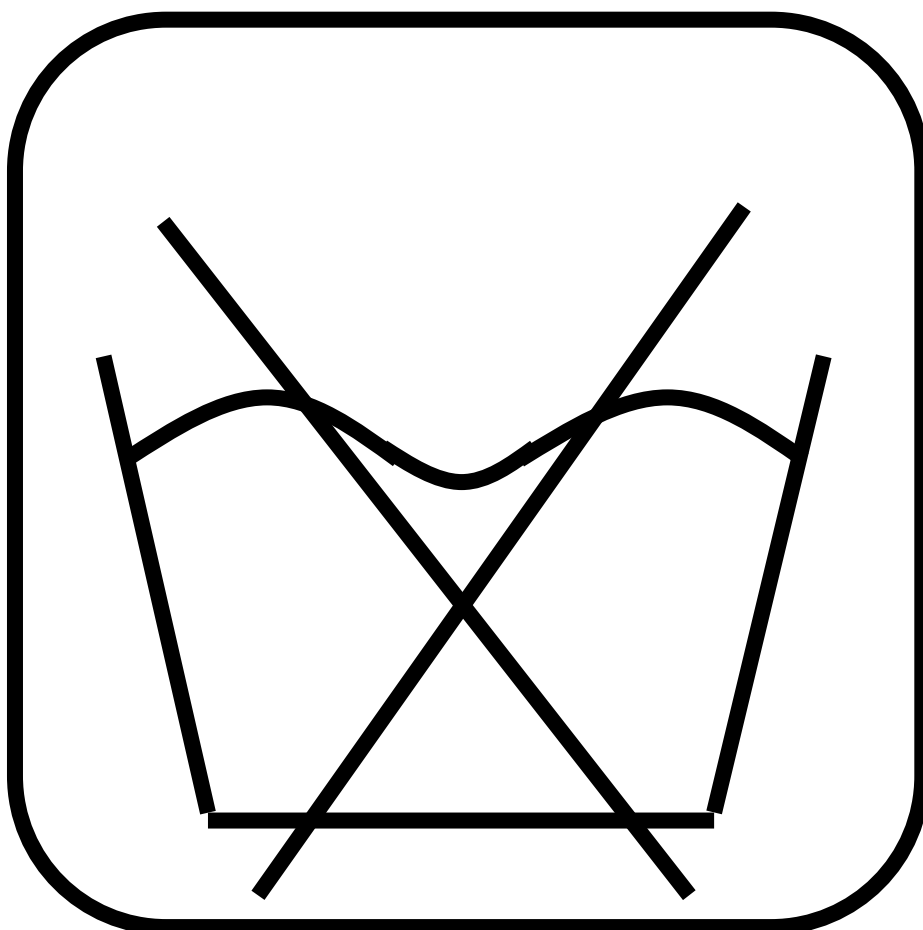
Lisa 6. Memoriin

MEMORIIN		
		
		
		
		

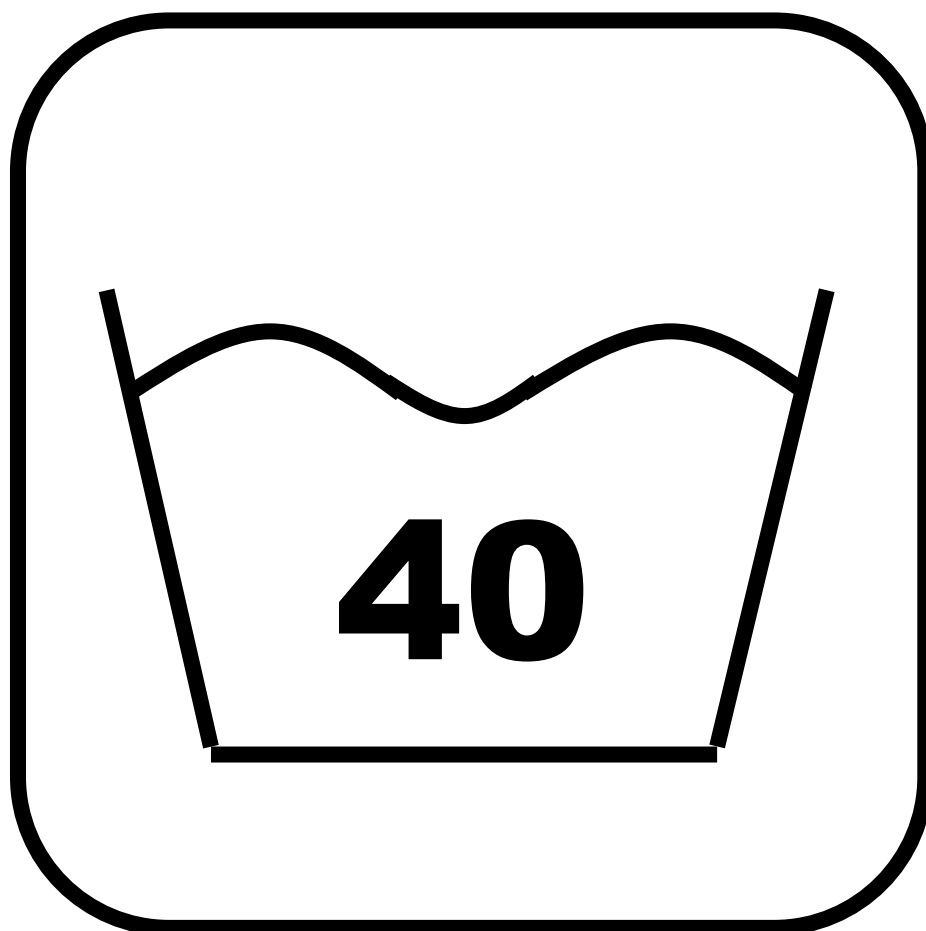
**PESEMISE
TINGMÄRGID**

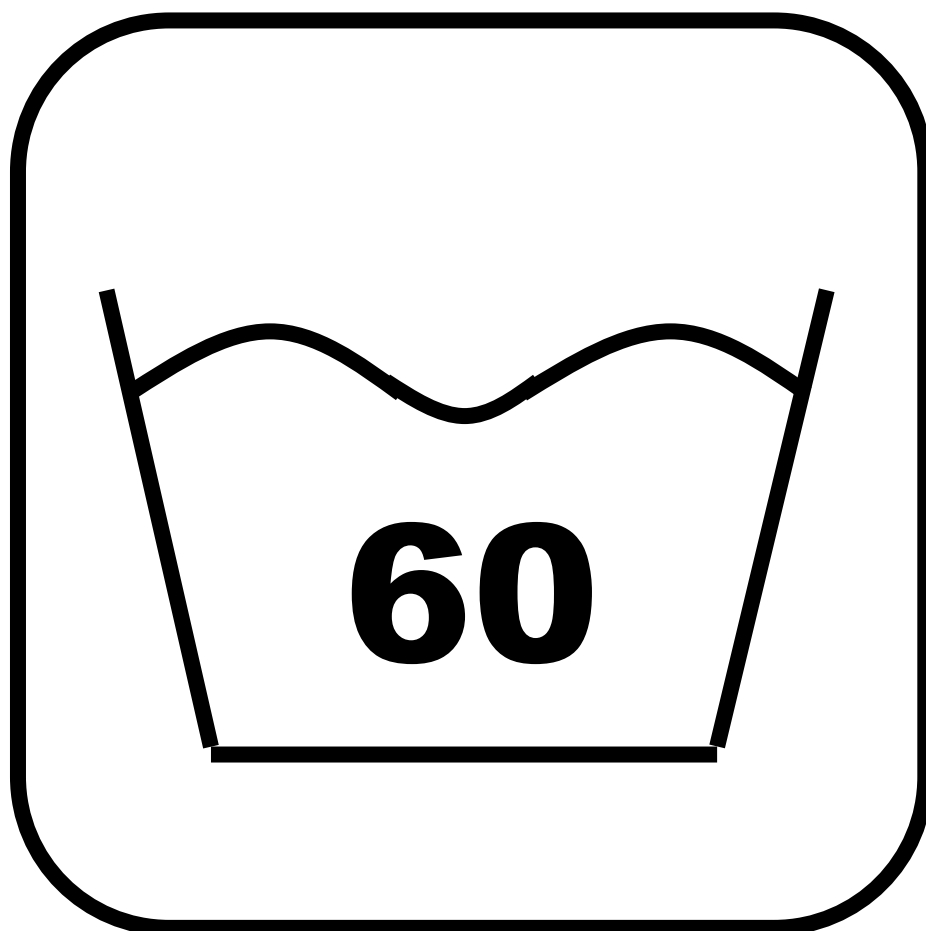
Veepesu lubatud.

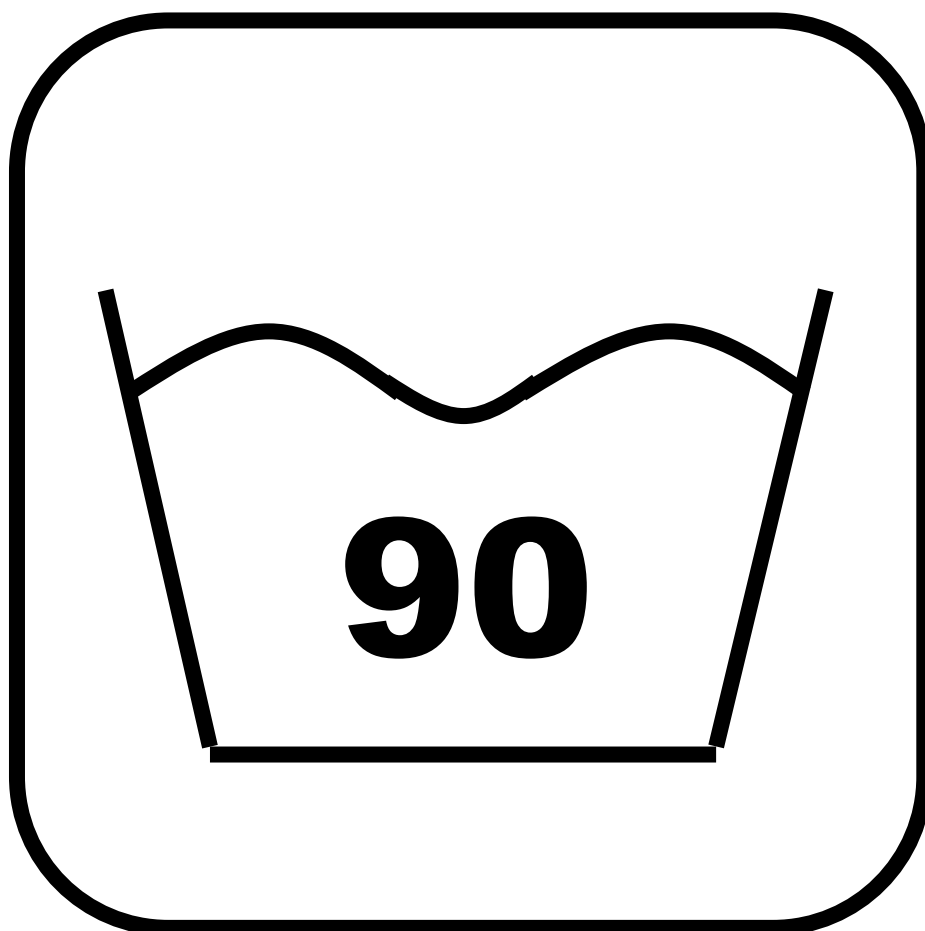
Veepesu keelatud.

Pesta märgitud
temperatuuril.

Pesta märgitud
temperatuuril.

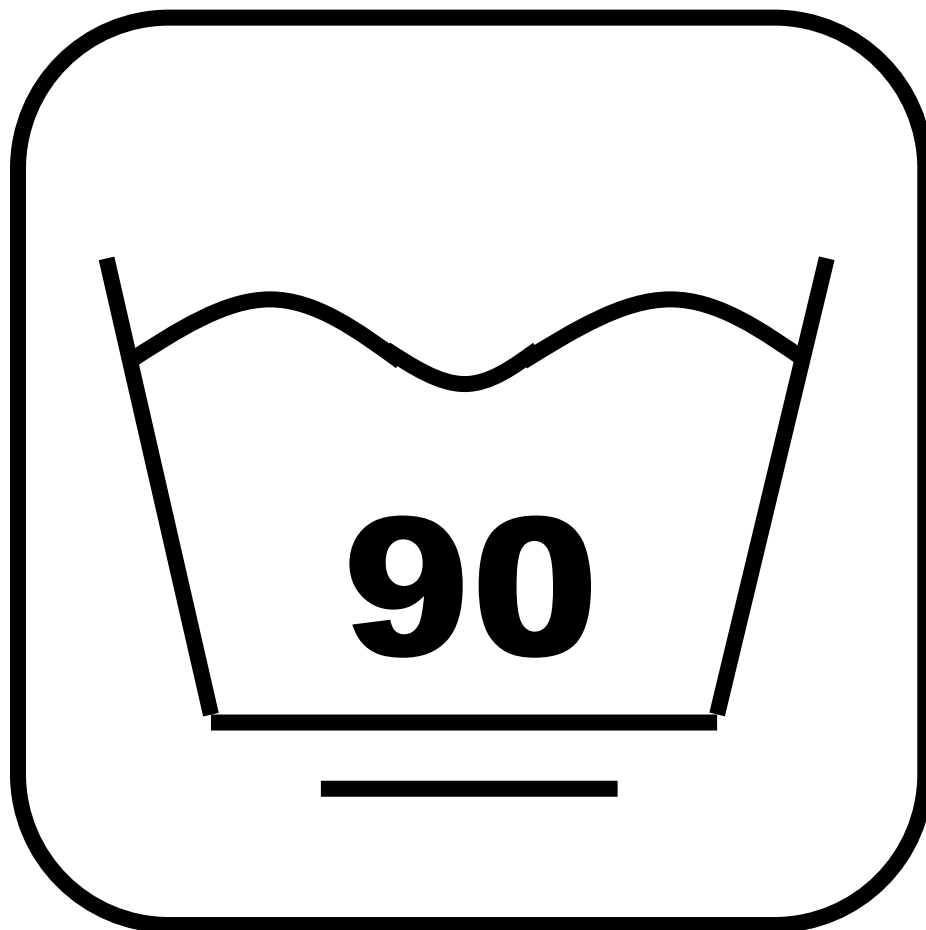
Pesta märgitud
temperatuuril.

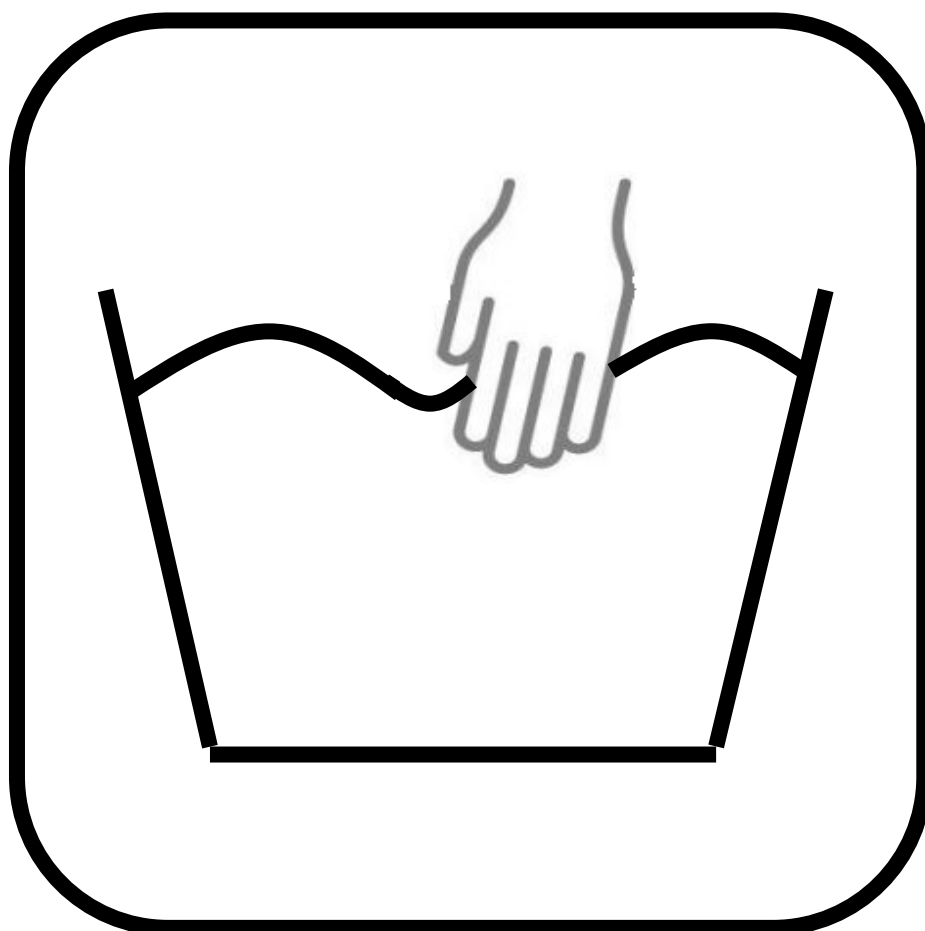
Pesta ettevaatlikult
märgitud temperatuuril.

Pesta ettevaatlikult
märgitud temperatuuril.

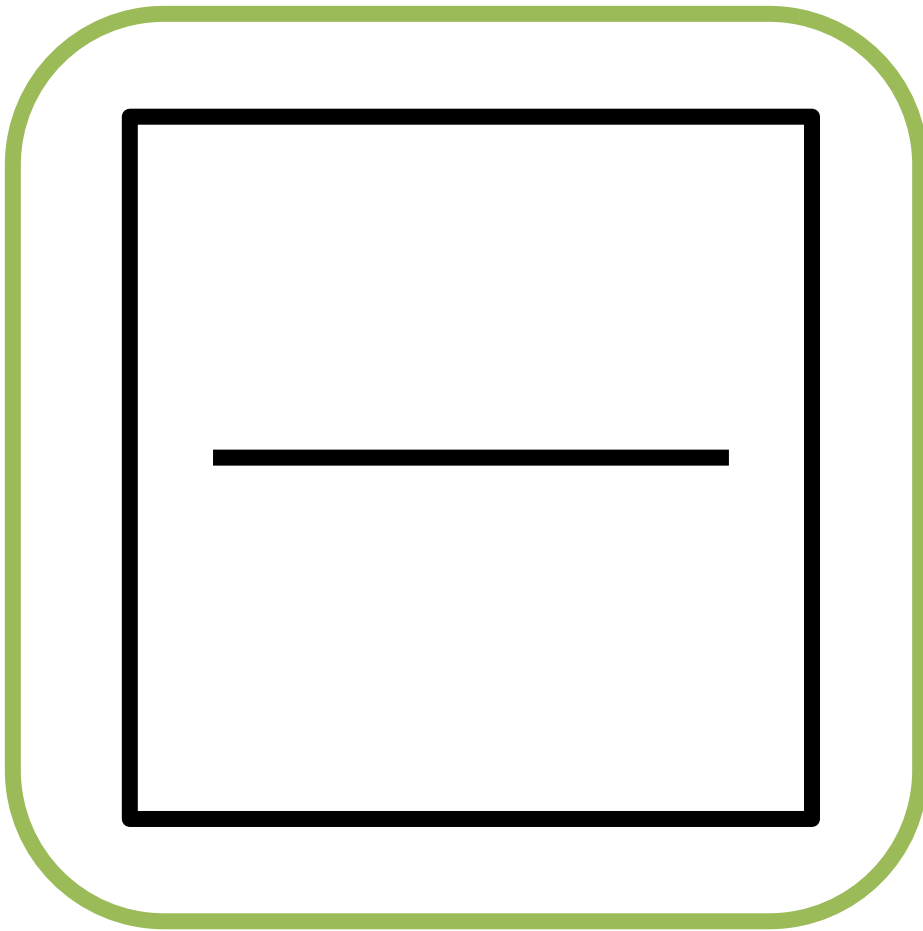

Pesta ettevaatlikult
märgitud temperatuuril.

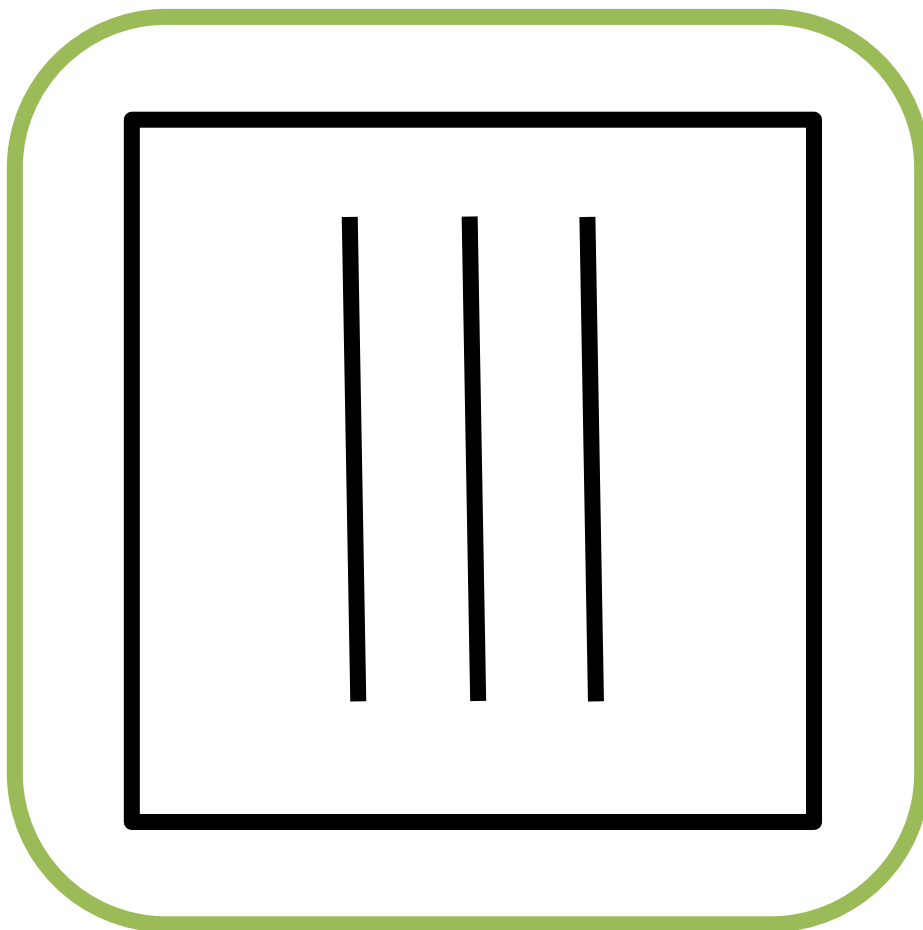

Ainult käsipesu.

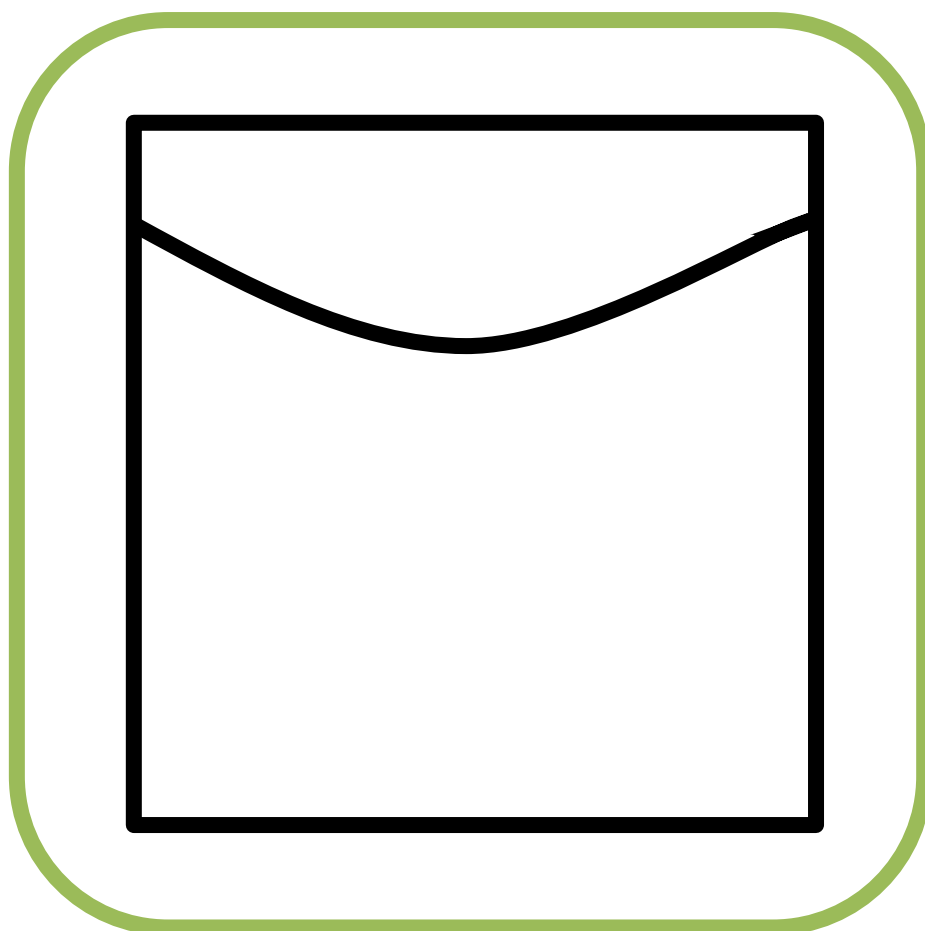
KUIVATAMISE TINGMÄRGID

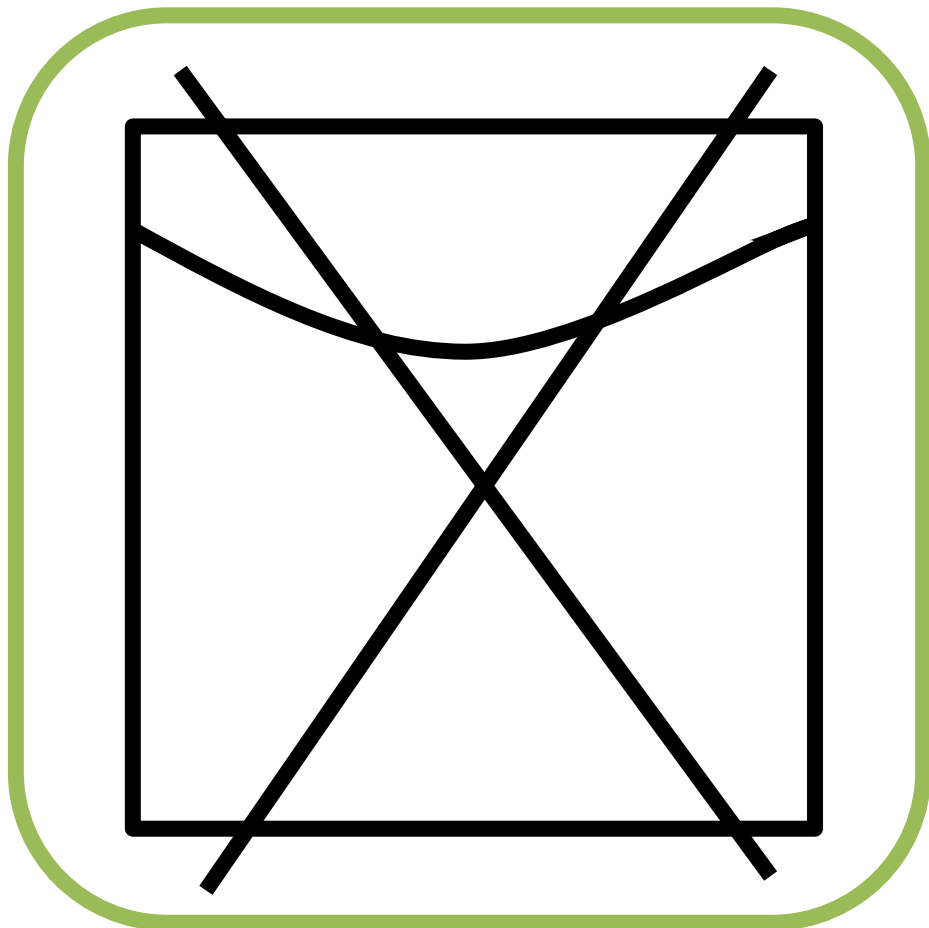
Kuivatada laotatult.

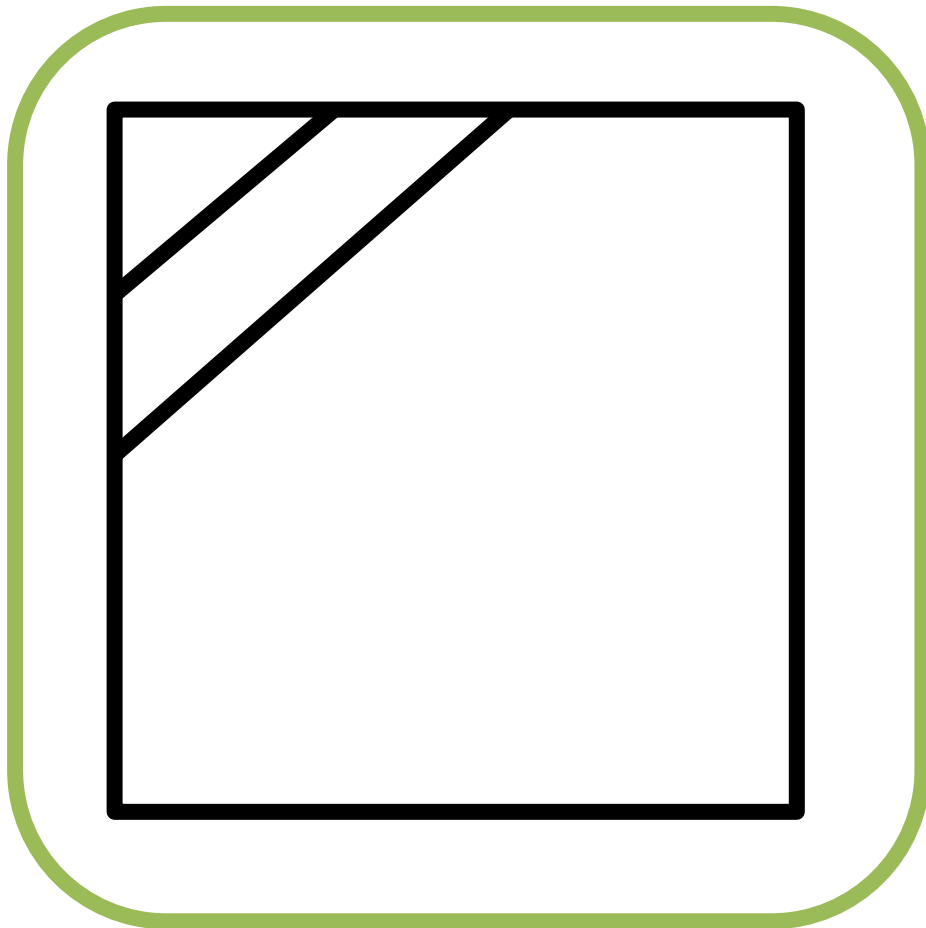
Kuivatada riidepuul.

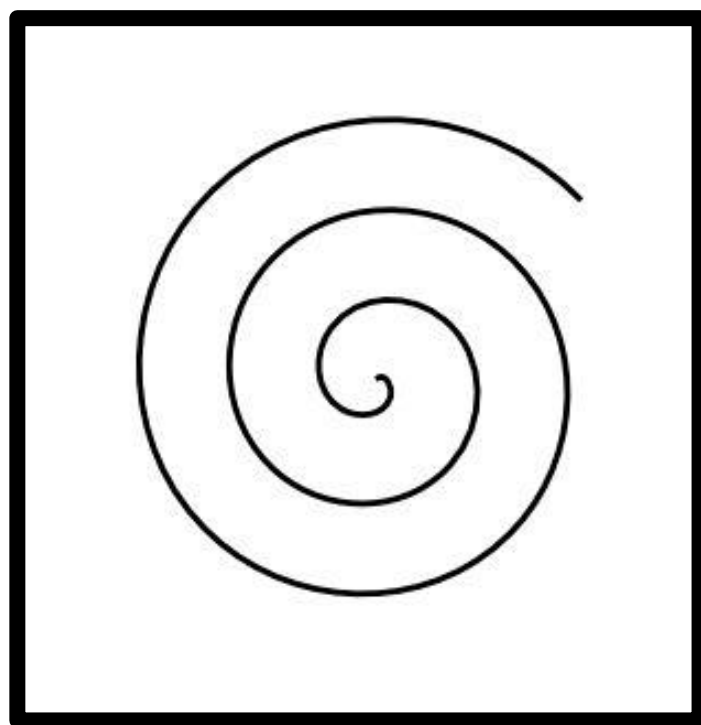
Võib kuivatada nööri.

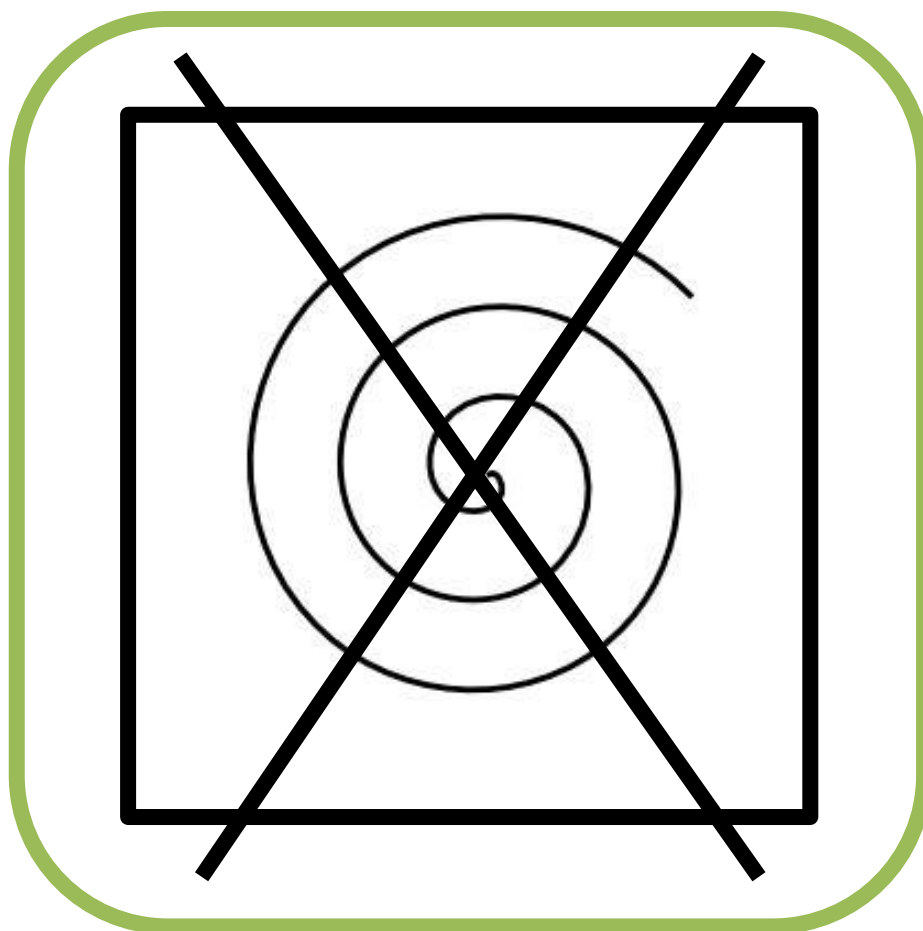
Mitte kuivatada nööri.

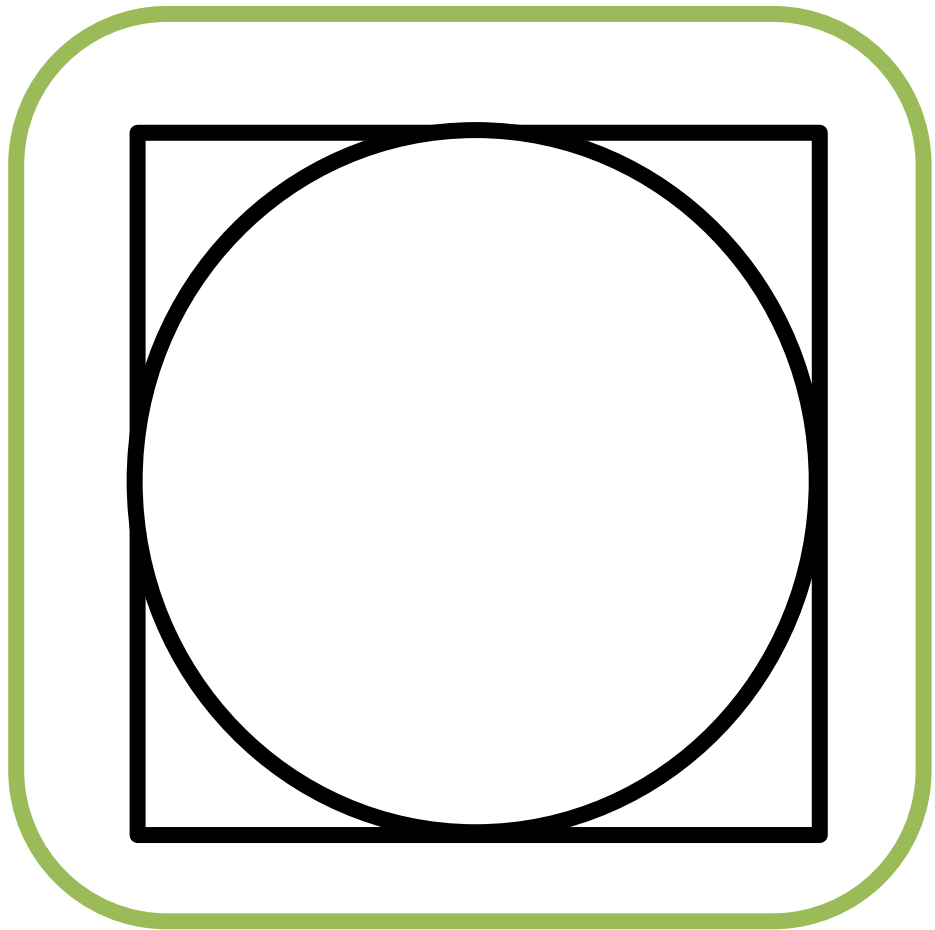
Kuivatada varjus.

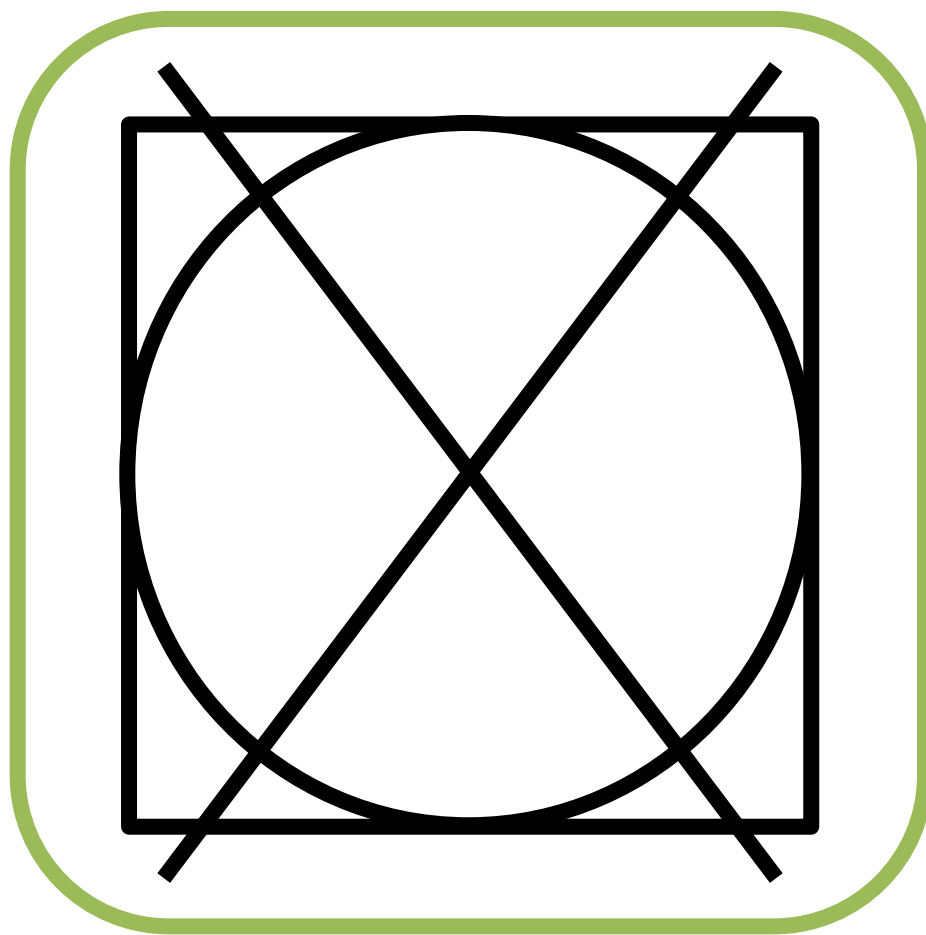
Tsentrifuugimine lubatud.

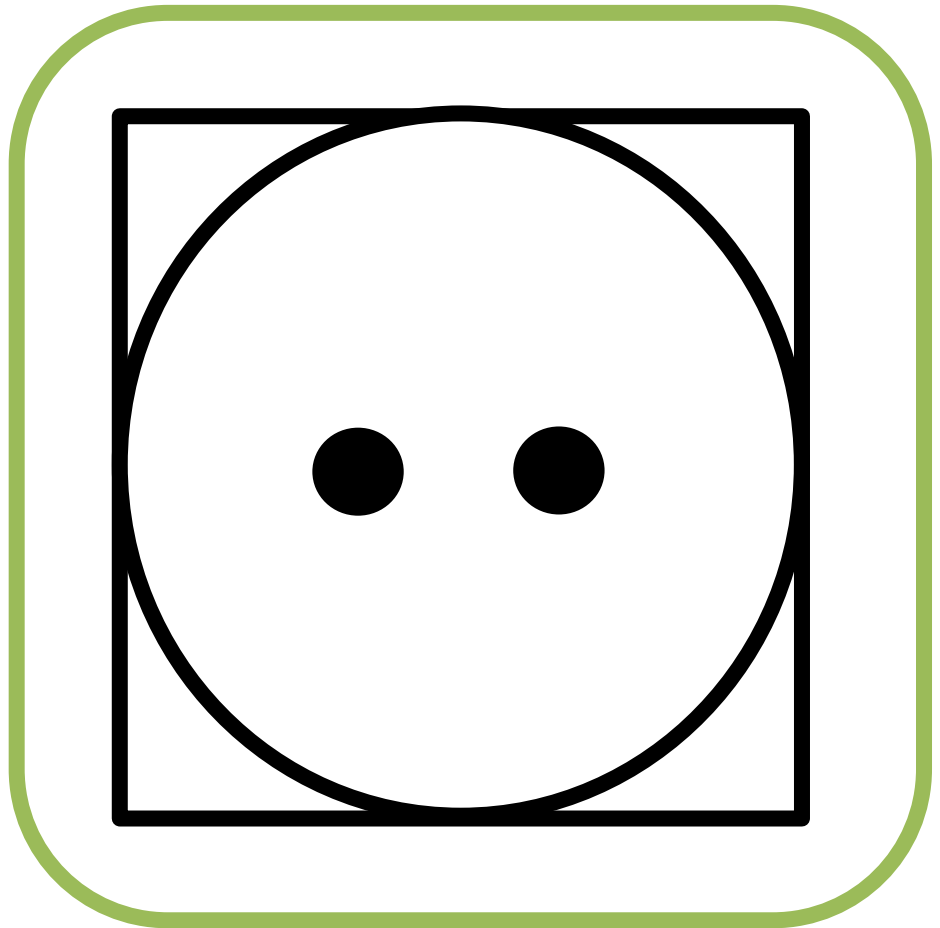
Tsentrifuugimine keelatud.

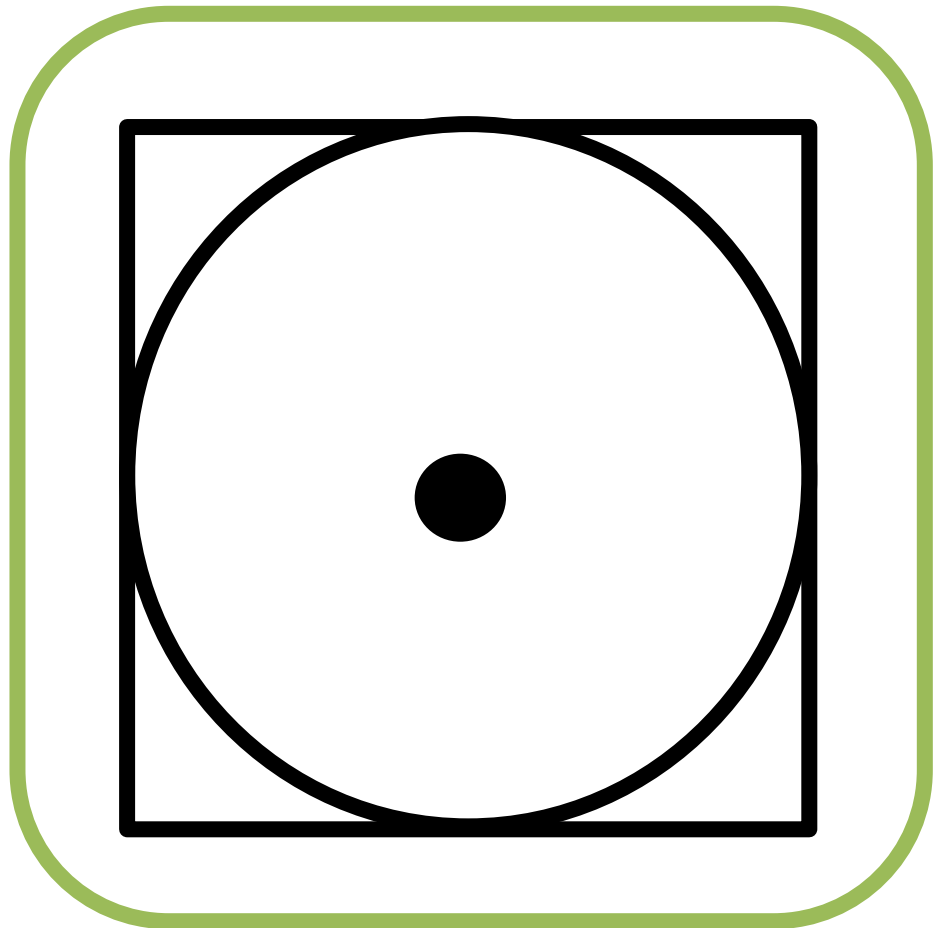
Masinkuivatus.

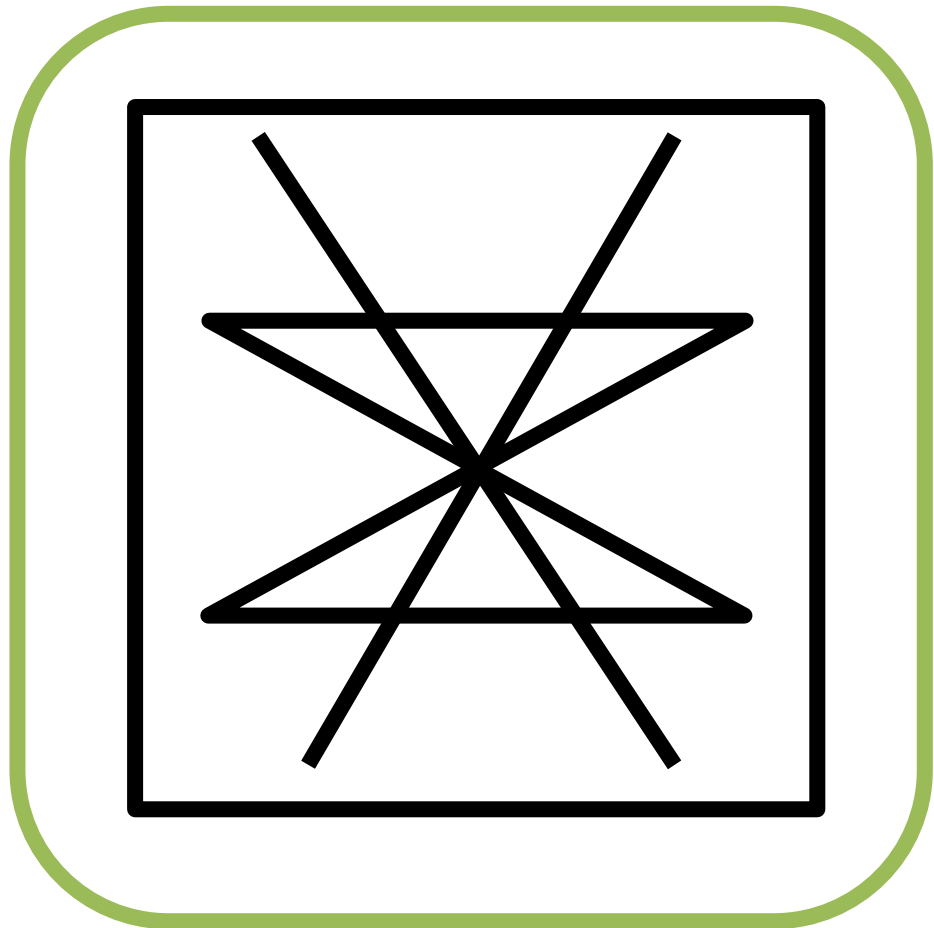
Masinkuivatus keelatud.

Masinkuivatus normaalsel
temperatuuril.

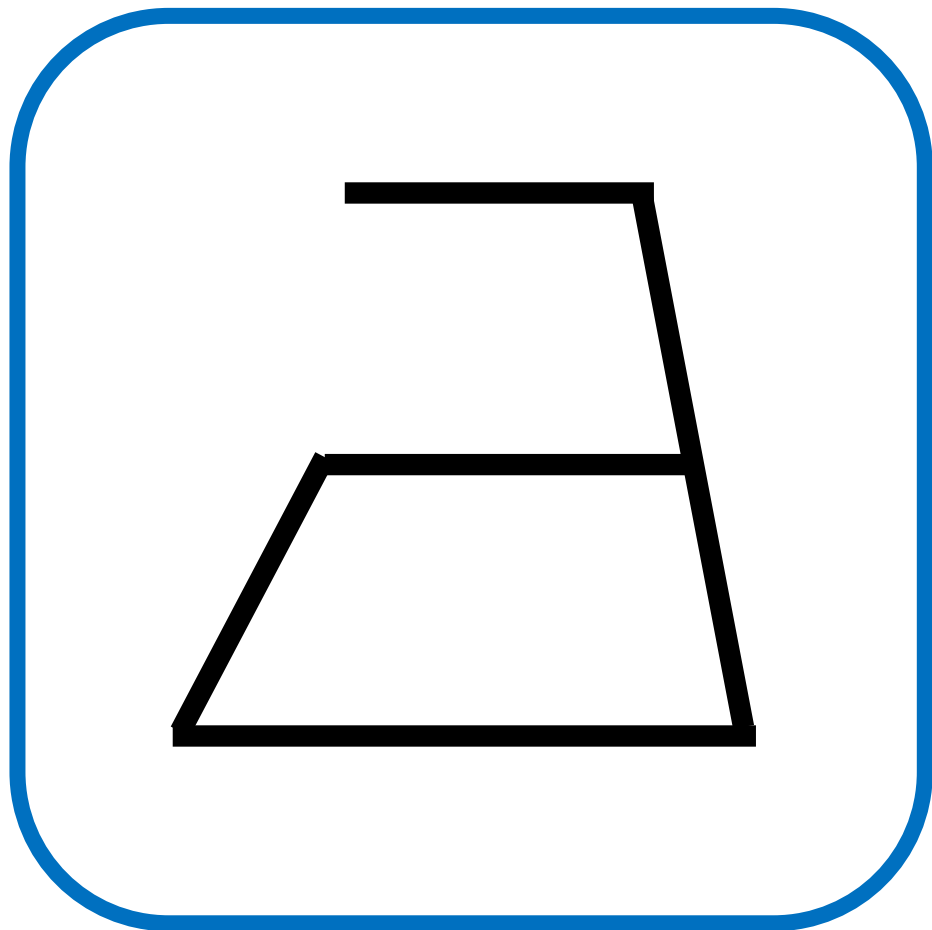

Masinkuivatus madalal
temperatuuril.

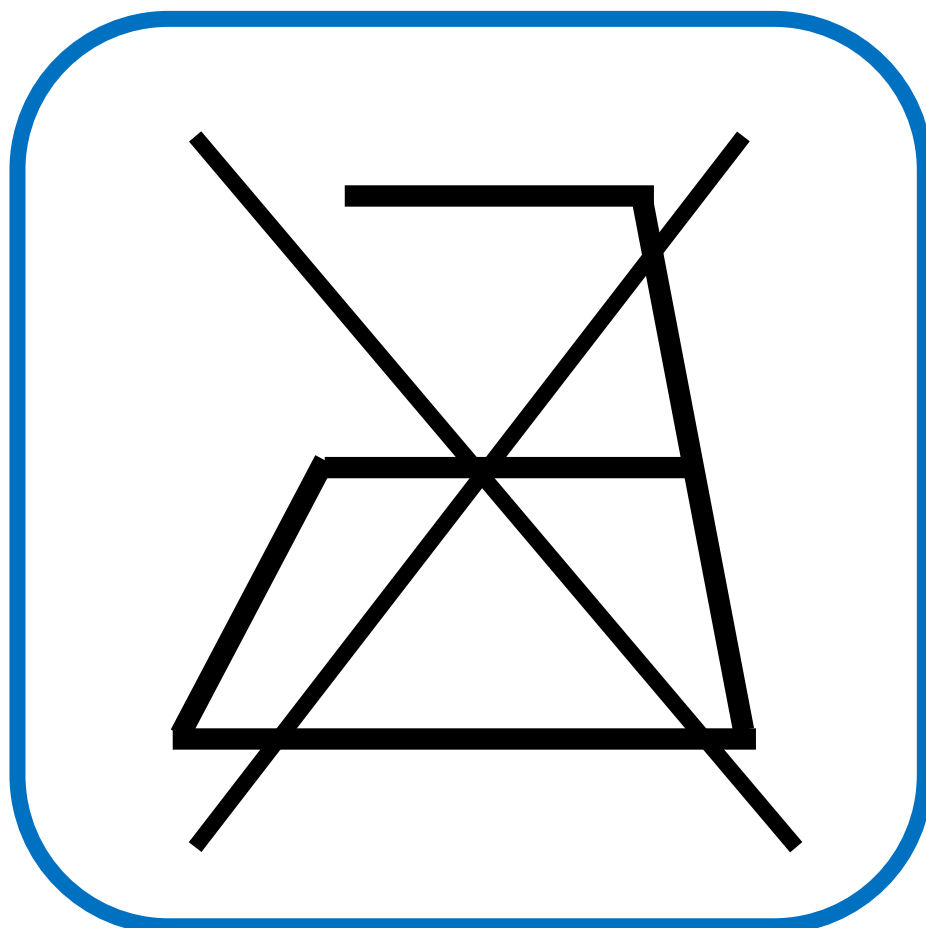

Väänamine keelatud.

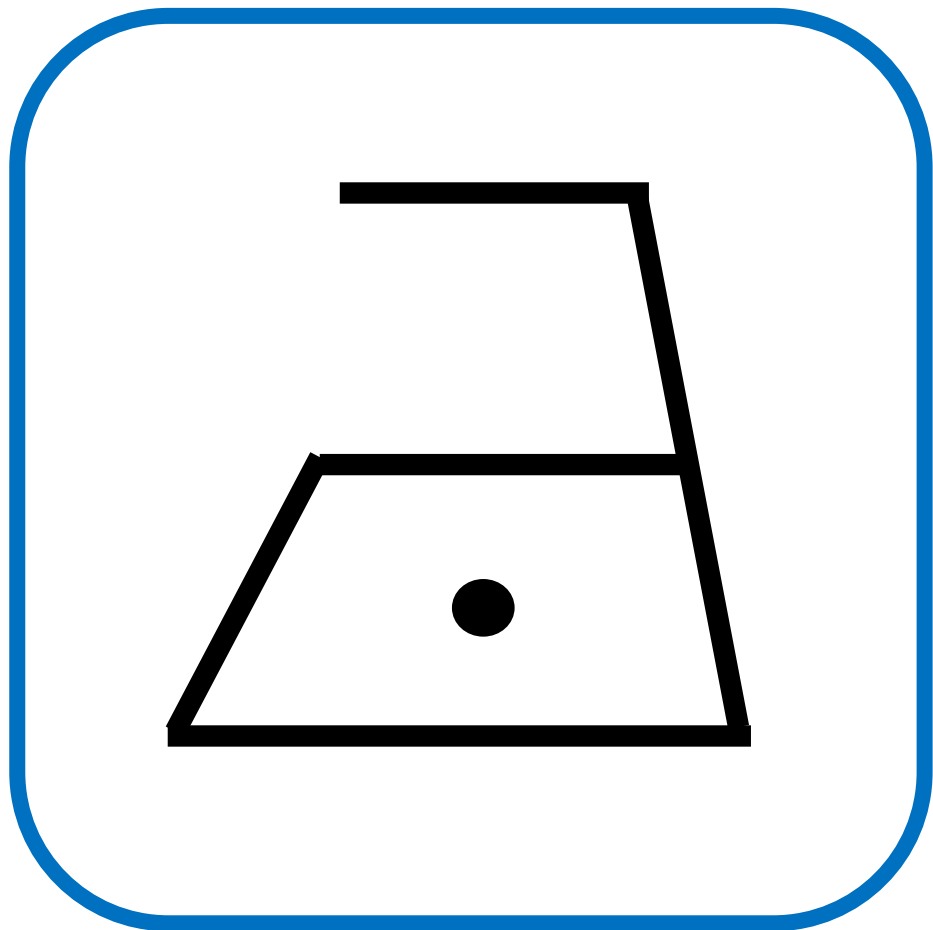
TRIIKIMISE TINGMÄRGID

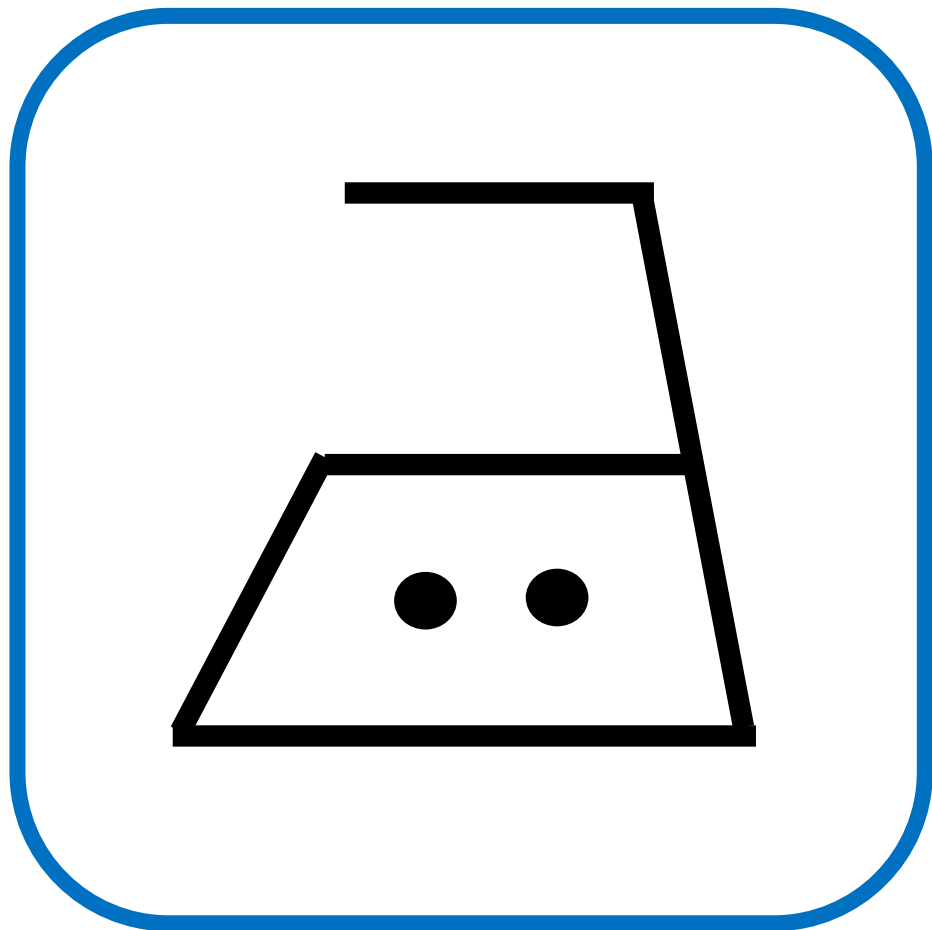
Triikimine.

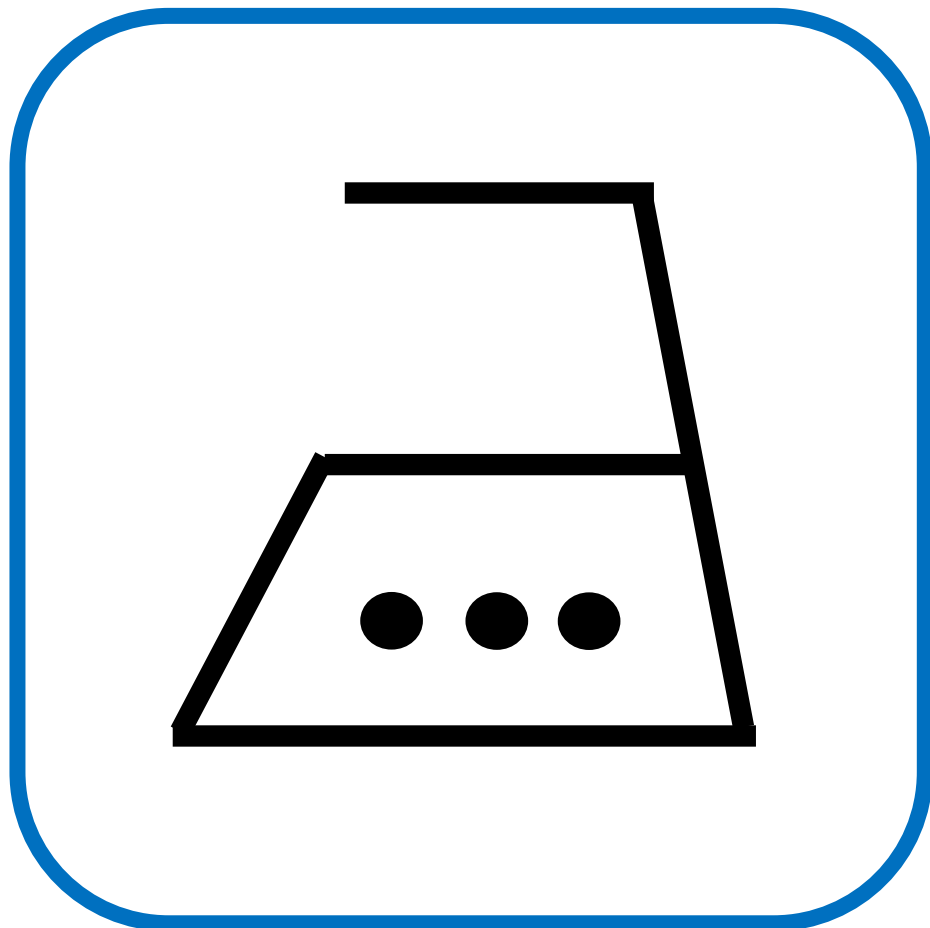
Triikimine keelatud.

Triikimise kõrgem lubatud
temperatuur on 110°C .

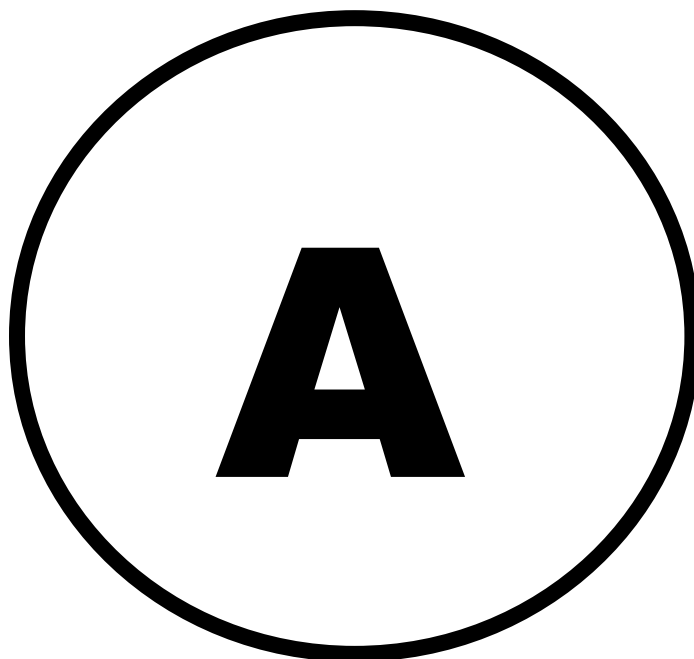

Triikimise kõrgem lubatud
temperatuur on 150°C.

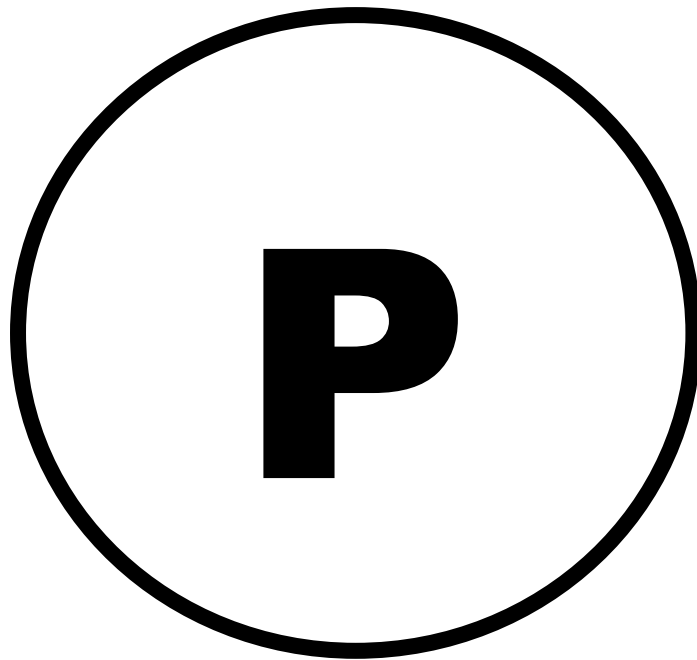
Triikimise kõrgem lubatud
temperatuur on 200°C.

**KEEMILISE
PUHASTUSE
TINGMÄRGID**

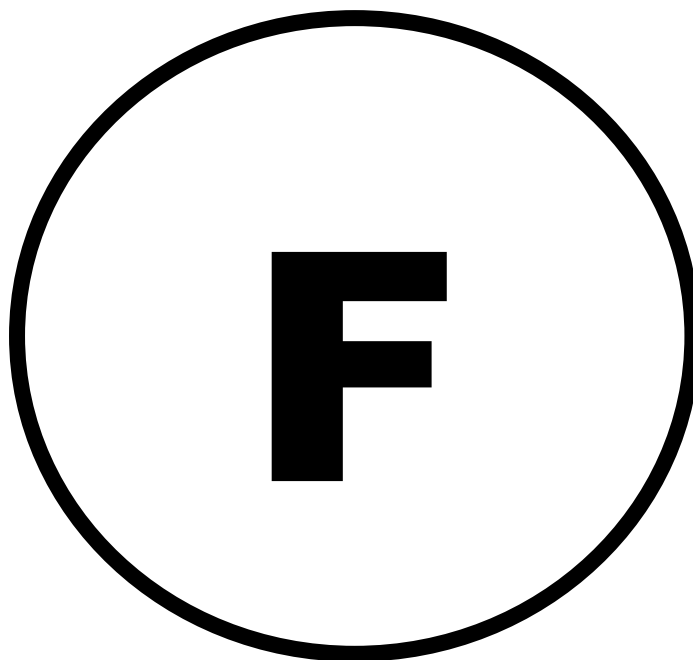
Keemiline puhastus.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

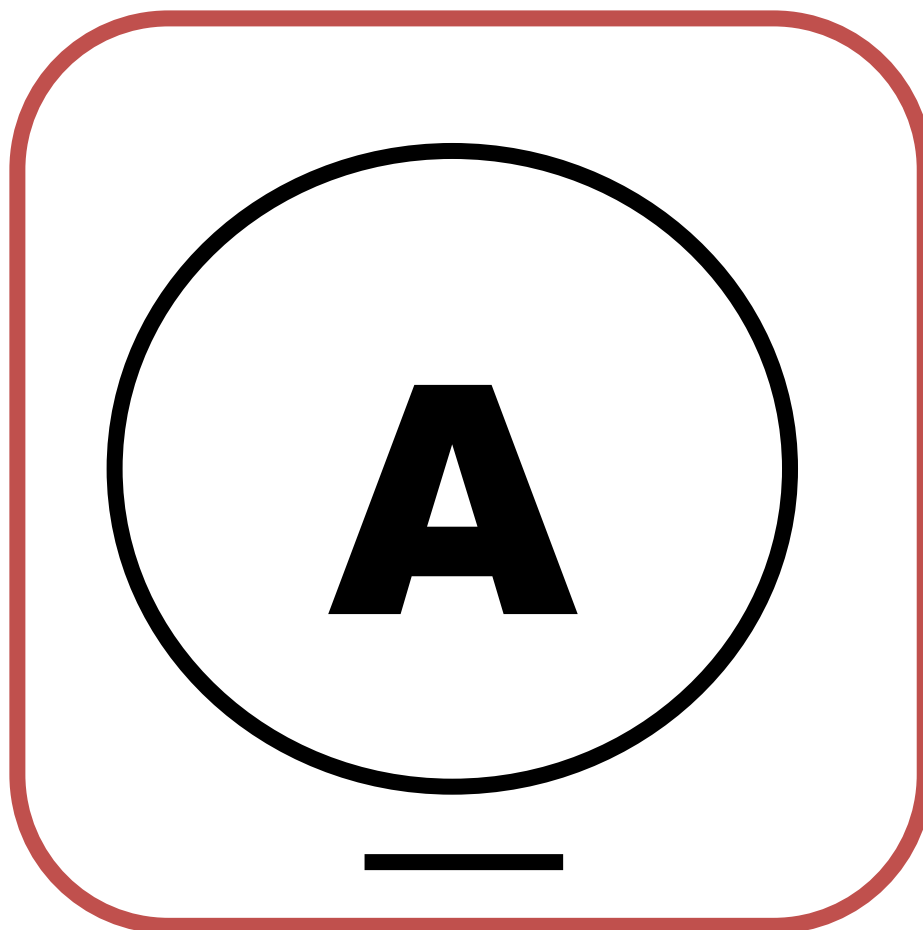
Keemiline puhastus.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

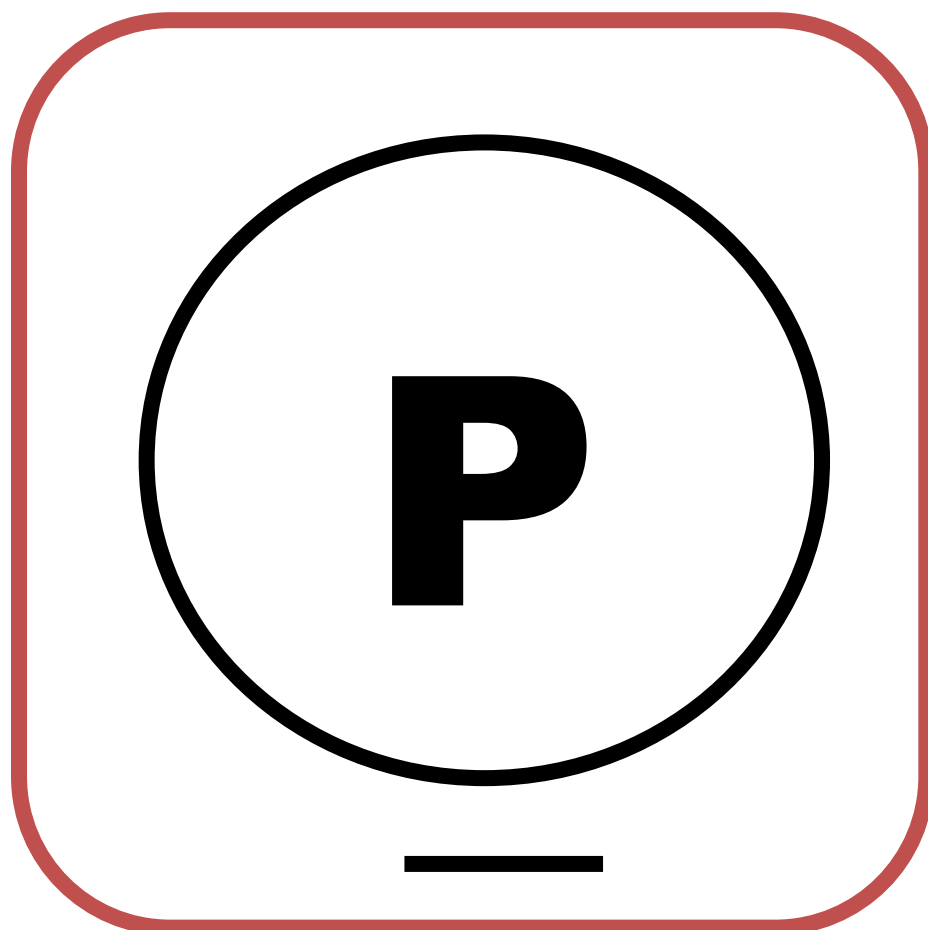
Keemiline puhastus.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

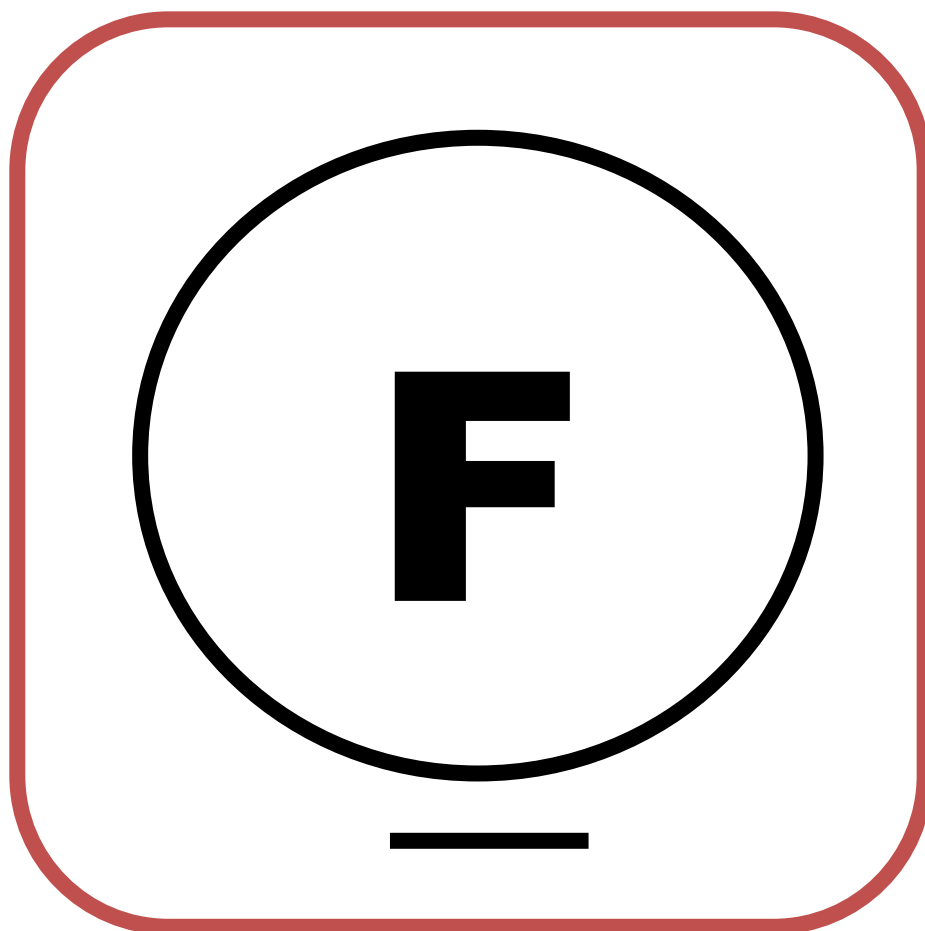
Keemiline puhastus õrnal
režiimil.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

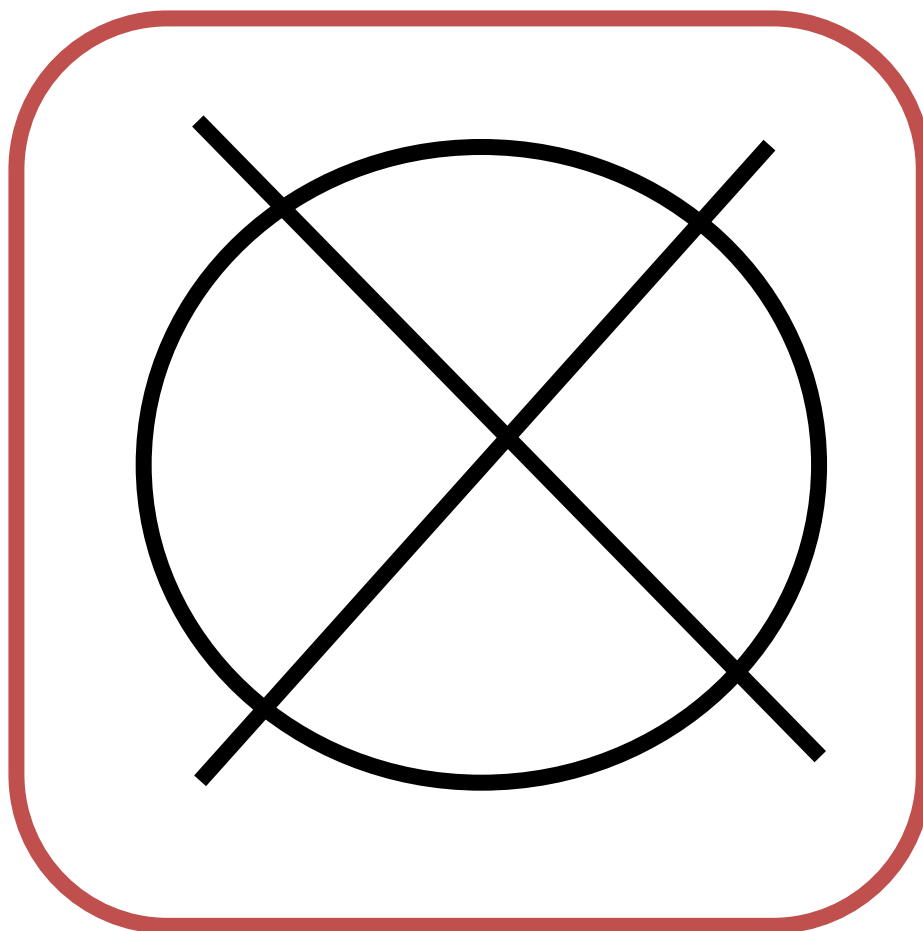
Keemiline puhastus õrnal
režiimil.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

Keemiline puhastus õrnal
režiimil.

Täht näitab, millist
keemilist puhastust
kasutada.

Keemiline puhastus
keelatud.

Rõivaeset võib töödelda
märgpuhastuse tehnikaga.

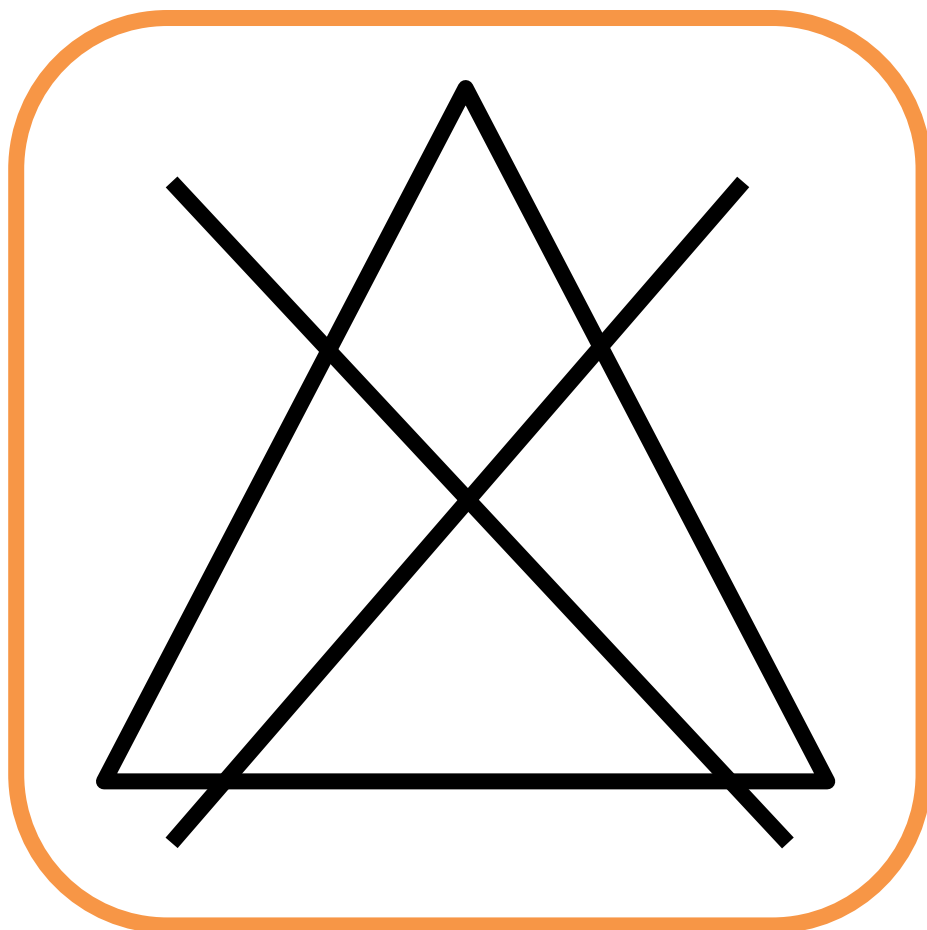

Ainult kuivpuhastus.

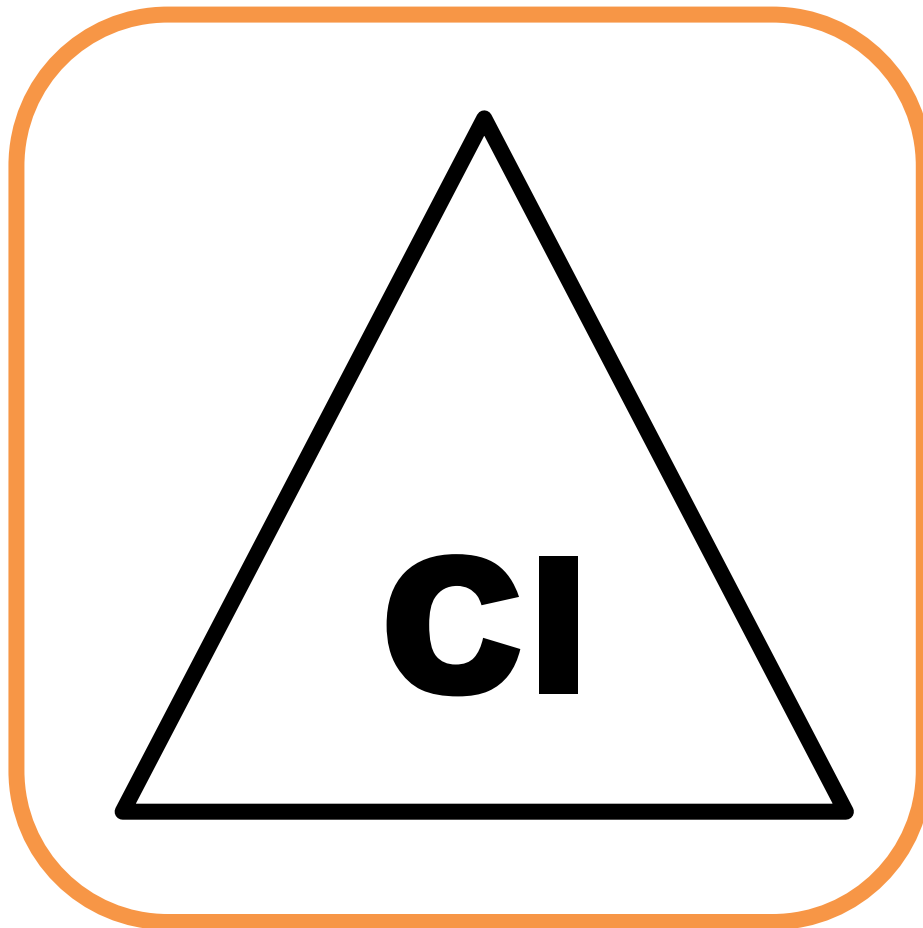
PLEEGITAMISE TINGMÄRGID

Pleegitamine
(valgendamine) lubatud.

Pleegitamine
(valgendamine) keelatud.

Klooriga pleegitamine
lubatud.

Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Margit Pinna-Valge

sünnikuupäev: 17.04.1978

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

LÕIMITUD AINE- JA KEELEÕPPE PÕHIMÕTETEL PÕHINEV II KOOLIASTME
KODUNDUSE ÕPPEMATERJAL RÕIVASTE HOOLDUSE TEEMA ÕPETAMISEKS,

mille juhendaja on Irja Vaas (MA),

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil,
sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja
lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas
digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 21.05.2018